

'O HABARI MA OWA 'O MATIUS WOSITOTARA

Ma Dumutu

'O Matius 'awi bukuoka ne'ena 'inasitotara 'o Habari ma Owa. Ma Habari ma Owa ge'ena la 'o Yesus 'una ge'ena ma Koana 'o nyawa wosilaha-laha. 'Unau ne'ena gee ma Jo'oungu ma Dutu wijajiokau 'ato dua woboa, 'isoka gee 'o nabii yositotarokau 'o Buku 'Itebi-tebinoka 'o Jaji ma Siraka. Ngaro ma sira 'o Yesus woboano 'o duniaka ne'ena de womanoa doka ka 'o Yahudioka, ma 'o Habari ma Owa ge'ena ma dumutu duga ka 'o Yahudi ma nyawakawa. So 'ena 'o nyawa 'iodumika 'o duniaka ne'ena.

Nako ngone pabaca ma buku ne'ena, ge'ena dua panako kokia ma sira nanga Jou Yesus wosupu 'o duniano, wi'osiki, de 'o Tokata ma Koana witaili. De mita 'o sagala moi-moi wokadi-diai 'o Galileaka, ge'ena la: kokia 'o nyawa wakidotoko; 'o nyawa manga panyake 'i'ini-'inioka wosi'aiki; de mita kokia 'una wosongene de womomikoli. Ne'ena 'iodumu ma dumutu la pasahe ma gou-goungu, 'o Yesus 'una ge'ena to ngone 'o nyawa 'o duniaka poodumu nanga so-sowono ma du-duusu.

Ma Yesus Kristus 'awi edete de wi dotumu manga ronga-ronga

1 Koneda 'isilefo ma Yesus Kristus 'awi edete de wi dotumu, 'o Dautino de 'o Abrahamuno. 'O Abrahamuoka de sigado 'o Dautuku, manga ronga-ronga konee:

2-6a 'O Abraham de 'awi ngowaka 'o Ishak,

'o Ishak 'awi ngowaka 'o Yakub,

'o Yakub 'awi ngowaka 'o Yehuda de wi riaka dodoto,

'o Yehuda 'awi ngowaka 'o Peres de 'o Zerach, manga 'esa ngo Tamar.

'O Peres 'awi ngowaka 'o Hezron,

'o Hezron 'awi ngowaka 'o Ram,

de 'o Ram 'awi ngowaka 'o Aminadab,

'o Aminadab 'awi ngowaka 'o Nahason,

'o Nahason 'awi ngowaka 'o Salmon.

'O Salmon 'awi ngowaka 'o Boas, ma 'esa ngo Rahab,

'o Boas 'awi ngowaka 'o Obed,

ma 'esa ngo Rut,

de 'o Obed 'awi ngowaka 'o Isai,

'o Isai 'awi ngowaka ma Koana 'o Dautu.

6b-11 'O Dautoka de sigado ma 'orasi 'o Israeloka yaki'umo 'o Babelika, manga ronga-ronga 'isilefo konee:

'O Dautu de 'awi ngowaka 'o Salomo gee ma 'esa 'o Uria ma bao.

'O Salomo 'awi ngowaka 'o Rehabeam,

'o Rehabeam 'awi ngowaka 'o Abia,

de 'o Abia 'awi ngowaka 'o Asa,

'o Asa 'awi ngowaka 'o Yosafat,

'o Yosafat 'awi ngowaka 'o Yoram.

'O Yoram 'awi ngowaka 'o Uzia,

'o Uzia 'awi ngowaka 'o Yotam,

'o Yotam 'awi ngowaka 'o Ahas,

de to 'una 'awi ngowaka 'o Hizkia.

'O Hizkia, 'awi ngowaka 'o Manasye,

'o Manasye 'awi ngowaka 'o Amon,

'o Amon 'awi ngowaka 'o Yosia, de 'o Yosia 'awi ngowaka

'o Yekhonya de wi riaka dodoto.

12-16 Ma 'orasi 'o Israeloka yaki'umo 'o Babelika sigado 'o Yesus wosupu 'o duniano manga ronga-ronga konee:

'O Yekhonya de 'awi ngowaka 'o Sealtiel,

'o Sealtiel 'awi ngowaka 'o Zerubabel,

'o Zerubabel 'awi ngowaka 'o Abihud,

de 'o Abihud 'awi ngowaka 'o Elyakim,

'o Elyakim 'awi ngowaka 'o Azur,

'o Azur 'awi ngowaka 'o Zadok.

'O Zadok 'awi ngowaka 'o Akhim,

'o Akhim 'awi ngowaka 'o Eliud,

'o Eliud 'awi ngowaka 'o Eleazar,

de 'o Eleazar 'awi ngowaka 'o Matan,

'o Matan 'awi ngowaka 'o Yakub,

'o Yakub 'awi ngowaka 'o Yusuf ngo Maria ma rokata, ngo

Marianou 'o Yesus wosupu gee ma Jo'oungu ma Dutu

wiiri-iriki.

17 So 'o Abrahamuoka de sigado ma Koana 'o Dautuku, 'o lape mogiooko de soatuku. 'Asa de ma Koana 'o Dautoka de sigado 'o Israeloka 'o Babelika yaki'umo, 'o lape mogiooko de soatukoli. De ma 'orasi 'o Israeloka yaki'umo 'o Babelika sigado ma Yesus Kristus wosupu 'o duniano, 'o lape mogiooko de soatukoli mita.

'O Yesus woboa 'o duniano

18 'O Yesus woboa 'o duniano ma jarita konee: Ma 'orasi ngo Maria 'o Yesus ma 'esa de 'o Yusuf 'asa ka 'o demo 'iputusoka ma koyomatoomunuwasi 'ena ngo Maria miroesokau. 'O Yusuf kowanakowa 'ato muna miroesoka ge'ena ma Jo'oungu ma Dutu wi Ngomasa 'imanarama. 19 So womau watoakou ma kawomasiriidino sababu 'una ge'ena wisingina 'isure, so wooluku womisimae-maeke 'o kawasaka. 20 'O Yusuf watiba-tibangi ma hali ge'ena de wonanere 'ato ma Jo'oungu ma Dutu wi mala'ekati 'iboa de 'ingose, "Yusuf 'o Dautu wi ngowaka! 'Uwa nimodongo moningaamoko ngo Maria; sababu muna miroesoka ge'ena ma Jo'oungu ma Dutu wi Ngomasa 'Itebi-tebini 'imanarama. 21 De dua muna 'asa momaku'arene de mi ngowaka 'o nauru, salingou wonisironga 'o Yesus, sababu ka 'una duga 'asa watuusu 'o nyawa 'iodumu manga sowono."

22 Ge'ena 'iodumu 'idadi la 'isoka kokia naga gee 'o nabii wimoi wosidemokau 'ato, 23" 'O mosolese mimoi dua 'asa miroesoka de momaku'arene mi ngowaka 'o nauru, 'o ngowaka gu'una 'asa wisironga 'o Imanuel." Ngone tanu, "Ma Jo'oungu ma Dutu naga de de ngone."

24 Gee womomikie, de wotagi ngo Maria mi'ese so wominga-amokokau sababu wamoteke 'isoka 'o mala'ekati wisidemo-demokau gee. 25 Ma 'o Yusuf kowomasiganuwasi ngo Mariaka sigado momaku'arenoka. Momaku'arenoka de mi ngowaka 'o nauru gu'una 'o Yusuf wisironga 'o Yesus.

**Yoca-cawaro manga daeraa dina
'o wange ma siwarisa 'idadu**

2 'O Yesus wosupu 'o Betlehemuoka, 'o Yudea ma tonaoka, ma 'orasi ge'ena 'o Herodes wokoana. De yamuruo naga yoba-barija 'o ngoma 'o diwangoka yolega ma diai dinaoko 'o wange ma siwaroko, yaoko 'o Yerusalemuoko. **2** 'Ona yokakasano-sano, "Kiaka 'o ngowaka gee wosupuokau 'o duniano la wodadi 'o Yahudioka manga Koana? Ngomi miamakekau to 'una wi no-nako, 'o ngoma dina 'o wange ma siwaroka, so ngomi mioboa miosuba 'unaka."

3 Ma Koana 'o Herodes wo'isenoka ma habari ge'ena, de witodokana, koge'enali mita 'awi kawasa yoodumu 'o Yerusalemuoka. **4** So ge'enaka de wakisuloko 'o 'imam ma saeke de 'o Yahudioka manga 'agamaka yodoto-dotoko yomalomuno. Yomalomuno de wosano, "Kiaka dua 'o Koana Wimo ma Jo'oungu ma Dutu Wiiri-irikokau wosupu?"

5 'Ona yosango, "'O Betlehem ma kotaka 'o Yudea ma tonaoka, sababu 'isoka gee 'o nabii wimo wosilefokau:

6 'Ngona Betlehem, 'o Yehuda ma tonaoka!

'Igou-goungu ngona konotingoonuwa naga 'o Yehuda ma kota 'ila-laagomo ma sigoronaka,

sababu ngonano dua 'asa wosupu wimo wodadi balusu gee dua wakipareta de wakipaliara 'awi kawasa 'o Israeloka.' "

7 'O Herodes wo'isenoka koge'ena, de kawomasibongonino waki'asoko yoba-barija 'o ngoma yolega ma diai dinaoko 'o wange ma siwaroko, 'asa de wosano, "Kauruosi niamake 'o ngoma ge'ena 'ibaorino?" **8** Ge'enaka de wakisuloko 'o Betlehemuka yotagi de wakisibesongo 'ato, "Niotagi la nianonu niosidi-diai 'o ngowaka ge'ena. De nako winimakekau, niaino niositotara ngoino la ngoi mita taika towisuba."

9-10 Ge'enaka de 'ona yotagi de yamakekauoli ma ngoma gee 'o wange ma siwarie 'ibao-baorino. 'Ona yomorene gee yamakeka ma ngoma ge'ena 'itagi 'isira-sira de 'imaogoro ge'ena ma ngowaka ma dekude daku. **11** 'Ona yowosama ma woaka ge'ena de wimake 'o ngowaka gu'una de ma 'esa ngo Maria, ge'enaka de yobukuku yasuba 'o ngowaka ge'ena, de yapelenga manga harataa ma ngioka de yokula manga su-suba ge'ena la 'o guraci, de 'o manyanyi, de 'o gota

ma tigonu ma bounu yaowa-owa posironga 'o mur. **12** Ma Jo'oungu ma Dutu wakisitiari manga naneroka, la 'uwa yolioli 'o Herodesika. So 'ona yolio manga tonakisa yaboa 'o ngekomo 'iregu.

**'O Yusuf de ngo Maria 'o Yesus
wisiwara 'o Mesirika**

13 Ma 'orasi yoba-barija 'o ngoma yolega ma diai go'ona yolioka, de 'o Yusuf wonanere 'ato ma Jo'oungu ma Dutu wi mala'ekati 'iboa de 'ingose, "'O Herodes winonu 'o ngowaka gu'una womau wito'oma. So nomomikie la wonisiwara 'o ngowaka gu'una de ma 'esa 'o Mesirika. De ge'enakasi doka notamaa sigado tonisidemoli."

14 Ge'enaka de 'o Yusuf womomiki so kage'ena ma obiri de 'o ngowaka ge'ena de ma 'esa wakisiwarokau 'o Mesirika. **15** 'Ona yogogere kadoka sigado 'o Herodes wosongenoka.

Koge'ena 'idadi la 'imatiai moteke ma Jo'oungu ma Dutu wi demo 'o nabii wimo wosihabariokau, "'Ai ngowaka towi'asoko 'o Mesirino."

**'O ngowa-ngowaka
yakito'oma**

16 'O Herodes wanako 'ato yoba-barija 'o ngoma 'o diwangoka yolega ma diai dinaoko 'o wange ma siwaroko go'ona wisihagakau, de wido'otasa 'irama. So wosuloko 'o Betlehemuoka de ma date-dateoka manga ngowaka 'o nauru ma 'umuru 'o taunu modidi de 'isikauku 'iodumu yakokito'oma moteke to 'ona manga demo gee yamakeka 'o ngoma ge'ena de 'isiino.

17 So ge'ena 'imatiai gee 'isoka ma nabii Yeremia wongosekau 'ato,

18 "'O Ramaka yo'isene yototora

de yogaribetongo.

Ngo Rahel mi ngowa-ngowaka makidagari,

de miaru ma mooluku sababu mi ngowaka koyaki'iwau."

'O Mesirioka de yolio

19 Ma 'orasi gee 'o Herodes wosongenokau, 'ena 'o Yusuf ka 'o Mesirokasi, de ma Jo'oungu ma Dutu wi mala'ekati moi 'imasidumutoli wi naneroka. **20** De 'ingose 'ato, "'O nyawa gee yomau yato'oma 'o ngowaka ge'ena, yosongenokau. So nomomiki, na'ese 'o ngowaka ge'ena de ma 'esa la nioliou 'o Israelika." **21** 'O Yusuf

womomiki so wa'ese 'o ngowaka ge'ena de ngo Maria de waki'asa yolio 'o Israelika.

22 Ma gee 'o Yusuf wogi'isenoka 'ato 'o Arkelaus 'o Herodes wi ngowaka gu'una, ma dea witagaliokau wodadi koana 'o Yudeaka, so kawododatoka ge'enaka waika. So ma Jo'oungu ma Dutu wisisahe 'itiaiokasi winaneroka, 'asa de wosiika 'o Galilea ma daeraaka. 23 So ge'enaka waika de wogogere 'o Nazaret ma kotaka. Koge'ena 'idadi la 'isoka 'o nabii ma sirasi yosidemokau ma ngale 'o ngowaka ge'ena, " 'Una 'asa wisironga 'o Nazaretioka ma nyawa."

'O Yohanes wo'osi-'osiki wi do-dotoko

3 'O taunu muruo naga deika 'o Yohanes wo'osi-'osiki woboano 'o tonaka 'ika-kakasaka 'iga-gamamuoka 'o Yudea ma daeraaka de wokurue wodotoko, 2 wongose, "Niotoba 'o sowono niodiai de niolio ma Jo'oungu ma Dutuka, sababu ma Jo'oungu ma Dutu wacobou wopareta."

3 'O Yohanesou gee ma nabii Yesaya wongosekau konee:

"'O nyawa moi naga 'o tonaka 'ika-kakasaka womapoa-poaka wongose,

'Niosikadiai ma Jou 'awi ngekomo, niosikabooto ma Jou wi tapaki la waboa.' "

4 'O Yohanes wi baju ge'ena 'o 'onta ma gogo yadiaiku, de 'awi bulu ge'ena 'o haewani ma kai, de wi 'inomo, 'o kakasoso de 'o madu.

5 Manga gudai 'o Yerusalemoka de 'o Yudeaka de mita 'o Yordan ma 'akere ma date-dateoka gee, yoboa 'o Yohanesino. 6 'Ona yomangukuoka manga sowono de 'o Yohanes waki'osiki ge'ena 'o Yordan ma 'akeroka.

7 Manga gudai mita 'o Farisioka de 'o Sadukioka yoboa 'o Yohanesino la waki'osiki. Ma gee wakimake yoboa, de kawongosekau, "'E ngini 'o ngowosana ma ngowa-ngowaka! Nago'ona nidongoseka 'ato ngini 'idadi niomasiresene gee dua ma Jo'oungu ma Dutu wi hukumani 'iboa? 8 Niosidumutu nia gokoieka 'ato ma gou-goungu niotobakau 'o sowono niodiai. 9 'Uwa nimangano-nganono 'o hukumani konidaenuwa sababu niongose 'ato 'o Abraham ge'ena to ngini nia topora. Niongano-nganono, 'o teto-teto ne'ena mita, ma Jo'oungu ma Dutu 'idadi wadiai ma ngale 'o Abraham wi ngowa-ngowaka. 10 'O patu naga 'inoakou 'o gota ma pegoka, ma

ngale 'isitodanga 'o gota ma roese sigado ma ngutu-ngutuuku. 'O gota gee 'isowoko 'itorou, ge'ena dua yatodanga de yodugumo 'o 'ukuka. 11 Ngoi tini'osiki de 'o 'akere, ma ngale ma no-nako niotobakau 'o sowono niodiai; ma dua wimoi wotu'uruno, wini'osiki de 'o Ngomasa 'Itebi-tebini de 'o 'uku, 'una 'ifoloi woamoko de de ngoi. Ka 'awi tarupa to'asa ma koyadaenuwa. 12 'Una wacobou wosikilioro 'o nyawa moi-moi manga di-diai, de wosikati-tingaka 'o nyawa 'iloa-loa de 'o nyawa ma dorou 'isoka wopai-pairi wimoi 'awi bira watadoko ma ngale wosikati-tingaka ma owa de ma konga. 'Una 'asa wakiriwo 'o nyawa yoloa-loa 'isoka wopai-pairi wimoi 'awi bira wadaoto 'o rawongoka. De 'isoka wopai-pairi wimoi 'awi bira ma konga walomu de wa'umo 'o 'ukuka, koge'enali mita 'una 'asa waki'umo 'o nyawa ma dorou 'o 'ukuka gee koisonge-songenuawau.

'O Yesus wi'osiki

13 Ge'enaka de 'o Yesus 'o Galileaka de wotagi 'o Yordan ma 'akerika, ge'enaka waika de 'o Yohanesika waika womaga'asoko wi'osiki. 14 Ma 'o Yohanes wositaili womanitomo 'o Yesus wi gaga'asoko ge'ena, kawongosekau, "'Aba, yadaene 'ena ngona noi'osiki, ma ne'ena 'ido'oa so ngona noboa ngoino?"

15 'O Yesus wosango, "Koge'enau ngaro. Sababu kone'ena ma ngale padiai 'iodumu gee ma Jo'oungu ma Dutu wi mau." Ge'enaka de 'o Yohanes 'o Yesus wi'osiki.

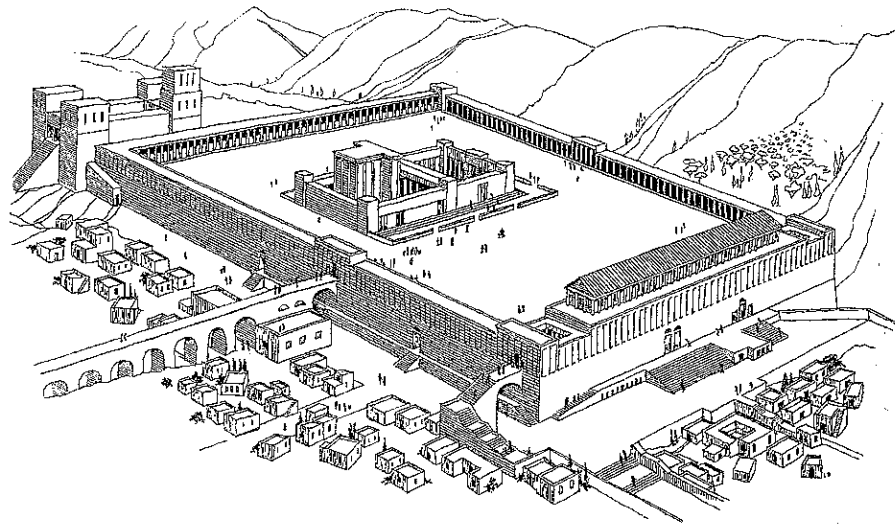
16 Wi'osiki 'iduanga so womabaorie de 'o diwanga 'ipelenga de 'o Yesus wamake ma Jo'oungu ma Dutu wi Ngomasa 'i'uti dakuuku 'isoka 'o namoro ya 'are-'arese ngai moi de widangiku. 17 Ge'enaka de ma Jo'oungu ma Dutu wi 'ilingi 'ingose konee: "Ne'ena to ngoi 'ai ngowaka towisiboso-bosono, 'una 'ai singina wasanangi."

'O Yesus 'o Tokata ma Koana witaili

4 Ge'ena 'ipasa de 'o Yesus 'o Ngomasa 'Itebi-tebini wi'asa 'o tonaka 'ika-kakasaka 'iga-gamamuoka la 'o Tokata ma Koana witaili. 2 Ge'enaka dau 'una wopuasa so 'o wange nagi soata de 'o obiri nagi soata 'o Yesus kowo'odomuwa^a so wamao wisawinukou. 3 De 'o Tokata ma Koana yaino de kaingosekau 'unaka, "Ngona ge'ena ma

^a Ma ngale 'awi singina wokula ma Jo'oungu ma Dutuka.

Jo'oungu ma Dutu 'awi Ngowaka, bika nosuloko 'o teto-teto ne'ena 'imadiai 'o 'inomo."

Ma Jo'oungu ma Dutu 'awi Woa 'o Yerusalemoka (4:5)

4 'O Yesus wosango, "'Isilefokau 'o Buku 'Itebi-tebinoka, 'O nyawa koidadiwa yo'ahu ka de 'o 'inomo duga, ma mita de ma Jo'oungu ma Dutu wi demo moi-moi gee wosidemokau.'" 5 Ge'enaka de 'o Tokata ma Koana wi'asa 'o Yerusalemuka 'o kota 'itebi-tebinika, de kadaku ma Jo'oungu ma Dutu wi Woa ma dekuokau. 6 De 'o Tokata ma Koana kaingosekau 'o Yesusika, "Ngona ma Jo'oungu ma Dutu 'awi Ngowaka, bika nomaotaka daunguku; sababu naga 'isilefokau 'o Buku 'Itebi-tebinoka konee:

'Ma Jo'oungu ma Dutu 'asa wasuloko 'awi mala'ekati nijaga de nilegono

la ka 'ani dou ma 'uwa 'imasitolo 'o tetoka.'" "

7 'O Yesus wosango, "Ma naga mita 'o Buku 'Itebi-tebinoka 'isilefoku, "Uwa wonitaili ma Jo'oungu ma Dutu!" "

8 Ge'ena 'ipasa de 'o Tokata ma Koana 'o Yesus wi'asakauoli 'o gigie 'ikuru-kurutieka de wisidumutu 'o duniaka ma pareta moi-moi de ma kia sonaa 'isure-sure 'iodumu. 9 De kaingosekau 'o Yesusika, "'Iodumu ge'ena 'asa tonisidukula, nako noisuba."

10 'O Yesus wosango, "Noma'aiika ne'enaka. 'O Buku 'Itebi-tebinoka 'isilefoku: 'Winisuba ma Jou, nia Jo'oungu ma Dutu, de ka 'una duga winileleani.'" "

11 Ge'enaka de 'o Tokata ma Koana 'o Yesus wimadakau, de 'o mala'ekati 'iboa wileleani.

**'O Yesus wokurue wi manarama
'o Galileaka**

12 Gedagee ma habari 'ato 'o Yohanes wibuiokau, de 'o Yesus womasiditoko 'o Galileaku.

13 Ge'enaka de woma'aiki 'o Nazaretioka de wogogere 'o Kapernaumoka 'o Galilea ma talaga ma dateoka, 'o Zebulon de 'o Naftali ma daeraaka,

14 moteke ma nabii Yesaya wongosekau,

15 "'O Zebulon de 'o Naftali

ma daeraa gee 'o talaga ma ngekomoko,

'o Yordan ma 'akere ma songonaka, 'o Galileaka, ge'enaka yokudai ka 'o Yahudiokawa.

16 'O nyawa gee yo'ahu naga 'o darusoka, yamake 'o siwara ma amoko.

'O nyawa gee 'o darusu yakiparetano yakisi'asa 'o songenika, mita yamakekau 'o darangi."

17 Ma 'orasi ge'ena 'o Yesus wokurue wositotara, "Nimaogoro 'o sowono niodiai de niolio ma Jo'oungu ma Dutuka sababu 'una wacoubou wopareta ma ngale wokoana!"

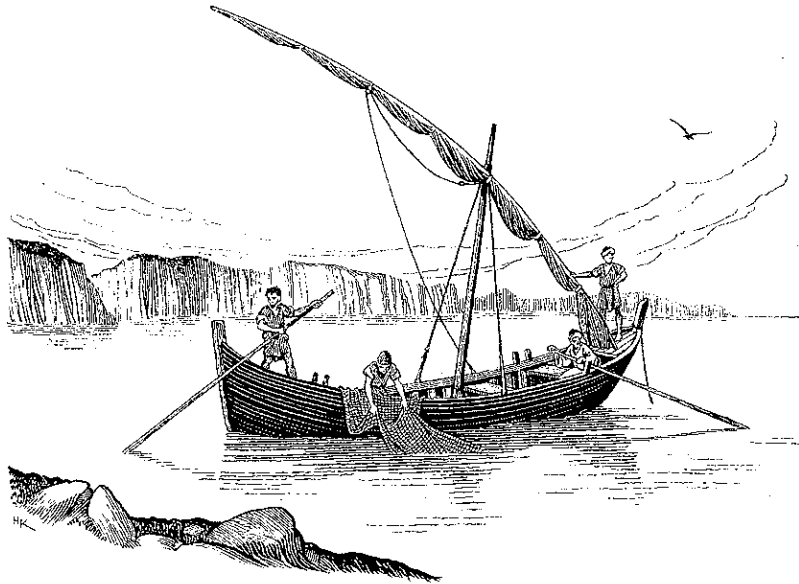
**'O Yesus waki'asoko 'o naoko
yosoma-soma yaruata**

18 Ma 'orasi 'o Yesus wotagi-tagii 'o Galilea ma talaga ma batingoka, de wakimake 'o riaka dodoto yamididi ge'ena la 'o Simon (gee wisironga mita 'o Petrus) de 'o Andreas, 'ona 'o naoko yomadosoma ma gu-gudaioka.

19 'O Yesus wongose 'onaka, "Nou, nimoteke ngoi. Ngoi 'asa tinidotoko 'o nyawa niasoma!" 20 Ge'enaka de ka manga soma yamada de yomoteokau.

21 Deika 'o Yesus wogila-gilali, de wakimakeli 'o riaka de 'o dodoto yamididi, ge'ena la 'o Yakobus de 'o Yohanes 'o Zebedeus wi

ngowaka. 'Ona de manga dea yoodumu 'o ngo'otiroka manga soma yosidiai. 'O Yesus waki'asoko mita, ²² de ka manga ngo'otiri de manga dea yamada de wimotekokau 'o Yesus.

'O naoko yotago-tagoko 'o Galilea ma talagaka (4:18)

**'O Yesus wodotoko de
'o panyake wosi'aiki**

²³ 'O Yesus wakilolituku 'o Galilea ma daeraa, wodotoko 'o lolomu ma woa-woaka. 'Una wositotara 'o Habari ma Owa, ma ngale ma Jo'oungu ma Dutu 'asa wonapareta sababu 'una nanga koana. De wakisilaha 'o nyawa yopa-panyake de yobo-bolohi. ²⁴ 'O Yesus wi habari 'o Siriaka yakilolitukou, so ma rai 'o nyawa manga gudai widolomu de yaki'asano 'o nyawa manga panyake 'i'ini-'inioka yosa-sangisara, 'o tokata yakiali-aliti de yakimusu-musuku de yolugu-lugu, yoodumu 'o Yesus wakisi'aiki. ²⁵ Ma 'orasi ge'ena 'o nyawa manga gudai 'o Yesus wimoteke. Naga mita 'o Galileano, de mita 'o Kota Mogiookino, 'o Yerusalemينو, 'o Yudeano, de mita 'o Yordan ma daeraa ma songonano doka.

'O Yesus wobi-bicara ma ngale 'o sanangi

- 5** Gee 'o Yesus wakimake 'o nyawa manga gudai yoboano de 'o gigie ma dekuoka wosaude so wogogeruku, de wi do-domoteke yoboa. ² Ge'enaka de wakidotoko wongose,
³ "Yosanangioka 'o nyawa gee yoma-maoku koyomado-do'oawa de duga ka ma Jouka yomasiga-gao; 'ona ge'ena ma Jo'oungu ma Dutu wi kawasa!
⁴ Yosanangioka 'o nyawa gee manga singina 'iga-gamamu; 'ona 'asa ma Jo'oungu ma Dutu wakiaru!
⁵ Yosanangioka 'o nyawa gee manga singina 'ima-ma'ai; ma Jo'oungu ma Dutu 'asa wakidototomo 'awi jaji 'onaka!
⁶ Yosanangioka 'o nyawa gee yonyafisuu yodiai ma Jo'oungu ma Dutu wi mau; 'ona 'asa wakikula sigado yakiduga!
⁷ Yosanangioka nago'ona gee yosimara'ai 'o nyawaka; 'ona mita 'asa ma Jo'oungu ma Dutu wakisimara'ai!
⁸ Yosanangioka 'o nyawa gee manga singina 'itebi-tebini ma Jo'oungu ma Dutu wi bionoka; 'ona 'asa ma Jo'oungu ma Dutu wimake!
⁹ Yosanangioka 'ona gee 'o nyawa yosikakatiai; ma Jo'oungu ma Dutu 'asa wosironga to 'una 'awi ngowa-ngowaka!
¹⁰ Yosanangioka 'ona gee yamake 'o sangisara 'o nyawano sababu yadiai ma Jo'oungu ma Dutu wi mau; 'ona ge'ena ma Jo'oungu ma Dutu wi kawasa!
¹¹ Niosanangioka ngini nako nisiti-tingoono, nisangisara, de nisigurubungu ma ngale ngoi. ¹² 'O nabii ma sirasi gee ngini koni'iwasi mita yakisangisarakau 'isoka koge'ena. Niomorene sababu nia parasengi ma amoko daku 'o sorogaaka ma Jou wadua-duangou."

'O gasi de 'o darangi

¹³ "Ngini ne'ena 'isoka 'o gasi 'o dunia ma nyawaka. Nako 'o gasi koiosawau, de kaidadiosi yadiai 'iosali? Koi'iwau ma faedaa, so kaya'umo de 'o nyawa yadoko-doko.

¹⁴ Ngini ne'ena 'o darangi 'o dunia ma nyawaka. 'O kota daku 'o gigie ma dekuoka koidadiwa yosidutuluku. ¹⁵ Komoiwa 'o silo yatuuika de

'o pa'udi yositamunuku, ma 'ena ma ngioka yositodenguku la 'o nyawa 'iodumu 'o woa ma dodaka gee yomasimake. ¹⁶ Koge'enali mitania darangi ge'ena salingou 'isiwara 'o nyawaka, la 'ona yamake 'okia sonaa niodi-diai yaowa-owa ge'ena, de wisitedene nia Dea 'o sorogaaka."

**'O Yahudioka manga 'agama
ma do-dotoko**

¹⁷ "Uwa niongose 'ato ngoi taino ne'ena taisanga 'o Musa wi besesongo de 'o nabi-nabii manga do-dotoko. Ngoi taino kotaisanguwa so 'ena tosidumutu ma ngale ma gou-goungu. ¹⁸ Niongano-nganono! Nako 'o diwanga de 'o dunia ka de ma 'enasi, ge'ena ka ma eta ma koiisanguwa ma besesongo ge'ena, nako 'iodumu gee ma besesongoka ge'ena koidadiwasi. ¹⁹ Sababu ge'ena nago'ona yaparene 'o do-dotoko ge'ena ngaro ka ma eta, de yosidotoko 'o nyawaka la 'ona mita koge'ena, 'ona ge'ena dua 'ifoloi yotingoono ma Jo'oungu ma Dutu wi kawasaka. Ma gedagee yamoteke ma besesongo ge'ena de yosidotoko 'o nyawaka koge'enali, 'ona ge'ena dua yoamoko ma Jo'oungu ma Dutu wi kawasaka. ²⁰ So niongano-nganono! Nako ngini niomau niodadi ma Jo'oungu ma Dutu wi kawasa, ge'ena salingou ngini 'ifoloide niodiai ma Jo'oungu ma Dutu wi mau de godagee 'o Yahudioka manga 'agamaka yodoto-dotoko de 'o Farisioka."

**'O gangamo ma
da-dawanono**

²¹ "Ngini nianakokau nanga edete de nanga dotumu yakisidotoko konee: 'Uwa nioto'oma; nago'ona yoto'oma dua yakihukumu.' ²² Ma ne'ena ngoi tinisidemo, nago'ona bato ngaro kayongamo duga 'o nyawaka, 'ona 'asa yakihukumu. De nago'ona yodoana 'o nyawaka, 'ona 'asa 'o 'agama ma balusu yakihukumu. De nago'ona yositingoono 'o nyawaka, 'ona 'asa yakihukumu 'o 'uku ma lurusoka. ²³ Sababu ge'ena nako nia su-suba niokula ma Jo'oungu ma Dutuka la nimamaoku 'ato naga 'o nyawa manga singina niasiriku, ²⁴ ge'ena salingou nianoakosi nia su-suba ge'ena 'o su-suba 'idu-dutuuku ma dateoka, la niotagi niomasilo-loakasi gee manga singina niasiri-sirika. Ge'enaka 'asa de niolio niosisuba 'ania su-suba ge'ena ma Jo'oungu ma Dutuka.

²⁵ Nako la moikani nikalaki 'o hakimika, ge'ena konisitotaruawasi 'ena nimasikalo-loakau. Nako ko'uwa ge'ena dua 'o hakimika ni'asa, de dua 'o hakimi ma balusu wosulokoli 'awi ro-riwoka, de 'ona nisingosama 'o buika. ²⁶ De tinisidemo nginika. Ma raiokau dua ngini koidadiwasi niosupu nako nia nagimi koniabootuawasi niafangu."

'O songou

²⁷ "Ngini nianakokau 'o do-dotoko 'isoka konee: 'Uwa niosongou.' ²⁸ Ma ne'ena ngoi tinisidemo, nagu'una 'o ngeweka moi waungini la de wi nyafisuu, 'una ge'ena wosongouokau de 'o ngeweka gumuna 'awi singina ma dodaka. ²⁹ Nako nia ako ma songona nisiotaka 'o dorouku, ge'ena niapeleuru la nia'umoka. Yaowa nia roese ma kia sonaa ngai moi nia'umo, la 'uwa sigado 'o 'ukuka nidugumo. ³⁰ Nako nia giama ma songona nisiotaka 'o dorouku, nia'ogu la nia'umoka. Yaowa nia giama ma songona koi'iwaka, la 'uwa sigado ngini 'o 'ukuka nidugumo."

'O gangoluku

³¹ "De ma 'ena mita 'o do-dotoko 'isoka konee: 'Nago'ona manga wekata yaoluku, salingou 'o ngo-ngoluku ma surati yokula manga wekatika.' ³² Duga ne'ena ngoi tinisidemo nginika: Nagu'una wi wekata komosongouwa de mioluku, 'una wodiai muna mosongou nako la momodokali. De nagu'una womingaamoko 'o di-dilikutu gumuna, 'una mita wosongou."

'O sasi

³³ "Ngini nianakokau nanga edete de nanga dotumoka manga do-dotoko konee: 'Uwa niaparene nia sasi, 'okia naga niosasiokau ma Jo'oungu ma Dutu wi bionoka, salingou niadi'ai.' ³⁴ Ma ne'ena ngoi tinisidemo nginika, ka ma eta ma 'uwa niosasi, ngaro de 'o diwanga ma, sababu ge'ena ma Jo'oungu ma Dutu wi ngii ma ngale wopareta, ³⁵ bolo de 'o dunia, sababu ge'ena ma Jo'oungu ma Dutu wi dou ma ha-hangi, bolo de 'o Yerusalem, sababu ge'ena ma Koana ma Amoko wi kota. ³⁶ Mita 'uwa niosasi de nia saeke, sababu ngini koniadadiwa niodiai nia utu 'i'arese bolo 'itaromo ngaro ka ngai moi ma. ³⁷ Kaniongose duga, 'Ia', bolo 'Ko'uwa'. Nako 'ipaili de ge'ena, ge'ena ka 'o Tokata ma Koanino."

'O dorou 'uwa posibalasi de 'o dorou

38 "Ngini mita nianakokau 'o do-dotoko 'isoka konee: 'O nyawa manga ako niatorou to ngini mita yatorou, de 'o nyawa manga 'ingiri niatotaka to ngini mita yatotaka.' 39 Ma ne'ena ngoi tinisidemo nginika, 'uwa niakigogola gee 'o nyawa yoba-badingaka nginika. De nako nisiti-tingoona nia gotoaka ma ginirakino yapoka, ge'ena yaowa ma gubalioli niosida'akunu. 40 De nako 'o nyawa nikalaki 'o hakimika de yomau nia baju yo'ese, ge'ena nia mosa mita niakikulaka. 41 De nako yopa-pareta moi yoboa la yopakisaa manga gina nia'asa ma gurutu 'o kilo moika, ge'ena salingou nia'asa 'o kilo modidika. 42 Nako 'o nyawa 'o kianikia yomaga'asoko nginika, niakikulaka. Mita nako nia kianikia yomadabau, 'uwa koniakikulawa."

Nia saturuu niakidora

43 "Ngini nianakokau mita ma ngale 'o do-dotoko 'isoka konee: 'Niakidora nia ma-manai, de niakidu'uduku gee nia saturuu.' 44 Ma ne'ena ngoi tinisidemo, niakidora nia saturuu, de niakisilahidoa godagee niba-badingaka, 45 la ngini 'asa niodadi nia Dea 'o sorogaaka wi ngowa-ngowaka. Sababu ma Jo'oungu ma Dutu wi wange ma ako wosibaoro, ma ngale 'o nyawa ma owa de mita 'o nyawa ma dorou. 'Una wosiguti 'o besaka, ma ngale 'o nyawa manga 'ahu yaowa-owa de mita 'ito-torou. 46 Sababu nako niakisibosono duga ka kiaka naga gee 'ona mita nisibosono nginika, ge'ena kaimatero de 'o balasitengi yoga-ga'asoko yadi-diai. So dua 'okia ma Jo'oungu ma Dutu winisiparasengi? 47 De nako niakitabea duga ka gee nia nyawaka, 'okia niofoloide? 'O nyawa gee kowinakowa ma Jo'oungu ma Dutu mita yodiai koge'ena! 48 'Ania Dea 'o sorogaaka 'o nyawa 'iodumu wadora ma gou-goungu. Ngini mita salingou koge'ena."

'O sadakaa pokula

6 "Niosi-singina! Nako 'o 'agama ma mau-mau niadiai 'uwa niosidumutika. Sababu nako niosidumutika, nia Dea daku 'o sorogaaka kowiniparasengiwa.

2 Ge'enu so nako yosusa-susa niakiriwo, 'uwa niosidumutika 'isoka gee yoma'uca-'uca. 'Ona yoduaka 'o lo-lomu ma woa-woaka de 'o tapakioka la bari 'o nyawa yakisiarene. Niosi-singina! 'Ona ge'ena yamakekau manga parasengi, ge'ena la 'o nyawa yakisiarene. 3 Ma nako

nia sadakaa niokula, ge'ena kanimasiriidino la 'o nyawa 'uwa yanako. 4 Madaka la nia sadakaa niokula ge'ena duga ka ma Jo'oungu ma Dutu wanako. 'Una 'asa winiparasengi gee winimake kanimasiriidino."

'O do-dotoko ma ngale pomalahidoa

5 "Nako niolahidoa, ge'ena 'uwa 'isoka gee 'o nyawa yoma'uca-'uca la salingou ka 'o lo-lomu ma woaka yaika, bolo 'o ngekomo ma ridabioka la 'o kawasa yakimake. Niongano-nganono! Ge'enu to 'ona manga parasengi yamakekau ge'ena la 'o nyawa yakisiarene.

6 Duga nako la nimalahidoa, ge'ena nimasidebenoka nia kamarioka la nia Dea gee 'o nyawa kowimake-makewa wamake koge'ena de winiparasengi.

7 Nako niolahidoa ge'ena ma betongo 'uwa kage'ena niogi-gilio 'isoka 'o nyawa gee ma Jo'oungu ma Dutu kowinako-nakowa. 'Ona yongose nako manga lahidoa ma betongo 'ikudai de 'ito-to'ingoka ge'ena dua ma Jo'oungu ma Dutu wadawongo. 8 'Uwa 'isoka 'ona, sababu nia Dea wanakokau 'ania paraluu koniolahidoawasi 'ena. 9 So niolahidoa konee:

Mia 'Aba 'o sorogaaka!

Tanu ngomi 'o nyawa miodumu 'ani ronga miositedene.

10 Tanu ngona noparetau 'o duniaka,

de tanu 'ani mau miamoteke

ne'enaka 'isoka 'o sorogaaka.

11 Nokula mia 'inomo

gee mioparaluu ne'ena ma wange.

12 'Uwa nosi-singina mia sowono

'isoka ngomioli komiosi-singinawau

'o nyawa manga sowono.

13 De 'uwa minisimadaka mitaili,

ma minisipidili 'o dorouoka.

Ngona 'o koana nopa-pareta, minisitedene

kaisi'ado-'adonika. 'Amin."

14 "Sababu nako konimadonoakuwa 'o nyawa yosowono nginika, ma Jo'oungu ma Dutu mita kowosi-singinawa to ngini nia sowono. 15 Ma nako ngini nia singinaka nimadonoaku 'o nyawa manga sowono, ge'ena dua ma Jo'oungu ma Dutu mita kowinisipidiluwa to ngini nia sowono."

'O puasa ma gou-goungu

16 "Nako niopuasa, ge'ena 'uwa nia biono kailamahaninou 'isoka 'o nyawa gee yoma'uca-'uca la manga biono ma yangalioka, yakarana 'o nyawa yakinako 'ato 'ona yopuasaka la yakisiarene. Niongano-nganonono! Ge'enau to 'ona manga parasengi yamakekau. 17 Ma nako ngini niopuasaka, ge'ena nimama-marauka de nimausika. 18 La 'o nyawa 'uwa yanako 'ato niopuasaka, duga ka nia Dea gee 'o nyawa kowimake-makewa 'una 'asa winiparasengi gee wamake kaniosigi'iunino."

'O harataa 'o sorogaaka

19 'Uwa nimadolomu 'o harataa 'o duniaka, dua kayabo-boruoka de kaimookoka, de yotosi-tosiki yoboa yatosioka. 20 Duga nimadolomu 'o harataa 'o sorogaaka gee koyabo-boruwau de koimookuwau, de yotosi-tosiki koyatosikuwau. 21 Sababu kiaka naga nia harataa, nia singina mita ge'enaka.

'O roese ma silo

22-23 Nanga ako ge'ena kaimatero de nanga roese ma silo. Nako nia ako 'idoto ge'ena dua nimasimake 'itiai 'okia sonaa niodi-diaioka. Ma nako nia ako koidodonuwa ge'ena ngini dua 'isoka 'o darusoka. So nako nia silo koiletonguwa, ge'ena dua posironga 'itarusoka."

24 " 'O yongosi moi koidadiwa yomanarama manga balusu yamididioka. Sababu dua wimoika 'ifoloi wisibosono de wimoioioli gee. Bolo dua wimoika 'ifoloi widomoteke de gee wimoioioli. Koge'enali mita ngini. Ngini koidadiwa niosidamanarama 'o ngai modidi, salingou ka ngai moi duga, ge'ena la ka ma Jo'oungu ma Dutu bolo ka 'o harataa.

25 Sababu ge'ena niosi-singina! 'Uwa niododato ma ngale nia 'ahu, ge'ena la 'okia dua nia'odomo de nio'okere de nimasinoa. Ma gou-goungu 'o 'ahu 'ifoloi 'ibaraguna de 'o 'inomo, de nia roese 'ifoloi 'ibaraguna de 'o pakeangi. 26 Nialega 'o namoro 'o diwangika, 'ena koimadutudukuwa de koimadugutukuwa, de mita koimada-daotuwa ma rawongino, ma ma Jo'oungu ma Dutu watowo! De nginioli, ngini de 'o namoro ge'ena nginiosi 'ifoloi niobaraguna. 27 Nginioka naga nago'ona sababu yotabadodato so ma rai manga 'umuru ma etani 'isikurutu?

28 'Ido'oa so niododato ma ngale nia pakeangi? Nialega 'o bunga-bunga 'igo'ode 'o godoaka, 'ena koimanaramuwa de ma baju koimaditaiwa; 29 ma ma koana 'o Salomo wikorago koge'ena, ma koma'iwa womapakeangi ma sure 'isoka 'o bunga-bunga ge'ena. 30 'O 'ubutu 'o godoaka ne'ena ma wange 'igo'ode de bibinoka yatuuku yabootokau. Ma ma Jo'oungu ma Dutu wadai koge'ena ma sure. De nginioli! Ma ngini koniongakuwa rekeni! 31 'Uwa niododato de 'uwa niongose 'ato 'okia dua pa'odomo de pa'okere, de 'okia dua pomasinoa? 32 Koge'ena dau ge'ena, kaitaurika yanonu 'o nyawa gee ma Jo'oungu ma Dutu kowinako-nakowa. Momongo 'ania Dea wanakokau ngini nioparaluu 'iodumu ge'ena. 33 So niosisira-sira to ma Jo'oungu ma Dutu 'awi paretala nia 'ahu waparetala. De dua nia paraluu 'iodumu 'asa winikula. 34 Sababu ge'ena 'uwa niododato ma ngale bibinie, sababu bibinie ge'ena de ma 'enali to 'ena ma susa. Ne'ena ma wange yaowakau to 'ena ma susa, so 'uwau niadogo."

'Uwa nimasikasala

7 " 'Uwa niakisisala 'o nyawa, la ma Jo'oungu ma Dutu mita 'uwa winisisala. 2 Sababu kokia naga niakisisala 'o nyawa, ma Jo'oungu ma Dutu mita winisisala koge'ena. De kokia naga yaika niakispake 'o nyawaka, dua koge'enali yaika mita ma Jo'oungu ma Dutu winisipake. 3 'Ido'oa so niosidawanono nia 'esamoi manga ako ma geneo, 'ena to nginioka 'o balaki koniakalesanguwa. 4 Dua kokia ngini 'idadi niongose nia 'esamoika, 'Ino, ta'aiki 'ani ako ma geneo gee!', 'ena to nginioka 'o basagi? 5 Ee! Tabangeluku! To nginiosi nia akoka 'isira niosisupu 'o basagi, la niomasimake 'itiaiokasi 'asa de to nia 'esamoi manga ako ma geneo nia'aiki.

6 'Okia sonaa 'itebi-tebini 'uwa niodukula 'o kasoka, 'uwa sigado nidubulutuka nikaboto, de nia mustika 'uwa niodukula 'o titika, la 'uwa sigado yadoku-doku."

Nimaga'asoko, nimadononu, de nimasilingi

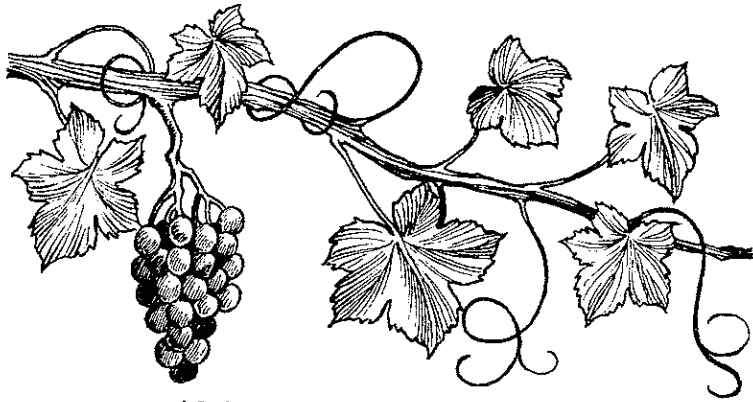
7 " Nimaga'asoko ma Jo'oungu ma Dutuka la 'asa winikula, nimadononu la 'asa nimadamake, de nimasilingi la 'o ngorana 'asa winidebelenga. 8 Sababu nago'ona yomaga'asoko 'asa wakikula, de nago'ona yomadononu 'asa yomadamake, de nago'ona yomasingi, 'asa 'o ngorana wakidebelenga. 9 Komo'iwa nako manga ngowaka

'o roti 'iga'asoko de ma dea wokula 'o teto. 10 Bolo nako 'iga'asoko 'o naoko de ma dea wokula 'o ngia. 11 Ngaro niotingkai, ma kanianako niokula yaowa-owa nia ngowaika. De dua nia Deali daku 'o sorogaaka, 'unasi 'ifoloi 'asa wokula yaowa-owa gee 'o nyawa yomaga'asoko 'unaka.

12 Niodiai 'o nyawaka gee 'isoka ngini nioduaka 'o nyawa yodiai nginika, ge'ena 'o Musa de 'o nabi-nabii manga do-dotoko ma titi."

'O ngekomo 'ipe-pe'etoro

13 "Nako nianonu 'o 'ahu 'ika-kakali, ge'ena niowosama 'o ngorana 'ipe-pe'etorika, sababu 'o ngorana de 'o ngekomo 'iamo-amoika ge'ena 'isikaika 'o narakaka, de ge'enaka 'o nyawa manga gudai yaboa. 14 Ma 'o ngorana de 'o ngekomo gee 'isikaika 'o 'ahu 'ika-kakalika ge'ena 'isusa de 'ipe'etoro, de ka munuka duga ge'enaka yaboa."

'O 'anggur ma sowoko (7:16)

'O gota ma roese de ma sowoko

15 "Nimasitiani gee 'o nabii yoelu-eluika, sababu 'ona nidoboa 'isoka 'o domba, 'ena momongo 'ona ge'ena kaimatero de 'o haewani 'iti-tingkai. 16 Ngini 'asa niakisahe to 'ona manga 'ahuoka. 'O gota 'idodo-dowoko koma'iwa 'isowokino 'o 'anggur ma sowoko, de 'o sisika koima'iwa 'isowokino 'o 'ara ma sowoko. 17 'O gota gee 'ibo-bobero ge'ena ma sowoko mita 'isure; ma gee ma bobero 'itorou, ge'ena ma sowoko mita 'itorou. 18 'O gota 'ibo-bobero koi'iwa ma sowoko 'itorou, de 'o gota gee ma bobero 'itorou, koi'iwa ma sowoko

'isure. 19 'O gota gee kiaka 'isowoko 'itorou, dua 'asa yatodanga de yositaulu 'o 'ukuka. 20 Koge'enali mita de 'o nabii yoelu-eluku, dua 'asa niakinako to 'ona manga 'ahuoka."

Nadai la 'uwa duga ka ma bicaraka

21 "Ko 'o nyawa 'iodumuwa gee kaitaurika yongose ngoino, 'Jou! Ngona to ngoi 'ai Jou!', ge'ena dua yodadi ma Jo'oungu ma Dutu wi kawasa, ma duga ka gee yomote-moteke 'ai Dea 'o sorogaaka wi mau. 22 Dua 'o dunia ma do-dogumoka, 'o nyawa manga gudai yongose ngoino, 'Jou! Jou! De to ngona ni ronga, ngomi miosihabariokau ma Jo'oungu ma Dutu wi besesongo, 'o tokata mioginiiki, de mita 'o gudai 'o no-nako 'ihera-herangi miodiai! 23 Ma ngoi dua 'asa takisiti-tiaika tongose, 'Ngoi kotininakowa! Nimagoraika ne'enaka ngini gee niotingkai.' "

Wimoi woca-cawaro de wimoi wohaga-haga 'o woa 'o utu yomamo-moi yodiai

24 "Nago'ona gee yo'isenoka 'ai demo ne'ena de yodomoteke, 'ona ge'ena 'isoka wimoi wi woa wodiai 'o teto ma dekuoka. 25 Gee 'ibesaka de yodungu'uusi, de mita yodarato, ma koirubawa sababu wosigoko 'o teto ma dekude.

26 Ma 'o nyawa gee yo'isenoka 'ai demo ne'ena de koyamotekuwa, 'ona ge'ena 'isoka wohaga-haga wi woa wodiai 'o dowongioka. 27 Gee 'ibesaka de yodungu'uusi de mita yodarato, de ma woa ge'ena 'iruba so 'ipiakoro 'ibootoka."

'O Yesus wi kuasa

28 Ma duanguku 'o Yesus wodotoko 'iduanga, de 'o nyawa yokukudai ge'enaka gee yoherangi ma sala yo'isene 'awi do-dotoko ge'ena. 29 Sababu 'una wodotoko ka de to 'una ma sirete wi ku-kumati, 'isoka to 'onawa manga 'agamaka yodoto-dotoko.

'O Yesus wosi'aiki wimoi wipado-pado

8 'O Yesus wo'utiku 'o gigieku daku, de 'o nyawa manga gudai wimoteke. 2 De wimoi wipado-pado mita woboano de wobukuku 'o Yesus wi bionoka de wongose, "'E 'Aba! Nako nomodeke de noisi'aiki."

³De 'o Yesus wi'aoka de wongose, "Ngoi tomodeke. So ne'ena tonisi'aiki." De kage'ena ma 'orasi de 'o nyawa gu'una wi panyake 'i'aiokau. ⁴Ge'enaka de 'o Yesus widongose, "Nongano-nganono! 'Uwa nosikademo ka moika ma, ma nosikaika 'o'imamika de noga'asoko nilega la yanako ma gou-goungu 'ani panyake 'i'aiokau. Deika nosisuba 'o su-suba gee 'isoka 'o Musa wosulokokau ma no-nako 'o nyawaka 'ato ma gou-goungu 'ani panyake 'i'aiokau."

**'O Yesus wosi'aiki 'o solodado
ma balusu wi ro-riwo**

⁵Ma moi ge'ena 'o Yesus 'o Kapernaumoka waika, de 'o Romaka manga kapita woboa de womasiga'asoko wongose 'ato, ⁶"'Aba! 'Ai ro-riwo wimoi woluguku so ka 'o dangiri ma dekuokau, de wosangisara ma sala."

⁷Ge'enaka de 'o Yesus wongose, "Ngoi 'asa taika towisi'aiki."

⁸De ma kapita gu'una kawaporoongie, "'Etei! 'Aba, koyadaenuwa tonisingosama 'ai woaka, so kanosuloko duga la 'ai ro-riwo wi lugu ge'ena 'i'aiki. ⁹Sababu ngoi mita salingou tamoteke 'ai balusu manga pareta, de ngoioka deuku mita naga 'o tentara salingou yamoteke 'ai pareta. Nako wimoika tosuloko wotagi, ge'ena dua wotagi. Bolo wimoikali tosuloko waino, dua woboa. De mita nako tosuloko 'ai ro-riwoka 'o kianikia wadiai, dua wadiai."

¹⁰'O Yesus wo'isenoka koge'ena, de woherangi so wakisidemo gee wimote-motekino ge'enaka, "Tinisdemo nginika, komoiwasi tamake 'o ngo-ngaku kone'ena ma amooka 'o Israeloka. ¹¹Tinisdemoli, dua manga gudai yoboa dinaoko 'o wange ma siwaroko de daiisa 'o wange ma dumunisa, ma ngale yomarama de 'o Abraham, 'o Ishak, de 'o Yakub, ma Jo'oungu ma Dutu wi dunia ma sungioka.

¹²'Ena momongo gee tanu yodadi ma Jo'oungu ma Dutu wi ngowa-ngowaka, 'ona ge'ena yakisisupu yaki'umo 'o darusika. Ge'enaka dau dua 'ona yo'ari de yosangisara." ¹³Ge'enaka de 'o Yesus wosuloko ma kapitaka gee, "Noliou! 'Okia naga gee nangakuokau dua 'idadi."

De kage'ena ma 'orasi de 'awi ro-riwo gu'una wi lugu 'i'aiokau.

'O Yesus wakisi'aiki 'o nyawa manga gudai

¹⁴Ge'enaka de 'o Yesus wa'adonika 'o Petrus wi woaka, de womimake 'o Petrus ma toroa moma'iduoka 'o dangiroka sababu

migogamino. ¹⁵Ge'enaka de 'o Yesus wa'ao mi giamika, de mi panyake ge'ena 'i'aiokau so momomikie de mileleani.

¹⁶'Iobirou, de 'o nyawa yakitoka-tokata manga gudai yaki'asa 'o Yesusino, de ka 'o betongo moi woginiiki ma tokata ge'ena, de wosi'aiki manga panyake. ¹⁷Koge'ena 'idadi la 'isoka ma nabii Yesaya wosidemokau, "'Una wamoku to ngone nanga sangisara, de wosi'aiki to ngone nanga panyake!"

'O nyawa gee yomau yodadi 'o Yesus wi do-domoteke

¹⁸Ma moi ge'ena 'o Yesus wakimake 'o nyawa manga gudaioka wisigilolitino, de wosuloko wi do-domoteika la yosikaika doka 'o talaga ma songonaka. ¹⁹Ge'enaka de 'o Yahudioka manga 'agamaka wodoto-dotoko wimoi woboa de kawongosekau 'o Yesusika, "'Aba guru, ngoi tonimoteke kiaka naga bato!"

²⁰De 'o Yesus wosango, "'O boulamu de ma ngiioka, de 'o namoro 'o ngawa-ngawano ma de ma 'igutu, ma 'o Nyawa ma Ngowaka wi ngii womasiruba-ruba koi'iwa."

²¹De 'o Yesus wi do-domoteke wimoi wongose, "'Aba! Tanu tolio 'ai dea towipo'osukasi 'isira."

²²Ma 'o Yesus wosango, "Noimoteke! Madaka la 'o nyawa yosonge-songene yapo'osuku manga nyawa 'isonge-songene."

'O Yesus 'o rato wosiogoro

²³Ge'enaka de 'o Yesus 'o ngo'otiruku woparene, de wi do-domoteke mita yomoteke. ²⁴De kayasorogaano 'irato ge'ena ma talagaka so manga ngo'otiri 'o moku-moku yapoka, 'ena ma 'orasi ge'ena 'o Yesus woma'iduoka. ²⁵So wi do-domoteke yaika witomanga yongose 'ato, "'Aba! Nonariwo, polutuou so!"

²⁶De 'o Yesus wongose 'onaka, "'Ido'oa so nimodongo? Ngini koningakuwa rekeni!" Ge'enaka de 'o Yesus woma'okode de wodorofu 'o rato de 'o talaga ge'ena, de ma talaga ge'ena 'iriidokau.

²⁷So wi do-domoteke yoherangi de yongose, "'Una ne'ena ma kia, sigado 'o rato de 'o talaga ma wisingounu?"

'O Yesus 'o tokata woginiiki

²⁸Ya'adonika doka ma talaga ma songonaka 'o Gadara ma daeraaka, de yamididi yakitokatuku 'o bo'osuku ma sukonino doka yosupu,

yaino 'o Yesusino. 'Ona manga singina kaifoloi 'isauku so komoiwa moi yomoroini yaboa ge'enano. ²⁹ De yomapoa-poaka, " 'E ngona ma Jo'oungu ma Dutu wi Ngowaka! Dua minido'oau ngomino? 'Ato nomau minisangisarau ngaro ko ma 'orasuawasi ma?"

³⁰ Ge'enaka 'ena koikurutikawa 'o juku 'o gudaioka ma 'inomo 'imadononu. ³¹ 'O ngomasa ma dorou ge'ena 'imasiga'asoko 'o Yesusika, "Nako dua nosuloko miosupu, de yaowa nosuloko 'o titika miosikaika."

³² De 'o Yesus wongose, "Niosupuka!" De ma ngomasa ma dorou ge'ena 'ikokisupu 'o nyawa yamididioka de 'isikaika 'o juku ma gu-gudaika. De ma juku ge'ena ma 'ikokiowara de 'iotaka 'o ba-bawatuku so dau 'o talagaka 'ilutuku.

³³ So ma juku yopi-piara go'ona yooara 'o kotaka de yosijarita 'okia naga yamakekau ge'ena, mita gee 'o nyawa yamididi 'o ngomasa ma dorou yakido-dongosamuku. ³⁴ So ma kotaka ge'ena yomasidooporoka yotagi 'o Yesusika. De ge'enaka yaika de yogegoto la 'o Yesus wamadakau manga daeraaka.

'O Yesus wosi'aiki 'o nyawa wimoi wolugu-lugu 'o Kapernaumoka

9 'O Yesus wongo'otiri 'o talaga watoaka wolio doka 'awi soanika.

² Ge'enaka doka de yamuruo naga yoboa 'o Yesusino wi'asa wolugu-lugu wimoi wi okioka witigirangisa. Gee 'o Yesus wakimake to 'ona manga ngo-ngaku ma guatoka, de wongose wolugu-luguka gee, "'Ai ngowaka, 'uwa ni singina 'i'ogu! Ni so-sowono tatebinokau."

³ 'O Yahudioka manga 'agamaka yodoto-dotoko yamuruo naga ge'enaka gee ka manga singinaka, "'O nyawa nu'una ma Jo'oungu ma Dutu wisiti-tingoono."

⁴ 'O Yesus wanako manga singina ma dodaka so wongose, "'Ido'oa so niadi-dibangi koge'ena ma dorou? ⁵ Ka'ena 'ifoloi 'igapangi tongose wolugu-luguka, "'Ani sowono tatebinokau!'", bolo 'Noma'okode la notagiou!?' ⁶ Ma ne'ena dua tosidumutu la nianako, 'o duniaka ne'ena 'o Nyawa ma Ngowaka wokuasa ma ngale 'o so-sowono wosi'aiki." Ge'enaka de wolugu-luguka wongose, "Noma'okodeu, ni oki nagoraka la noliou!"

⁷ De wolugu-lugu gu'una woma'oko so wolio wi woaka. ⁸ So gee yamake ge'ena 'idadi, de yakimodongo de ma Jo'oungu ma Dutu wisiarene sababu wokulakau wi guata koge'ena ma amoko 'o nyawaka.

'O Yesus 'o Matius wi'asoko

⁹ Gee 'o Yesus womagoraka ge'enaka dau so wotagika de wimake 'o pajaki woga-ga'asoko wimoi wi ronga 'o Matius. 'Una wogogerie 'o pajaki yoga-ga'asoko ma woaka. So 'o Yesus wongose, "Nou, noimoteke!"

De 'o Matius kawomasigokode womoteokau.

¹⁰ Gee 'o Yesus wo'odomo ma gu-gudaioka 'o Matius wi woaka, de manga gudai yoboa 'o balasitengi yoga-ga'asoko de 'o nyawa gee 'o kawasa yakimakeka 'o nyawa ma dorou, yomasido'odomo de 'o Yesus de wi do-domoteke. ¹¹ De 'o Farisioka yakimake de yongose 'o Yesus wi do-domoteika, "'Ido'oa so nia Guru de 'o balasitengi yoga-ga'asoko de 'o nyawa ma do-dorou yomasido'odomo?"

¹² De 'o Yesus wo'isene yosano koge'ena so wongose 'ato, "'O nyawa ma guata koyoparaluuwa 'o dotere, ma 'ena gee yopapanyake. ¹³ So tagi niatibangi kokia ma ngale 'o Buku 'Itebi-tebini ma demo ne'ena: 'Ngoi kotoduakuwa 'o su-suba 'o haewani, ma 'ena 'o dora.' Sababu ngoi taino kotaki'asokuwa 'o nyawa ma owa, ma 'ena gee yosowo-sowono."

'O puasa

¹⁴ Ge'enaka de 'o Yohanes wo'osi-'osiki wi do-domoteke yaino 'o Yesusino yosano, "'Ido'oa so ngomi de 'o Farisioka 'ijaga miopuasa de 'ani do-domoteke 'ona ko'uwa?"

¹⁵ De 'o Yesus wosango, "'O nyawa yaki'aso-'asokino 'o ngaamoko ma rameka, nako ma 'orasi wonga-ngaamoko ge'enakasi, ge'ena dua manga singina 'isusa? Ma gee dua ma 'orasi kowi'iwau, 'asa de yopuasa.

¹⁶ Komoiwa 'o mosa ma siraka de ma sungi yosipata, sababu ma ba-bata ge'ena dua 'iisikaino 'itingoono de yatobaka so 'ifoloi 'iracanga. ¹⁷ Koge'enali mita 'o 'anggur ma sungi koidadiwa posinoa ma ngii ^b ma siraku, sababu dua yosidopotoka de 'ipoaka. So 'o 'anggur ma sungi salingou posinoa ma ngii ma sungiku, la ma 'anggur de ma ngii ge'ena koyado'oawa."

^b 'O Yahudioka manga 'anggur ma ngii 'o haewani ma kai yadiaiku.

**'O Yesus 'o ngeweka mimoi womisi'aiki
de mimoi misiwangoli**

18 'O Yesus wobicara ma gu-gudaioka 'o Yohanes wo'osi-'osiki wi do-domoteika, de 'o lo-lomu ma woa ma balusu wimoi woboa de wobukuku 'o Yesus wi bionoka 'asa de wongose, "'Ai ngowaka mimoi 'asa kamosongenuku, so tanu naika monitigi la mowangoli!"

19 'O Yesus de wi do-domoteke yoma'oko so wimoteke 'o nyawa gu'una.

20-21 Manga do-dagi ma sigoronaka de mimoi 'ami 'aunu 'ijaga 'itagi ma do'ingo 'o taunu mogiooko de modidiou, momasisori 'o Yesus wi dudunino. Muna matibangi 'ato, "Ngaro ka wi bajuka tatigi ma dua 'ai panyake 'i'aiki." Ge'enaka de matigi 'awi baju 'ikuru-kurutuku ma barenika.

22 De ma 'orasi ge'ena 'o Yesus womadutumu de womimake 'o ngeweka gumuna de kawongosekau munaka, "'Ai ngowaka! 'Uwa ni singina 'i'ogu, sababu noingaku so ni panyake 'i'aiki!" De kage'ena ma 'orasi de mi panyake ge'ena 'i'aiokau.

23 'O Yesus woboa 'o lo-lomu ma woa ma balusu wi woaka, 'ena yosuling de yogaribetongo ma gu-gudaioka. 24 De 'o Yesus wongose 'onaka, "Niosupuka niiodumu, sababu 'o ngowaka numuna komosongenuwa kamiki'ookoka.'

Ge'enaka de 'ona wirisela. 25 'O nyawa yoku-kudai go'ona yakiginioka, de 'o Yesus wowosama so 'o ngowaka gumuna mi giamika wa'ao de momomiki. 26 So ma habari ge'ena 'itagi 'o daeraa ge'enaka gee yasuluunuku.

**'O Yesus wakisi'aiki
yamididi yorau-rau**

27 'O Yesus womagoraka ge'enaka, de 'o ngekomoka de yorau-rau yamididi wimoteke. 'Ona yomasigaso-gasoko, "'E Dautu wi ngowaka! Minidoranosi!"

28 Gedagee 'o Yesus wowosamika 'o woa moioka, de yorau-rau yaino 'o Yesusino de wongose 'onaka, "Niongaku? 'Ato ngoi 'idadi tinisilaha?"

De 'ona yosango, "Miongaku, 'Aba!"

29 Ge'enaka de 'o Yesus wa'ao manga akoka de wongose, "Sababu niongaku, 'idadi moteke to ngini nia mau." 30 Ge'enaka de yomasimakekau. 'O Yesus wakisitiani, "'Uwa niosikademo ma hali ge'ena ka moika ma."

31 Ma gee yotagika de yosikawasa ge'ena ma daeraa yasuluunuku.

Womou-mou 'idadi wobicara

32 Yorau-rau yopasaka, de wimoi womou-mou 'o tokata widongosamuku wi'asa 'o Yesusino. 33 'O Yesus woginioka ma tokata ge'ena, de 'idadiokau wobicara. So 'o nyawa yoku-kudai ge'enaka yoherangi de yongose, "Koma'iwasi miamake kone'ena 'idadi 'o Israeloka."

34 Ma 'o Farisioka yongose, "'O Tokata ma Koana wikulaka 'o guata ma ngale wosikiniiki 'o tokata."

'O Yesus wakisingina wakimake 'o nyawa manga gudai

35 Koge'enu 'o Yesus wotagi 'o kota de 'o soana wanga-ngai moi. 'Una wodotoko 'o lo-lomu ma woa-woaka, de wositotara 'o Habari ma Owa ma ngale ma Jo'oungu ma Dutu wopareta. 'Una wakisi'aiki 'o nyawa manga panyake 'i'ini-'inioka, de yobo-bolohi. 36 Gedagee 'o Yesus wakimakeka 'o nyawa yoku-kudai go'ona de wakisingina sababu koyomasinakowau de koyomado-do'oawau, so 'isoka 'o domba komoiwau yapiara. 37 Ge'enaka de 'o Yesus wongose 'awi do-domoteika, "'I'umukukou ma amooka ma yo'utu-'utuku ka munukaka. 38 Sababu ge'ena nioga'asoko ma bairi ma dutuka la wakisingoto yo'utu-'utuku."

'O su-suloko yamogiooko de modidi

10 Ma moi ge'ena 'o Yesus 'awi do-domoteke yamogiooko de modidi wakitoomu. Ge'enaka de wakikula 'o guata ma ngale yoginiiki 'o ngomasa ma do-dorou de yosi'aiki 'o panyake de 'o roese ma bolohi 'i'ini-'inioka. 2 'O su-suloko yamogiooko de modidi go'ona manga ronga-ronga konee: ma di-disiraka, 'o Simon gee wisironga mita 'o Petrus, de ma dodoto 'o Andreas, ge'enaka de 'o Yakobus de ma dodoto 'o Yohanes, ge'ena la 'o Zebedeus wi ngowa-ngowaka. 3 Ge'enaka de 'o Filipus de 'o Bartolomeus, 'o Tomas, de 'o Matius 'o balasitengi woga-ga'asoko, de 'o Yakobus 'o Alfeus wi ngowaka,

'o Tadeus, ^c de 'o Simon 'o Zelot ma nyawa, ^c de 'o Yudas Iskariot gee 'o Yesus wiwuku-wukunu.

'O Su-suloko manga manarama

⁵ Ge'enaka de 'o su-suloko yamogiooko de modidi 'o Yesus wakisuloko de wakisibesongono koneda: "'Uwa niaika gee ko 'o Yahudiokawa manga daeraaka de mita 'o Samaria manga soasoanika. ⁶ Ma niosikaika 'o Israelika gee yoliba-libaka. 'Ona 'isoka 'o domba ma dutu koi'iwa. ⁷ Niositotara 'onaka ma ngale ma Jo'oungu ma Dutu wacobou wopareta. ⁸ Niakisi'aiki 'o nyawa gee yopa-panyake; niakisiwango 'o nyawa gee yosonge-songenuku; niosi'aiki 'o nyawa yakipado-pado ^d de nioginiiki 'o ngomasa ma dorou. Ngini niadawongokau ge'ena 'iodumu koniofanguwa. So, niokula mita ma bo-bangu koi'iwa. ⁹ 'Uwa nio'asa 'o pipi 'o guraci, 'o pipi 'o saaka, bolo 'o pipi 'o tambaga. ¹⁰ Mita 'uwa nio'asa nia tasi, bolo nia ga-gali nia do-dagioka, bolo nia tarupa bolo nia papadi. Sababu 'o nyawa yomanarama ge'ena ma raiokau yakikula 'okia naga yoparaluu.

¹¹ Nako ngini niototarika 'o kotaka bolo 'o soanoka, nianonu 'o nyawa moi gee yomodeke nimasido-dogumu. Niomanoa de de 'ona sigado niotagioli. ¹² Gee niowosama manga woaka, de niakitabea. ¹³ Nako 'o woa ma dutu go'ona nidawongo, madaka la nia tabea ge'ena naga 'onaka. Ma nako 'ona konisidabinowa, niosigilioli nia tabea ge'ena. ^e ¹⁴ Nako naga 'o woaka bolo 'o kotaka konisidabinowa bolo konisigisenuwa, niamadaka ma ngii ge'ena de nia dou ma soata ma kakawo niobarisuku ge'ena ma ngale ngini niakiitomokau 'ona. ¹⁵ Niosi-singina! 'O dunia ma do-dogumoka, 'o Sodom de 'o Gomora ma nyawa dua manga hukumani 'ifoloi 'iku'arene de gee 'o kota ge'ena!"

^c 'O Zelot ma nyawa ge'ena la 'o Yahudioka 'o paratei moi gee yomariwo-riwo 'o Romaka yakiginiiki.

^d Ma 'orasi ge'ena, posironga 'o pado ge'ena 'o kai ma panyake 'ini-'inioka.

^e 'o Yahudioka ma nyawa yongose 'ato nako yosigilio manga tabea dua 'o nyawa 'o barakati kayamakewa.

'O sikisaa dua 'iboa

¹⁶ Niosi-singina ne'ena, ngoi tinisuloko 'isoka 'o domba 'o haewani 'iti-tingkai ma 'igutika. Ngini salingou niocawaro 'isoka 'o ngia de nia singina yaowa 'isoka 'o namoro 'o pombo. ¹⁷ Nimajaga-jaga sababu ngini dua nitagoko de ni'asa 'o 'agama ma balu-balusika. Ngini 'asa nipesana 'o lo-lomu ma woa-woaka. ¹⁸ Ngini dua ni'asa yopa-paretaka de 'o koa-koanika sababu ngini to ngoi 'ai do-domoteke. De ge'enu ma 'orasi ngini niokula 'o sakisii ma ngale ngoi 'onaka de mita 'o nyawa gee ma Jo'oungu ma Dutu kowinako-nakokawa. ¹⁹ Ma nako ngini nisitaari 'o hakimika, 'uwa niwodoto ma ngale 'okia dua salingou niongose, bolo niosibicara, sababu 'okia naga dua gee salingou niongose, dua nisidemo gee ma 'orasi ya'adono de. ²⁰ Sababu niobicara ma 'orasi ge'ena, ge'ena konginiwa ma sirete ma 'ena 'ania Dea 'o sorogaaka wi Ngomasa.

²¹ Dua 'asa 'idadi 'o nyawa manga 'esamoi ma dutu yakidukula 'o nyawaka la yakito'oma. De mita dua koge'enali 'idadi naga 'o dea de 'o ngowaka. 'O ngowa-ngowaka 'asa yomalawani manga 'esa de manga deaka, de yakidukula 'o nyawaka la yakito'oma. ²² Ngini 'asa 'o nyawa 'iodumu nidu'uduku sababu ngini to ngoi 'ai do-domoteke. Ma nago'ona yomatongosono sigado ma do-dogumika, 'ona 'asa yakisisalamat. ²³ Nako ngini nisikisaa naga 'o kota moioka, ge'ena niowara 'o kota 'iregukali. De ngoi tinisidemo, dua koniaboituawasi niandongosama 'o Israeloka ma kota-kotaka, 'ena 'o Nyawa ma Ngowaka woboakauoli.

²⁴ 'O do-domoteke koyofoloidewa de 'o guru, de 'o ro-riwo koyodaduiewa de manga balusu. ²⁵ Yaowakau nako 'o do-domoteke moi yodadiokau 'isoka 'o guru, de 'o ro-riwo 'isoka manga balusu. Nako 'o woa moi ma balusu wisirongakau 'o Beelzebul, ^f de dua ma woa ma dodakoli? Dua 'onasi 'ifoloi 'o ronga 'ito-torou yakisironga!"

Powidomongo ma Jo'oungu ma Dutuka

²⁶ "'Uwa nimodongo 'o nyawaka. Koi'iwa naga isigi'iunino gee dua koyamakewa, de koi'iwa naga 'isibongonino gee dua koisupuwa. ²⁷ 'Okia naga gee tinisidemo 'o sakautuoka, salingou niositotaroli 'o wangeka. De 'okia naga gee tinisidemo nia ngauika, niosikawasa

^f Ge'ena 'o Tokata ma Koana ma ronga moioli.

kiaka naga bato! 28 'Uwa niakidomodongo gee yoto-to'oma nia roese, ma koya'akunuwa yado'oanikia nia nyawa. Salingou winidomodongo ma Jo'oungu ma Dutu gee wopareta wabinasa nia roese de mita nia nyawa 'o 'ukuoka gee koisonge-songenuawau. 29 'O tui-tui 'o ngai modidi 'idadi posi'ija de 'o pipi ma etaka. Ngaro koge'ena ma ka 'o ngai moi ma koi'iwa 'iotaka 'o tonauku nako nia Dea kowomauwa. 30 De ngini nia utu nia saeoka ma 'idoimukou 'iodumu. 31 Sababu ge'ena 'uwa nimodongo! Ngini 'ifoloi niobaraguna de 'o tui-tui!"

Yomangaku 'ona de 'o Yesus 'o kawasaka

32 "Nago'ona yomangaku 'ato 'ona ge'ena to ngoi 'ai do-domoteke 'o kawasa ma bionoka, ngoi mita 'asa tomangaku 'onaka 'ai Dea 'o sorogaaka wi bionoka. 33 Ma nago'ona yomadidumu 'o kawasa ma bionoka 'ato 'ona ko to ngoiwa 'ai do-domoteke, ngoi mita 'asa koge'enali 'onaka 'ai Dea 'o sorogaaka wi bionoka."

Ko 'o go-gasa ma owawa so ka 'o go-gasa ma dorou

34 "Uwa niongose 'ato ngoi toboa 'o duniano ne'ena ge'ena dua ngini nimakasanangi. Ngoi toboa ge'ena dua 'idadi galawani so nimakati-tingaka. 35 Ngoi toboa so ma rai 'o ngowa-ngowaka 'o nauru koyakisingounuwa manga deaka, 'o ngowaka 'o ngeweka koyakidomotekuwa manga 'esaka, de 'o dungunu 'o gooka koyosingounuwa manga dungunu 'o berekika. 36 Dua 'asa 'idadi 'o saturuu ma amoko ge'ena la ka 'o woa ma dodaku!

37 'O nyawa gee yosibosono manga balusika 'ifoloika de ngoino, koyadaenuwa yodadi to ngoi 'ai do-domoteke. Koge'enali mita 'o nyawa gee yosibosono manga ngowaika 'ifoloika de ngoino. 38 De 'o nyawa gee yooluku yamoku 'o salip de koimotekuwa, koyadaenuwa yodadi 'ai do-domoteke. 39 Nago'ona gee manga 'ahu yariwo, dua manga 'ahu 'iisanga, ma nago'ona manga 'ahu 'iisanga sababu yosingounu ngoino, 'asa yamake 'o 'ahu."

'O 'ahu yaowa-owa ma parasengi

40 "Nago'ona nidawongo ngini, ge'ena ma ngale 'idawongo ngoi. De nago'ona 'idawongo ngoi, ge'ena ma ngale widawongo 'una gee woisulo-suloko. 41 'O nyawa gee yadawongo 'o nabii sababu yanako

'o nabii, 'asa yamake 'o nabii ma parasengi. De nago'ona yakidawongo 'o nyawa gee manga singina 'ibo-boooto sababu yanako manga singina 'ibooto, 'asa yamake to 'ena ma parasengi. 42 Nago'ona yakisi'okere 'o nyawa gee kokiawa yakidae-daene ngaro ka 'o 'akere ma somoa ma sababu 'ona to ngoi 'ai do-domoteke, niongano-nganono ma raiokau 'ona 'asa yamake ma parasengi!"

'O Yohanes wi do-domoteke

11 'O Yesus wakisibesongo 'iduanga wi do-domoteke yamogiooko de modidika, de wotagi wodotoko de wosihabari ma Jo'oungu ma Dutu wi demo 'o soa-soana gee kage'ena ma kakadate-dateoka.

2 'O Yohanes wo'osi-'osiki 'o buioka de wogi'isene ma Kristus wi manarama, de wi do-domoteke yamuruo naga wakisuloko yaika yosano, 3 "Aba, ngonau ne'ena? Gee ma Jo'oungu ma Dutu wojajikau 'ato dua wimoi woboa? Bolo salingou 'o nyawa 'ireguosi miodamaa?"

4 De 'o Yesus wosango 'onaka, "Niolio 'o Yohanesika de niosidemo 'okia niamake de nio'isene, 5 ma ngale yopilo-piloko yomasimake, yolugu-lugu 'idadi yotagi, yakipado-pado 8. manga panyake 'i'aiki, de yakito-topongono yomasi'isene, yosonge-songenuku yomomiki, de yosusa-susaka 'o Habari ma Owa ma Jo'oungu ma Dutuno wakisitotara. 6 Yosanangioka 'o nyawa gee manga ngo-ngaku ngoino koiisanguwa."

7 'O Yohanes wi do-domoteke yolioka, de 'o Yesus wokurue wobicara 'o nyawa yoku-kudaika ma ngale 'o Yohanes, koneda: "Okia niodo'oa 'o tonaka 'ika-kakasaka 'iga-gamamuka niotagi? 'O 'ubutu 'o soka moi 'o dadoko yauwa-uwaka nialega? 8 Bolo niotagi 'okia nialega? Wimoi wi baju 'isure-sure? 'O nyawa manga baju 'isure-sure ge'ena yogogere 'o kadatoka! 9 So 'okia niodo'oa ngini niotagi? Wini-lega 'o nabii wimoi? Ma goungu, 'unasi 'ifoloi woamoko de 'o nabii. 10 Sababu 'o Yohanesikau ma dumutu 'o Buku 'Itebi-tebinoka 'ingose,

'Nu'una to ngoi 'ai demo wositota-totara,
'una towisuloko wosirano de de ngona,
la ni ngekomo woniditai.'

8 To 'ona manga pado-pado 'imakaregu de to ngone.

11 Niongano-nganono! 'O duniaka ne'ena komoiwa moi 'ifoloi yoamoko de 'o Yohanes wo'osi-'osiki. Ngaro koge'ena, ma 'o nyawa gee 'ifoloi yotingoono ma Jo'oungu ma Dutu wi pareta ma sigoronaka, 'ona 'ifoloi yoamoko de 'o Yohanes. 12 Kaikurue 'o Yohanes wosihabari 'awi do-dotoko sigado ne'ena naga munuka yokiniiki ma ngale yomau 'itaiti yosigokoli ma Jo'oungu ma Dutu wi pareta. 13 Sigado 'o Yohanes wo'osi-'osiki woboa, 'iodumu 'o Musa wi besesongo de 'o nabii manga do-dotoko 'isidemosirakau 'okia naga gee salingou 'idadi. 14 De nako ngini niomau niongaku, 'o Yohanes ge'ena la 'o Elia, gee wi bo-boa 'isidemosirakau. 15 Nako de nia ngaukoka, nio'isenika!

16 De 'okia salingou tositero 'o nyawa ma 'orasi ne'ena? 'Ona 'isoka 'o ngowa-ngowaka yogogerie 'o pasarioka. 'O bolu moi yongose 'ireguka, 17 'Ngomi minidukuti de minidanyanyi, ma nioluku nioroge! Ngomi miogaribetongo ma ngini nioluku.' 18 'O Yohanes woboano 'ijaga wopuasa. 'Una 'o 'anggur kowa'oke-'okeruwa. De 'o nyawa yongose 'ato, "'Una 'o tokata widongosamuku.' 19 Ne'ena 'o Nyawa ma Ngowaka woboano, 'una wo'odomo ma de wo'okere de yongose, 'Winimake 'o nyawa gu'una! 'Una witopokana de witaba'eto. 'Una 'o balasitengi yoga-ga'asoko de yosowo-sowono manga manai.' Ngaro koge'ena, ma 'o di-dibangi 'isure-sure ma Jo'oungu ma Dutuno, 'inyata naga 'o nyawa manga gokoieka."

'O kota-kota gee ma nyawa koyongaku-ngakuwa

20 Ge'enaka de 'o Yesus wokurue wakisitobionika 'o kota-kotaka gee koyotoba-tobawa 'o sowono yodiai, ngaro ge'enaka 'ifoloi 'ikudai 'o no-nako 'ihera-herangi wodiai ma. 21 "Nitorouoka ngini 'o Korazim ma nyawa de 'o Betsaida ma nyawa! Sababu nako 'o no-nako 'ihera-herangi 'isoka nginioka ne'ena la 'idadiokau 'o Tirusoka de 'o Sidonioka, tanu 'ona ma do'ingou yotoba 'o sowono yodiai de yomasinoa 'o balisa ma pakeangi de manga mumuoka 'o kakawo yodonoaku. 22 Niongano-nganono! 'O dunia ma do-dogumoka dua, 'o Tirus de 'o Sidon 'ifoloi 'iku'arene manga hukumani de to ngini ne'ena! 23 De ngini 'o Kapernaumoka! Ngini dua dakuou, sigado 'o diwangoka? Ko'uwa! So 'ena dua 'o narakaka ni'umo. Sababu nako 'o Sodomika la 'idadiokau 'o no-nako 'ihera-herangi gee 'isoka

nginioka, tanu 'o kota ge'ena sigado ne'ena ka de ma 'enasi!
24 Niongano-nganono! 'O dunia ma do-dogumoka dua 'o Sodom ma nyawa 'ifoloi 'iku'arene manga hukumani de to ngini ne'ena!"

Nou niaino ngoino

25 Ma 'orasi ge'ena 'o Yesus wolahidoa, "'Aba, ma Jou, gee 'o dunia de 'o diwanga napareta! Ngoi tokasamaowa ngonaka sababu 'iodumu ge'ena konakisdumutuwa 'o nyawa yoca-cawaro de yoba-barijaka, ma nosidumutu gee 'o nyawa koyomasinako-nakokawa. 26 Ge'enau 'Aba ni singina yadaene."

27 Ge'enaka de 'o Yesus wongose, "'O sagala moi-moi 'ai Dea woisidukulakau. De komoiwa moi ngoi 'inako, duga ka 'ai Dea. De ko moiwa moi 'ai Dea winako duga ka 'awi Ngowaka, de nago'ona gee 'o Ngowaka gu'una wakisinako.

28 Nou niaino ngoino niiodumu gee nioka-kangela de niamao nia gina 'itu-tubuso. Ngoi 'asa tinisisanangi. 29 Niamoteke 'ai pareta de nimadotoko ngoino. Sababu ngoi 'ai singina 'ima'ai, so ngini 'asa niamao nisanangi. 30 Sababu 'ai pareta ge'ena nisisanangi de nia gina tinikula mita 'iku'arene."

'O Farisioka yobaributu de 'o Yesus ma ngale Pomaoma-omasa ma Wange

12 Ma moi ge'ena 'o Yahudioka Pomaoma-omasuku ma Wange, de 'o Yesus de wi do-domoteke 'o gandum ma bairino yaboa, de wi do-domoteke 'o gandum yo'utuku de ya'odomo sababu yakisawini. 2 'O Farisioka yakimake de yongose 'o Yesusika, "Nakilega! 'Ani do-domoteke yaparene to ngone nanga 'agama ma besesongo, ma ngale yadai gee koidadiwa Pomaoma-omasuku ma Wangeka."

3 'O Yesus wosango 'onaka, "Koniabacawasi? Gedagee 'okia 'o Dautu wodiai ma 'orasi 'una de gee wimote-moteke yakisawini? 4 'Una wowosama ma Jo'oungu ma Dutu wi Woaka, de 'una de wi mote-moteke go'ona ya'odomo 'o roti gee 'isisubakau ma Jo'oungu ma Dutuka. 'Ena momongo moteke to ngone nanga 'agama ma besesongo, 'ona koidadiwa, salingou ka 'o 'imam-'imam duga. 5 Bolu 'o Musa wi Buku koniabacawasi? Ge'ena la Pomaoma-omasuku ma Wange 'isinoi-noimi 'o 'imam-'imam gee yoleleani ma Jo'oungu ma

Dutu wi Woaka, ngaro yaparene Pomaoma-omasuku ma Wange ma besesongo, ma koyakisisalawa. ⁶ Niosigisene niosidi-diai 'okia tosidemo ne'ena, ne'enaka naga wimoi 'ifoloi wobaraguna de ma Jo'oungu ma Dutu wi Woa, ge'ena la ngoi. ⁷ 'O Buku 'Itebi-tebinoka 'isilefoku: 'Ko 'o su-suba 'o haewaniwa toduka, ma 'ena 'o dora.' Nako la ngini niasahe 'ai demo ge'ena, ma rai 'asa koniakisisalawa 'o nyawa manga sala koi'iwa. ⁸ Sababu 'o Nyawa ma Ngowaka 'una wapareta Pomaoma-omasuku ma Wange."

'O nyawa wimoi wi giama ma songona 'isonge-songene

⁹ 'O Yesus woma'aiki ge'enaka de wotagi 'o lo-lomu ma woaka. ¹⁰ Ge'enaka dau wimoi wi giama ma songona 'isonge-songene. Yamuroo naga ge'enaka dau 'o Yesus wi sala yosinonu-nonu, yosano 'o Yesusika, "Pomaoma-omasuku ma Wangeka de 'o nyawa manga panyake posi'aiki, kaidadi?"

¹¹ 'O Yesus wosango, "Nako la Pomaoma-omasuku ma Wangeka de nia domba moi 'iotaaku 'o jurupongoka de dua kaniosidipidilika? ¹² 'O nyawa 'ifoloi 'ibaraguna de 'o domba, so Pomaoma-omasuku ma Wangeka kaidadi ma owa podiai." ¹³ Ge'enaka de 'o Yesus wongose 'o nyawa wi giama ma songona 'isonge-songene gu'una, "Ni giama nabootika."

'O nyawa gu'una wi giama wabooto de koisongenuawau so 'idadi 'isoka ma songonau gee. ¹⁴ Ge'enaka de 'o Farisioka yosupu 'o lo-lomu ma woaka ge'ena de yomasikagaro 'o Yesus wito'oma.

'O ro-riwo gee ma Jo'oungu ma Dutu wiiri-iriki

¹⁵ 'O Yesus wanako 'o Farisioka manga singina 'itorou 'unaka, so woma'aiki ge'enaka de manga gudai wimoteke, de wosi'aiki to 'ona yoodumu manga panyake. ¹⁶ Ma 'una kowakisisidabiwa 'ona yosikawasa ma ngale 'una. ¹⁷ Koge'ena 'idadi ma ngale moteke ma nabii Yesaya 'awi demo:

¹⁸ "Nu'una to ngoi 'ai ro-riwo towiirikokau.

'Una towisibosono de 'ai singina wasanangi.

Ngoi 'asa towikula 'ai Ngomasa.

'Ai loa 'asa wosihabari 'o nyawa-nyawaka.

¹⁹ 'Una 'asa kowori-ributuwa de kowomapo-poakuwa; de kowobobetowa naga 'o tapaki wosimigiranga.

²⁰ 'O nyawa manga gina 'itubusokou, 'asa kowaganapuwa; de gee rekeni koyomado-do'oawau, 'asa kowakido-dokowa. 'Una 'asa womariwo sigado 'o loa 'idadi; ²¹ de 'o nyawa 'iodumu 'asa yomasinganono 'unaka."

'O Yesus de 'o Beelzebul^h

²² Ge'enaka de 'o Yesusika wi'asa 'o nyawa wimoi worau-rau de womou-mou sababu 'o tokata widongosamuku. 'O Yesus wisi'aiki so 'idadi womasimake de wobicara. ²³ 'O nyawa 'iodumu yoherangi so yongose, "Poilia nu'unau 'o Dautu wi ngowaka gee 'inasijajokau?"

²⁴ 'O Farisioka yo'isenoka ge'ena de yongose, "'Una 'idadi woginiiki 'o tokata, sababu 'o Tokata ma Koana gee ma ronga Beelzebul ma guata wikulaka."

²⁵ 'O Yesus wanako 'o Farisioka manga di-dibangi so wongose, "Nako 'o negara moi la 'ikapula-pula de 'o paratei yamo-moi yomakakudoti, dua 'o negara ge'ena kaipiakoroka. De 'o kota moi bolo 'o woa moi la koyomakasanangiwa, ge'ena dua kayopiakoroka. ²⁶ Koge'enali mita 'o Tokata ma Koana ma pareta, nako ngai moi 'ikiniiki, ge'ena dua 'imakati-tingaoka so ma pareta ge'ena kaipiakoroka. ²⁷ Ngini niongose 'ato ngoi 'o tokata toginiiki ka de 'o Beelzebul ma guata. Nako koge'ena de to ngini nia nyawa 'ona kiano yakikula 'o guata 'o tokata yoginiiki? To nginiou nia nyawa ma sirete yosidumutu 'ato 'ania di-dibangi ge'ena koyadaenuwa. ²⁸ Ma nako ngoi toginiiki 'o tokata ge'ena de ma Jo'oungu ma Dutu wi Ngomasa ma guata, so ne'ena ma ngale ma Jo'oungu ma Dutu wokurie wopareta nginioka.

²⁹ Kokia 'o nyawa 'idadi yowosama wimoi wokua-kuata wi woaka la wi kia sonaa ya'ora, nako 'una kowipusukuwa 'isira? Salingou wipusuokasi 'asa de wi harataa ya'ora.

³⁰ Nago'ona ko de de ngoiwa, 'ona ge'ena 'iitomokau ngoi. De nago'ona koiriwowa, 'ona yatorou 'ai manarama! ³¹ Sababu ge'ena tinisidemo, nako 'o nyawa 'o sowono yodai sababu yosigurubungu, ge'ena kayakisispidilokasi manga sowonoka. Ma nago'ona yositi-tingoono 'o Ngomasa 'Itebi-tebini, 'ona koyakisispidiluawau manga sowonoka. ³² Nako moikani 'o kianikia yongose ma ngale wiitomo

^h Ge'ena 'o Tokata ma Koana ma ronga moioli.

'o Nyawa ma Ngowaka, ge'ena kayakisipidilokasi manga sowonoka. Ma nako yositi-tingoono 'o Ngomasa 'Itebi-tebini, ge'ena koyakisipidiluawau ma 'orasi ne'ena bolo ma du'uruoka.

**Ma roese de ma
sowo-sowoko**

33 "Nako pamake ma sowoko yaowa, salingou ma roese 'ibo-bero. Nako ma roese koibo-berowa, ma sowoko mita koisurewa. 'Ibo-bero bolo ko'uwa 'o gota 'o utu moi, ma nyo-nyata ma sowokoka. 34 Ngini nioti-tingkai, koigapanguwa niobi-bicara 'o sagala yaowa-owa. 'Okia naga gee niosisupu nia 'urude, ge'ena gee nia singina ma dodaka 'isupu. 35 'O nyawa ma owa yobi-bicara 'o sagala yaowa-owa, sababu 'ona yaki'omanguku ka 'o sagala yaowa-owa. Koge'enali mita, 'o nyawa yoti-tingkai yobi-bicara ka 'o sagala 'ito-torou, sababu yaki'omanguku ka 'o dorou.

36 So niongano-nganono! 'O dunia ma do-dogumoka dua, 'o nyawa moi-moi 'asa yomadomoku manga demo gee ma faedaa koi'iwa-'iwa. 37 Sababu nia demo-demo ma sirete 'asa 'isiputusu niosowono bolo ko'uwa."

**'O Farisioka yoga'asoko 'o Yesus wodiai
'o no-nako 'ihera-herangi**

38 Ge'enaka de 'o 'agamaka yodoto-dotoko yamuruo naga de 'o Farisioka yongose, "'Aba guru, ngomi miomau miamake nodiai 'o no-nako 'ihera-herangi."

39 'O Yesus wosango, "'Ena ma dingkaioka de ma daliseka 'o nyawa-nyawa ma 'orasi ne'ena. Ngini nioga'asoko? Ngoi todiai 'o no-nako 'ihera-herangi? Dua ka 'o ngai moi ma kotinikulawa, duga 'isoka to ma nabii Yunus 'awi no-nako 'ihera-herangi. 40 'O Yunus wiwange sa'ange de wiobiri sa'ange 'o naoko 'iamo-amoko ma pokoroka, koge'enali mita dua 'o Nyawa ma Ngowaka 'o wange sa'ange de 'o obiri sa'ange 'o bo'osuku ma dodaka doka. 41 'O dunia ma do-dogumoka 'o Niniwe ma nyawa 'asa yoma'oko yobicara ma ngale yakisisala 'o nyawa-nyawaka gee yo'ahu ma 'orasi ne'ena naga. Sababu 'o Niniwe ma nyawa 'ona yotobakau 'o sowono yodiai ma 'orasi 'o Yunus wakidotoko. Ma ne'enaka naga wimoi 'ifoloi woamoko de 'o Yunus, ge'ena la ngoi, ma niooluku ni'isene.

42 'O dunia ma do-dogumoka dua 'o Syebaku daku ma koana mimoi 'i 'asa moma'oko mobicara ma ngale masisala 'o nyawa-nyawa gee yo'ahu ma 'orasi ne'ena. Sababu muna momau mosigisene ma koana 'o Salomo woba-barija wi do-dotoko, muna naga posironga 'o gurutoka de maino. Ma ne'enaka naga ma 'orasi ne'ena wimoi 'ifoloi woamoko de ma koana 'o Salomo, ma kowinisigisenuwa 'unaka."

'O tokata 'ilionoli

43 "Nako la 'o tokata 'isupuokau 'o nyawaka, ge'ena 'itagi 'ikiloliti 'imadononu 'o ngii 'idu-dudungu la 'imaoma-omasa, ma koimadamakewa. 44 Sababu ge'ena 'ingose, 'Ngoi dua tolioli 'o woaka gee tamadakau.' Ge'enaka yaika, 'ena ma woa ge'ena ka ma somoaka, 'itebi-tebini de 'isikadiaioka. 45 Ge'enaka 'itagioli de 'isiboano 'o tokata 'iregu ngai tumudiingi 'ifoloi 'itingkai, de 'iwosama 'o nyawa gu'unaka gee, de 'imanoa ge'enaka. So ma rai 'o nyawa gu'una 'ifoloi wisorou de gee ma si-siraka. Koge'enali mita dua 'idadi de 'o nyawa yoti-tingkai ma 'orasi ne'ena."

'O Yesus wi 'esa de wi riaka dodoto ma dutu

46 'O Yesus wobicara ma gu-gudaioka 'o nyawa yoku-kudaika, de wi 'esa, de wi riaka dodoto ma dutu yoboa. 'Ona yoma'oko-'oko ma dudunoka, de yomau yomabicara de de 'una. 47 De wimoi ge'enaka dau yoku-kudaioka gee wosidemo 'o Yesusika, "'Aba, 'ani 'esa de ni riaka dodoto doka ma dudunoka. 'Ona yomau yomabicara de de ngona."

48 'O Yesus wosango, "'Nago'ona to ngoi 'ai 'esa de 'ai riaka dodoto?" 49 De wakitumutu 'awi do-domoteika de wongose, "'No'ona to ngoi 'ai 'esa de 'ai riaka dodoto. 50 'O nyawa gee yamoteke 'ai Dea 'o sorogaaka wi mau, 'ona ge'ena to ngoi 'ai riaka dodoto, 'ai 'esa de 'ai biranga."

'O 'ade-'ade 'o nyawa wimoi 'o fini wopiakoro

13 Kage'ena ma wange mita, 'o Yesus wamada 'o woa ge'ena de wotagi 'o talaga ma. batingika so wogogerie ge'enaka.

ⁱ 'O Syeba ma koana ge'ena 'o Koresaraku ma koana mimoi. 'O Syeba ge'ena 'o Arab ma daeraaka dakuie ma songona. Palega 1Raja-raja 10:1-13, 2Tawarikh 9:1-12.

2 'O nyawa manga gudai wisigilolitino, so 'una wosikaika 'o ngo'otiroka de wogogerie ge'enaka, 'ena yoku-kudai 'ona 'o dowongioka. 3 Ge'enaka de 'o Yesus wakidotoko 'i'ini-'inioka de wosi'ade-'ade. Wongose:

"Wopai-pairi wimoi wotagi wi fini wopiakoro. 4 Gedagee wopiakoro, munuka 'itotaka 'o ngekomuku. Ge'enaka de 'o namoro 'iboa de ya'odomo yabootoka. 5 De munuka 'itotaka 'o tonaka 'ikakateto-tetoku, gee ma tonaka ka ma etaka so koito'ingowa 'ena 'igo'oodeu. 6 Ma gedagee 'o wange 'ikurutiekau, de ma go'oo ge'ena 'ikurue 'imaai deika 'i'osaka so 'isongene, sababu ma ngutuku 'iwosama koikurutukuwa. 7 De mita ma fini munuka 'itotaka gee 'o sisika ma sigoronaku. Gee ma sisika 'ifero de ma go'oo ge'ena yapilatu sigado 'isongenoka. 8 Ma gedagee 'itotaka 'o tonaka 'irewo-rewoku, ge'ena 'isowoko, munuka ma giliono 'o ratusu moi, munuka 'o nagi butanga, de munuka 'o nagi sa'ange."

9 'O Yesus wosijaritaka 'o 'ade-'ade ge'ena, de wongose, "Nako de nia ngaukoka nio'isenika."

'Ido'oa so 'o Yesus wopake 'o 'ade-'ade

10 Ge'enaka de 'o Yesus wi do-domoteke yoboa 'unano de yosano, "'Aba, 'ido'oa so nako nobi-bicara 'o nyawa 'iku-kudaika de nopake 'o 'ade-'ade?"

11 'O Yesus wosango, "Sababu ngini nikulakau 'o co-catu ma ngale niasahe kokia ma Jo'oungu ma Dutu wi pareta gee koisupu-supuwasi, ma 'ona yoku-kudaika ko'uwa. 12 Sababu to nago'ona de ma 'ena 'asa yakiganapu 'ikudai, de 'ona 'asa yofoloi. Duga to nago'ona koi'iwa, ge'ena naga ka ma etaka ma dua ya'eseka. 13 Ma ngale ge'ena ngoi topake 'o 'ade-'ade nako tobi-bicara 'o nyawa yoku-kudaika, sababu 'ona yamake ma 'isoka koyamakewa, 'ona yo'isene ma 'isoka koyo'isenuwa de koyasahewa. 14 De ge'ena 'idadiokau 'isoka ma nabii Yesaya wosidemokau:

'Ma Jo'oungu ma Dutu wongose:

'Ona 'asa yosigisene kaitaurika ma koyasahewa;

'ona 'asa kaitaurika yodi-diriidi ma koyosidongoowa.

15 Sababu 'o nyawa no'ona manga singina 'i'opinokau, manga ngauku yati'imukokau, de manga ako yaruutokau. Koge'ena 'idadi la manga ako 'uwa yosimake,

manga ngauku 'uwa yosi'isene, de manga di-dibangi 'uwa yasahe la 'uwa yolioli ngoino, de takisilaha.' "

16 'O Yesus wongose 'awi do-domoteika, "Duga ngini ne'ena niosanangioka sababu ngini ma gou-goungu niamake de nio'isene. 17 Niongano-nganono! Manga gudai 'o nabii de 'o nyawa yoloa-loa yomau yamake gee 'isoka ngini niamakekau ma 'orasi ne'ena, ma 'ona koyamakewa. 'Ona yomau yo'isene 'okia naga ngini nio'isenokau ma 'orasi ne'ena, ma 'ona koyo'isenuwa."

'O Yesus wosiguti ma ngale 'o 'ade-'ade gee wopai-pairi wimoi wi fini wopiakoro

18 Niosigisene 'o 'ade-'ade gee wopai-pairi wimoi wi fini wopiakoro. 19 'O fini gee 'itotaka 'o ngekomuku, ge'ena 'isoka 'o nyawa gee yo'isenoka ma habari ma ngale kokia ma Jo'oungu ma Dutu wopareta, ma koyasahewa. 'O Tokata ma Koana 'iboa de ya'oraka 'okia naga gee yapiakorukou to 'ona manga singinaka. 20 'O fini gee 'itotaka 'o tonaka 'iteto-tetoku, ge'ena 'isoka 'o nyawa gee kayo'isenoka 'o habari ge'ena de yadawongokau de manga singina 'imore-morene, 21 duga 'o habari ge'ena koimasingutukuwa manga singinaka, so ka gedagee yosangisara bolo yakihalebiru sababu 'o habari ge'ena, de yamadakau. 22 'O fini gee 'itotaka 'o sisika ma dodaku, ge'ena 'isoka 'o nyawa gee yo'isenoka 'o habari ge'ena ma yododato ma ngale manga 'ahu, de ka 'o pipi yonyafisuu, so 'o Habari ma Owa manga singina ma dodaka gee yapilatu so koisowokuwa. 23 De 'o fini gee 'itotaka 'o tonaka 'irewo-rewoku, ge'ena 'o nyawa gee yo'isenoka 'o habari ge'ena de yasahe. 'Ona yakidosowoko munuka ma gilio 'o ratusu moioka, munuka 'o nagi butangaka, munuka 'o nagi sa'angeka.

'O 'ade-'ade 'o ngu'usumu 'o biraka

24 'O Yesus wosijaritali 'o 'ade-'ade moi 'o nyawa yoku-kudaika, konee: "Nako ma Jo'oungu ma Dutu wopareta, ge'ena 'isoka 'o fini yaowa-owa wopai-pairi wimoi wodatomo wi bairoka. 25 Ma moi ge'ena 'iobiruku, gee 'o nyawa 'iodumu yoma'iduoka, de wopai-pairi wi musu woboa 'o ngu'usumu wopiakoro 'o bira ma dodako, ge'enaka de wotagiokau. 26 Gedagee ma bira ge'ena 'igo'oo so 'isooboto, de ma

ngu'usumu mita 'igo'oo. 27 Ge'enaka de wopai-pairi 'awi ro-riwo yaino yosidemo ma bairi ma dutuno, 'Bereki, to ngona ni bairoka 'o bira notuduku, de kokia so doka de ma 'ena 'o ngu'usumu?' 28 De ma bairi ma dutu wongose, 'Ge'ena 'o musu wimoi wobadingaka.' Ge'enaka de wi ro-riwo go'ona yosanoli, 'Nomodeke, 'Aba? Miaika miarapuku 'o ngu'usumu ge'ena?' 29 Ma bairi ma dutu wongose, 'Uwa. Sababu done niosidarapuku de ma bira. 30 Niamadaka 'imasidefero sigado 'o togutuku. Dua ngoi 'asa tongose yo'utu-'utuika, 'o ngu'usumu 'isira niatoomu, de niapusukino 'asa de niatuuku. Ge'enaka de nialomu 'o bira, la niadaoto 'ai rawongoka.' "

**'O 'ade-'ade 'o sawi
ma doda ^j**

31 'O Yesus wokula 'o 'ade-'ade moioli 'o nyawa yoku-kudaika, konee: "Ma Jo'oungu ma Dutu wopareta 'isi'ade-'ade 'isoka 'o sawi ma doda 'o nyawa moi yatuduku manga bairoka. 32 'O fini 'ifoloi 'inye-nyeme ge'ena 'o sawi ma doda. Duga nako la 'i'ooodeu, ge'ena dua 'ena 'ifoloi 'iamokie de 'o joro ma di-dingoono 'iregu. 'Ena 'imadiai 'o gota so 'o namoro 'iboa 'imasi'igutu ma sago-sagoka."

'O Yesus wosi'ade-'ade 'o ragi

33 'O Yesus wokula mita 'o 'ade-'ade ne'ena 'o nyawa yoku-kudaika, wongose 'ato, "Nako ma Jo'oungu ma Dutu wopareta, ge'ena 'isoka 'o ragi 'o ngeweka mimoi mosikaruahē de 'o tarigu ma amokoka ^k so 'idoa."

**'Ido'oa so 'o Yesus wopake
'o 'ade-'ade**

34 'O Yesus wodotoko 'o nyawa yoku-kudaika, ge'ena 'iodumu wopake 'o 'ade-'ade. 35 Koge'ena la moteke 'o nabii wimoi wosidemokau:

"Ngoi topake 'o 'ade-'ade nako tobi-bicara 'onaka;
ngoi 'asa takisidemo 'okia naga koisupu-supuwasi kaikurue
'o duniasi 'isidadi."

^j 'O sawi 'o Palestinaka ge'ena ma gurutie poilia sigado 'o meter sa'ange.
^k 'O tarigu ma amokoka ge'ena poilia 'o kilo monaoko, bolo 'o liter 40.

**'O Yesus wosiwaiti 'o 'ade-'ade gee 'o ngu'usumu
'o bira ma dodaka**

36 Ge'enaka de 'o Yesus womagoraka ge'ena 'o nyawa yoku-kudaika, de wowosama 'o woaka. 'Awi do-domoteke yoboa de yongose, "Bika 'Aba, nosiwaiti 'o 'ade-'ade gee 'o ngu'usumu 'o bira ma dodaka." 37 'O Yesus wosango, "'O nyawa gee wodatomo 'o gisisi yaowa-owa gu'una 'o Nyawa ma Ngowaka. 38 'O bairi ge'ena 'o dunia ne'ena. 'O gisisi yaowa-owa ge'ena 'o nyawa gee yodadi ma Jo'oungu ma Dutu wi kawasa. 'O ngu'usumu ge'ena 'o nyawa gee yomoteke de 'o Tokata ma Koana. 39 'O saturuu gee 'idatomo 'o ngu'usumu ge'ena 'o Tokata ma Koana. 'O togutuku ge'ena la 'o dunia ma do-dogumu, de yo'utu-'utuku ge'ena 'o mala'ekati. 40 Kokia naga 'o ngu'usumu yatoomu de yatuuku, koge'enali mita dua 'o dunia ma do-dogumoka. 41 'O Nyawa ma Ngowaka dua wosuloko 'o mala'ekati yatoomu 'o nyawa gee yodadi sababu 'o nyawa 'iregu yosowono, de gee yoti-tingkai 'iodumu. 42 Go'ona yoodumu 'asa yaki'umo 'o 'uku 'iluru-lurusika, ge'enaka 'asa 'ona yosangisara de yo'ari. 43 De godagee yamote-moteke ma Jo'oungu ma Dutu wi mau, 'ona ge'ena dua yoletongo, ma tero ka 'o wange ma ako, ma Jo'oungu Ma Dutu to 'ona manga Dea wi Dunia ma Sungioka. So nako de nia ngaukoka, nio'isenika."

'O 'ade-'ade gee 'o harataa 'o tonaka ma dodaka

44 "Nako ma Jo'oungu ma Dutu wopareta, ge'ena 'isoka 'o 'ade-'ade ne'ena. 'O nyawa wimoi 'o harataa wamake dau 'o tonaka ma dodaka de kawosibaitokali. Sababu 'una kaifoloi womorene so wotagi wawukunu 'awi kia sonaa 'iodumu, ge'enaka de woliono de wa'ija ma tonaka ge'ena."

'O 'ade-'ade gee 'o mutiara 'isure-sure

45 "Nako ma Jo'oungu ma Dutu wopareta, 'isi'ade-'ade 'isoka woko-korago wimoi 'o mutiara 'ihali-hali wononu. 46 Gedagee wamakeka ma mutiara 'isure-sure 'o muhi moi, de wotagi wawukunu 'awi kia sonaa 'iodumu, de wosi'ija 'o mutiara ngai moi ge'ena."

'O 'ade-'ade gee 'o soma

47 "Nako ma Jo'oungu ma Dutu wopareta, ge'ena 'isi'ade-'ade 'isoka 'o soma yawaruku 'o ngootoka, de yadaene 'o naoko 'i'ini-

'inioka. ⁴⁸ Gedagee ma soma ge'ena 'i'omangokau, de yosoma-soma go'ona yatobaka 'o dowongisa. Ge'enaka de yogogeruku yosikatingaka ma naoko ge'ena, yaowa-owa gee 'o rataku yosinoa, de gee ma do-dorou ya'umo. ⁴⁹ Koge'enali mita dua 'o dunia ma do-dogomoka, 'o mala'ekati 'asa yosikatingaka 'o nyawa gee yamote-moteke ma Jo'oungu ma Dutu wi mau, de gee yoti-tingkai. ⁵⁰ Ge'enaka de 'o nyawa yoti-tingkai 'asa yaki'umo 'o 'ukuka, ge'enaka dua 'ona yosangisara de yo'ari."

'Okia sonaa ma du'uru de ma sira

⁵¹ 'O Yesus wosano, "Niasahekau ge'ena 'iodumu?" 'Ona yosango, "Miasahekau 'Aba!"

⁵² Ge'enaka de 'o Yesus wongose, "'O 'agamaka yodoto-dotoko gee yodadiokau ma Jo'oungu ma Dutu 'awi kawasa, ge'ena 'isoka 'o woa ma dutu wimoi de 'awi harataaka. 'Una wosisupu 'awi harataa ma ngioka, 'okia sonaa ma sira de ma sungi."

'O Nazaretioka 'o Yesus kowidawonguwa

⁵³ 'O Yesus waduanga wosidemo 'o 'ade-'ade 'iodumu ge'ena, de woma'aiki ge'enaka ⁵⁴ de wolio 'awi soanika. Ge'enaka waika de wodotoko 'o lo-lomu ma woaka, de 'o nyawa yosigise-gisene ge'enaka yoherangi ma sala. 'Ona yongose, "Kiano womadamake 'o cawaro koge'ena? De kiano womadamake 'o kuasa so wodiai 'o no-nako 'ihera-herangi? ⁵⁵ 'Una ge'ena 'o woa wodi-diai wi ngowaka. 'Awi 'esa, ngo Maria, de wi riaka dodoto ma dutu 'o Yakobus, 'o Yusuf, 'o Simon de 'o Yudas. ⁵⁶ De 'awi bira-biranga ma dutu mita yogogere ne'enaka. Kiano 'una womadamake 'iodumu ge'ena?" ⁵⁷ So 'ona wiitomo 'o Yesus. Ge'enaka de 'o Yesus wongose 'onaka, "'O nabii moi ge'ena yakihoromati kiaka naga bato, duga to 'ona manga soanoka bolo manga woaka ge'ena ko'uwa." ⁵⁸ Ge'enau so ge'enaka 'o Yesus koikudaiwa wodiai 'o no-nako 'ihera-herangi sababu koyongakuwa.

'O Yohanes wo'osi-'osiki wosongene ma jarita

14 Ma 'orasi ge'ena 'o Herodes wokoana 'o Galileaka, wogi'isenoka 'o Yesus wi habari, ² de wongose 'awi ro-riwoka, "Ma raiokau ne'ena ge'ena 'o Yohanes wo'osi-'osiki womomikieoli!

Sababu ge'ena to 'una wi kuasa de ma 'ena wodiai 'o no-nako 'ihera-herangi."

³ Sababu ma sira 'o Herodes wosuloko 'o Yohanes witagoko de wipusuku la wisingosama 'o buika. 'O Herodes wodiai koge'ena, sababu ma titi ngo Herodias. Muna ge'ena 'o Herodes wi dodoto ma dutu 'o Filipus ma wekata. ⁴ Sababu ma moi 'o Yohanes wosidawanono 'o Herodeska wongose, "Koyadaenuwa ngona moningaamoko ngo Herodias!" ⁵ 'O Herodes womau wito'oma 'o Yohanes, duga kawimodongoka 'o nyawa yoku-kudaika sababu 'ona yanako 'o Yohanes ge'ena 'o nabii moi.

⁶ Ma 'orasi 'o Herodes 'awi wange ma gilio wodiai, de ngo Herodias mi ngowaka moroge ge'ena 'o nyawa yoboa-boano manga bionoka. 'O Herodes woduaka ma sala 'ami roge ge'ena, ⁷ so wojaji de wosasi munaka, 'okia naga bato moga'asoko, 'asa womikula.

⁸ De ngano ma 'esa mosuloko ma jojaruka gumuna, so mongose, "Ngoi toga'asoko 'o Yohanes wi saeke nikula 'o bobilanguoka 'isinoaku ka kone'enasi."

⁹ 'O Herodes wogi'isenoka mi ga-ga'asoko ge'ena de wi singina 'isusa. Duga 'una wosasiokau 'o nyawa yoboa-boano manga bionoka, so wopareta la 'o mosolese gumuna mi ga-ga'asoko ge'ena de ma 'ena. ¹⁰ 'Una wosuloko 'o nyawa yotagi 'o buika la ya'ogu 'o Yohanes wi saeke. ¹¹ Ge'enaka de 'o Yohanes wi saeke ge'ena yosingosama, 'o bobilanguoka yosinoaku, 'asa de yokula 'o jojaruka gumuna. Ge'enaka de 'o jojaru gumuna mokulali ma 'esaka. ¹² Ge'enaka de 'o Yohanes wi do-domoteke yoboa ya'ese 'o Yohanes wi songene de yapo'osuku. Yapo'osuoka de yotagi yositotara 'o Yesusika.

'O Yesus wakisi'odomo 'o nyawa yacaana motoa

¹³ Ma habari ge'ena 'o Yesus wo'isenoka, de womagoraka ge'ena so wongo'otiri wosikaika womatengo 'o ngii 'iriri-riidika. Ma gedagee 'o nyawa yoku-kudai wigi'isene de moi-moi manga soana yamada so wisidu'uru kayolingana. ¹⁴ Gee 'o Yesus womasabi de wakimake 'o nyawa yoku-kudai go'ona, de wakisingina. Ge'enaka de wakihilaha kiaka gee yopa-panyake.

¹⁵ 'Iobirou de 'o Yesus wi do-domoteke yongose 'o Yesusika, "'Imulangou de 'o ngii ne'ena 'imatingakino, so yaowa, 'Aba, nakisuloko yokokilio yoku-kudai go'ona, la 'o 'inomo yomadi'ija 'o soa-soanoka."

16 'O Yesus wongose, "Uwau yotagi, ka nginiou niakikula 'o 'inomo."

17 'Awi do-domoteke yosango, "Ngomioka duga ka 'o roti 'o ngai motoa de 'o naoko 'o ngai modidioka!"

18 De 'una wongose, "Nia'asano nongoka." 19 Ge'enaka de wakisuloko yoku-kudai go'ona 'o 'ubutoka yogogerie, de wa'ese 'o roti ngai motoa de 'o naoko ngai modidi ge'ena, de 'o diwangie womatagade de wo'amalaha ma Jo'oungu ma Dutude. 'Asa deika ma roti ge'ena wakakaeta, deika wokula 'awi do-domoteika la yosibulabula 'o nyawa yoku-kudaika go'ona. 20 'Ona yoodumu yo'odomo sigado yakipunusoka. Ge'enaka de 'o Yesus wi do-domoteke yotoomu ma 'inomo ma baili ge'ena, 'o rata mogiooko de modidioka. 21 Ma 'orasi ge'ena gee yo'odo-'odomo manga gudai poilia yacaana motoa, ge'ena koyakidoimuawasi 'o ngeweka de 'o ngowa-ngowaka.

**'O Yesus wotagi-tag'i 'o 'akere
ma dekuoko**

22 Ge'ena 'iduanga de 'o Yesus wakiyogo wi do-domoteke 'o ngo'otiruku yoparene de yosirau 'o talaga ma songonaka, 'ena yoku-kudaika go'ona wakisuloko yokokiliou. 23 Gedagee yoku-kudai yotagioka, de 'o Yesus womatengo wosau 'o gigiede la wolahidoa. 'Iobirukou 'ena 'o Yesus kage'enakasi womatengoka. 24 'Ena 'o ngo'otiri gee 'o Yesus wi do-domoteke yobare-barene 'o gurutikau 'o moku-moku yapoka-poka sababu 'o dadoko yatomo. 25 'Isori 'ibibini 'o Yesus woboa 'onaka wotagi-tag'i 'o 'akere ma dekuoko. 26 Gedagee wi do-domoteke wimake wotagi-tag'i 'o 'akere ma dekuoko, de yakitodokana ma sala. Yakimodongo so yopoaka 'ato, "Ididi! 'O tokata!"

27 Ma 'o Yesus wongose 'onaka, "Nimarii-riidi! 'Uwa nimodongo. Ngoi ne'ena 'o Yesus."

28 Ge'enaka de 'o Petrus wongose, "Jou, ngonau ge'ena? Nako ma gongu ngonau, nosuloko taika ngonaka totagi-tag'i 'o 'akere ma dekuka."

29 'O Yesus wongose, "Nou!" Ge'enaka de 'o Petrus wo'uti 'o ngo'otiroka de waika 'o Yesusika. 30 Ma gee wamao 'o dadoko 'ikuata ge'ena ma talagaka de wimodongo so 'ikurueu wolutu de womasigasoko, "Jou, noiriwo!"

31 Ge'enaka de 'o Yesus witagoko de wongose, "Ngona ne'ena konoingakuwa rekeni! 'Ido'oa so ni singina 'ikapula?"

32 Ge'enaka de 'o Yesus de 'o Petrus yoparenokau ge'ena ma ngo'otiruku de ma dadoko mita 'iriidokau. 33 So wi do-domoteke yosuba 'unaka. 'Ona yongose, "Ma gou-goungu, Jou, ngona ne'ena ma Jo'oungu ma Dutu wi Ngowaka!"

**'O Yesus wakisi'aiki 'o nyawa yopa-panyake
'o Genesaretioka**

34 Ya'adonika ma talaga ma songonaka, de yo'uti 'o Genesaretioka. 35 De ma nyawa ge'enaka gee wimake 'o Yesus woboa, de yosikawasa ma daeraa yosinoimika ge'ena ma kota ma sidateoka. Ge'enaka de yopa-panyake yakikoki'asa 'o Yesusino. 36 De yoga'asoko la wosidabi wi baju 'ikuru-kurutuku yatigi, ngaro ka ma barenika. De gedagee yatigi-tigi yoodumu manga panyake 'ikoki'aiki.

'O edete de 'o dotumu manga 'adati

15 Ge'enaka de 'o Farisioka 'o bolu moi de 'o 'agamaka yodoto-dotoko yamuruo naga 'o Yerusalemuno, yaino 'o Yesusino yosano, 2" 'Ido'oa so ni do-domoteke yaparene to ngone nanga edete de nanga dotumu manga 'adati? Gee yo'odomo ma 'isira ko manga giamuwa ya'isoko."

3 'O Yesus wosango, "Ido'oa so ngini ma Jo'oungu ma Dutu wi pareta niaparene, de niosilamo-lamo ka nia edete de nia dotumu manga 'adati? 4 Sababu ma Jo'oungu ma Dutu wongose, 'Niakihoromati nia dea de nia 'esa, de nago'ona yakisibobeto manga balusika, 'ona salingou yakihukumu yakiso-songene.' 5 Ma ngini niosidotoko 'ato koido'oawa nia balusu koniakikalesanguwa sababu nia kia sonaa niokulakau ma Jouka. 6 Koge'enau niodiai ngini niamao koiparaluuwau niakihoromati nia balusu. So ma sababu nia edete de nia dotumu manga 'adati, ngini koniosikiamoiwau ma Jo'oungu ma Dutu wi demo. 7 Tei, ngini tabangeluku! Yadae-daene monga 'okia naga 'o Yesaya wosidemokau ma sirasi ma ngale ngini:

8 'O Yesaya wosidemo konee:

' Ma Jo'oungu ma Dutu wongose 'ato 'o nyawa no'ona yosuba ngoino duga ka manga 'uru ma kaioka,
ma manga singina 'ena 'imasikurutu ngoioka.

⁹Ma faedaa koi'iwa 'ona yosuba ngoino, sababu 'ona yodotoko 'o nyawa ma 'atorangi, de yongose 'ato to ngoi 'ai 'atorangi.' "

'Okia sonaa gee 'inasimediri

¹⁰Ge'enaka de 'o Yesus waki'asokino 'o nyawa yoku-kudai de wakidongose, "Niosigisene la niasahe! ¹¹Gee 'iwosama nanga 'uruoko ge'ena koinasimediruwa; de gedagee 'okia naga 'isupu nanga 'urude, ge'enu 'inasimediri."

¹²Ge'enaka de 'o Yesus wi do-domoteke yoboa de yosidemo 'unaka, "'Aba, nanakokau? 'O Farisioka yomadegese ma ngale gee yo'isenoka nobi-bicara?"

¹³'O Yesus wosango, "'O joro moi-moi gee ko 'ai Deawa 'o sorogaaka wotuduku, dua yarapuku. ¹⁴'O Farisioka ge'ena 'uwa niakisigisenika. 'Ona ge'ena 'o ma-malingi 'ipilo-piloko, so nako 'o nyawa yopilo-piloko yakituda 'o nyawa yopilo-piloko, ge'ena dua yomasidootaka 'o guruuku."

¹⁵'O Petrus wongose, "'Aba, yaowa minisisahenosi 'o 'ade-'ade ge'ena!"

¹⁶'O Yesus wosango, "So ge'ena ngini mita koniasahewasi? ¹⁷Konianakowasi? 'Okia naga gee 'iwosama nanga 'uruoko de 'itotara nanga pokoruku 'asa deika 'isupuoli? ¹⁸Ma gee 'isupu nanga 'urude ge'ena 'o singinano 'ibaoro; de ge'enu 'inasimediri. ¹⁹Sababu 'o singinano 'ibaoro 'o di-dibangi 'ito-torou, ge'enu 'isidadi 'o do'oma, 'o songou, 'o ga'angara, 'o dosiki, 'o sakisii ma ngeluku, 'o sikagurubungu. ²⁰Ma hali ge'enu 'o nyawa yakisimediri, ma gee yo'odomo de manga giama koya'isokuwa ge'ena ko'uwa."

'O Kanaan ma nyawa mimoi 'ami ngo-ngaku

²¹Ge'enaka de 'o Yesus wamada ma daeraa ge'ena, de wosikaika 'o daeraa gee 'o Tirus de 'o Sidon ma kota ma dateoka. ²²Ma daeraa ge'ena, 'o Kanaan ma nyawa mimoi moboa 'o Yesusino de mo'aso-'asoko, "'E! Dautu wi Ngowaka, noisingina ngoi! 'Ai ngowaka motoroukou 'o tokata mialiti so."

²³'O Yesus ka ma eta ma kowosangowa munaka. Ge'enaka de 'o Yesus wi do-domoteke yaika 'o Yesusika yoga'asoko, "'Aba,

nosuloko la 'o ngeweka gumuna motagikau. Muna kamonomote-moteke de kamomasigaso-gasoko mi 'ilingi ka dakuoko!"

²⁴'O Yesus wosango, "Ngoi 'isuloko takiriwo duga ka 'o Israel ma nyawaka gee yoliba-liba."

²⁵'O ngeweka gumuna 'o Yesus wi bionoka maino motalibukuku de mongose, "'Aba, noiriwo ngoi!"

²⁶Duga 'o Yesus wosango, "Koyadaenuwa 'o ngowa-ngowaka manga 'inomo de 'o kasoka podukula."

²⁷'O ngeweka gumuna mosango, "Ma gongu ge'ena, 'Aba, duga 'o kaso mita ya'odomo 'o 'inomo 'itota-totauku ma dutu wi amaka ma timioka."

²⁸Ge'enaka de 'o Yesus wongose, "'Esa, 'ani ngo-ngaku ma guatoka, so madaka la 'idadi gee 'okia naga ngona nomau!" Kage'ena ma 'orasi mita de 'o ngeweka gumuna mi ngowaka 'isanangiokau.

'O Yesus wakisilaha 'o nyawa gudai manga panyake

²⁹'O Yesus wamada ma ngii ge'ena, de wotagi wanonu 'o Galilea ma talaga ma batingino. Ge'enaka de wosau 'o gigiede, de wogogerieu ge'enaka. ³⁰'O nyawa manga gudai yoboa 'unano, yaki'asano yoliga-liga, yopilo-piloko, yolugu-lugu, yomou-mou, de manga gudaisi manga panyake 'iregu. Yopa-panyake yoodumu go'ona yakinoaku 'o Yesus wi bionoka, de wakisilaha. ³¹'O nyawa yoku-kudai ge'enaka gee yoherangi ma sala, gedagee yakimake yomou-mou 'idadi yobicara, yoliga-liga koyoligawau, yolugu-lugu 'idadi yotagi, de yopilo-piloko yomasimakekau. Ge'enaka de 'ona wisiarene 'o Israeloka manga Jo'oungu ma Dutu.

Yacaana soatoka 'o Yesus wakisi'odomo

³²Ge'enaka de 'o Yesus wi do-domoteke waki'asokino de wongose, "Takisingina 'o nyawa yoku-kudai no'ona. 'O wange sa'angenou 'ona de de ngoi, de ma 'orasi ne'ena to 'ona manga 'inomo koi'iwau. Ngoi tooluku 'ona yolio de manga pokoro ma doda 'uwa. 'Uwa sigado 'o ngekomoka naga de kayopusa."

³³Ge'enaka de 'o Yesus wi do-domoteke yongose 'unaka, "'O ngii 'imatinga-tingakinoka ne'ena de kiano pamake 'o 'inomo la pakisi'odomo 'o nyawa manga gudai no'ona?"

³⁴'O Yesus wosano, "Nia roti ngai muruoka naga?"

'Ona yosango, "Ngai tumudiingoka de 'o naoko ma di-dingoono ngai muruoka naga."

35 Ge'enaka de 'o Yesus wosuloko yoku-kudai go'ona 'o tonaoka yogogerie. 36 De ma roti ngai tumudiingi de ma naoko ge'ena wa'ese, de wosi'amalaha ma Jo'oungu ma Dutude. Ge'enaka de waeta-eta, deika wokula wi do-domoteika so yosibula-bula 'o nyawa yoku-kudaika. 37 Yoodumu go'ona yo'odomo yakikokipunusoka, de 'o Yesus wi do-domoteke yatoomu ma 'inomo ma baili, 'o rata 'ila-laagomo tumudiingi 'i'oma-'omanga. 38 Ma 'orasi ge'ena yo'odomo ka 'o nau-naurosi yacaana soatou, koyakidoimuawasi 'o nge-ngeweka de 'o ngowa-ngowaka.

39 Ge'enaka de 'o Yesus wakisuloko yoku-kudai go'ona yokokilio. 'Una 'o ngo'otiruku woparene de wosikaika 'o Magadan ma daeraaka.

'O Farisioka de 'o Sadukioka yoga'asoko 'o Yesus wodiai 'o no-nako 'ihera-herangi

16 'O Farisioka de 'o Sadukioka yamuruo naga yaino 'o Yesusino wibole ma timi-timi. 'Ona yoga'asoko la wodiai 'o no-nako 'ihera-herangi la 'isinyata 'una ge'ena ma Jo'oungu ma Dutuoka de waino. 2 'O Yesus wosango, "Nako 'o wange 'itumunou de 'o diwanga 'itereboko ge'ena niongose wangede dua 'iogoro. 3 De 'o ngoru-ngorumika, niongose 'ato 'o wange ne'ena dua 'ibesaka sababu 'o diwanga 'itereboko de 'ilobi. Ngini 'idadi niosikanako 'ibesaka bolo ko'uwa ka 'o diwangoka niamake, ma 'o no-nako 'ihera-herangi 'idadi-dadi ne'ena naga ngini konianakowa to 'ena ma ngale. 4 'O nyawa-nyawa ne'ena naga posironga yotingkaioka ma de koyosingoungounuwa. 'Ona yoga'asoko 'o no-nako 'ihera-herangi todiai, dua ka moi ma kotinisdumutuwa, tosidumutu duga 'isoka ma nabii Yunus 'awi no-nako 'ihera-herangi."

Ka koge'ena wongoseka de wotagi so wakimadakou 'ona ge'enaka.

'O Farisioka de 'o Sadukioka manga do-dotoko 'isoka 'o ragi

5 Ma 'orasi 'o Yesus wi do-domoteke ya'adonika 'o talaga ma songonaka, 'asa de yonganonie 'ato 'o roti yamongoruku. 6 'O Yesus wongose, "Niomanako-nako 'o Farisioka de 'o Sadukioka manga ragika."

7 Yogi'isene 'o Yesus wi demo ge'ena, de moi-moi yomakadongose, " 'Una koge'ena wongose sababu ngone 'o roti kopo'asawa."

8 'O Yesus wanako 'okia naga 'ona yomasikademo, so wongose, " 'Ido'oa so ngini niatibangi ma ngale 'o roti konio'asawa? Ngini koniongakuwasi rekeni! 9 Koniasahewasi? Konionganoninowau? 'O roti ngai motoa takide-deeta yacaana motoa? 'O rata muruo ma baili niapoluno? 10 De kokiali gee 'o roti ngai tumudiingi de yacaana soatoka? 'O rata 'ila-laagomo muruo ma roti ma baili niatoomuno? 11 'Ido'oa so ngini koniasahewa 'ato ngoi tobi-bicara nginika ge'ena ma dumutu ko 'o rotiwa? Nimasitiari 'o Farisioka de 'o Sadukioka manga ragika."

12 Ge'enaka 'asa de yasahe ma ngale 'o Yesus wakisuloko yomasitiari 'o ragika gee ko 'o rotiwa ma ragi yosidi-diai, ma 'ena 'o Farisioka de 'o Sadukioka manga do-dotoko.

'O Petrus wi ngo-ngaku 'o Yesusika

13 'O Yesus wotagi 'o Kaisarea Filipi ma kota ma daeraa ma dateoka. Ge'enaka 'una wakisano wi do-domoteika, " Moteke 'o nyawa manga demo, 'o Nyawa ma Ngowaka ge'ena nagu'una?"

14 'Awi do-domoteke yosango, "Munuka yongose 'o Yohanes wo'osi-'osiki, de munuka yongose 'o Elia, de munukali yongose, 'o Yeremia, bolo 'o nabii moi."

15 "Ma moteke ngini ma sirete, ngoi ne'ena nagu'una?"

16 De 'o Simon Petrus wosango, " 'Aba, ngona ge'ena ma Jo'oungu ma Dutu wi Ngiriki, ma Lahatala wowango kaisi'ado-'adonika wi Ngowaka."

17 'O Yesus wongose, "Nosanangioka Simon, 'o Yunus wi ngowaka. Sababu ko 'o nyawawa nisidemoka ma hali ge'ena, so 'ena 'ai Dea 'o sorogaaka. 18 Sababu ge'ena tonisidemo, ngona ge'ena 'o Petrus, 'o teto 'ikua-kuata. De 'o teto ne'ena ma dekude dua 'ai jamati tosigoko de koidadiwa yaisanga ngaro ka 'o songeneu ma pareta ma. 19 Ngoi 'asa tokula ngonaka ma Jo'oungu ma Dutu wi dunia ma sungi ma ngorana ma kuci. 'Okia naga konosidabiwa 'o duniaka, dua 'o sorogaaka mita. De 'okia naga nosidabi 'o duniaka, dua 'o sorogaaka mita."

20 Ge'enaka de 'o Yesus wakisitiari wi do-domoteika, la 'uwa yosikademo 'ato 'una ge'ena ma Jo'oungu ma Dutu wi Ngiriki.

**'O Yesus wobi-bicara ma ngale
wosangisara de wosongene**

21 'Ikurue ma 'orasi ge'ena, 'o Yesus kawositarangikau wosidemo wi do-domoteika, 'ato 'una salingou wotagi 'o Yerusalemuka de ge'enaka wamake 'o sangisara ma gudaiku gee yopa-paretano de 'o 'imam ma saekino, de 'o 'agamaka yodoto-dotokino. 'Una 'asa wito'oma, ma 'o wange sa'angeka de womomikoli.

22 Ge'enaka de 'o Petrus 'o Yesus witobakino wi gagaroka de witawanono wongose, "'Aba, tanu ma Jo'oungu ma Dutu wonisikurutu ma hali ge'ena! 'Uwa sigado nidutuku!"

23 'O Yesus womapulutuka 'o Petrusika de wongose, "'Tei! Ngona ka 'o Tokata ma Koana gee de! Noma'aikika ne'enaka! 'Uwa noitatoko; ni di-dibangi ge'ena ko ma Jo'oungu ma Dutunowa so ka 'o nyawano!"

24 Ge'enaka de 'o Yesus wobicara wi do-domoteika, wongose 'ato "'Nago'ona yomau 'imoteke ngoi, salingou yamada to 'ona ma sirete manga paraluu, yamoku 'o salip, de 'imoteke ngoi." 25 Sababu nago'ona manga 'ahu yosingina, dua 'asa manga 'ahu 'iisanga. Ma nago'ona manga 'ahu 'iisanga ma ngale ngoi, 'asa yomadama. 26 'Okia ma faedaa, 'o nyawa wimoi ngaro 'o dunia moi ne'ena ka to 'una, ma nako wi 'ahu 'iisanga? 'Idadi? 'O 'ahu positero de 'o kianikia?"

27 Koito'ingowau de 'o Nyawa ma Ngowaka de wi mala'ekati yomasidoboau de ma Dea wi kuasa. Ma 'orasi ge'ena dua de wosibalasi 'o nyawa moi-moi moteke manga di-diai. 28 Niongano-nganono! Ngini ne'enaka gee, dua naga de ma 'ena koyosongenuawasi nako koyamakewasi 'o Nyawa ma Ngowaka wobia wodadi Koana."

'O Yesus wisitedene

17 'O wange butanga 'ipasa de 'o Yesus waki'asa 'o Petrus, 'o Yakobus, de ma dodoto 'o Yohanes, ka 'ona yosau 'o gigie moi 'ikuru-kurutieka. 2 Manga bionoka, de 'o Yesus 'awi lugo 'ingali. 'Awi biono 'ikinitara 'isoka 'o wange ma ako, de wi baju 'i'arese daungie 'iletongo. 3 Ge'enaka de 'o do-domoteke yaruange go'ona yakimake 'o Musa de 'o Elia yomabi-bicara de 'o Yesus. 4 De 'o Petrus wongose, "'Jou, 'ena ma sureka ngone ne'enaka. Nako noduaka, de 'asa todiai 'o da-darusu ngai sa'ange. Moi to ngona, Jou, moi to Musa, de moi to Elia."

5 'O Petrus kawobicarasi de 'o sauramo yakisao de ma lobino doka 'o 'ilingi 'isupu 'ingose, "'Nu'una to ngoi 'ai Ngowaka towisibosobosono. 'Una 'ai singina wasanangi. Niosigisene 'unaka."

6 'O demo ge'ena 'o do-domoteke yo'isenoka de yakimodongo so yomasikuduruku dau 'o tonaoka. 7 Ma gee 'o Yesus wobia de wakitigi de wongose, "'Niomomikieu, 'uwa nimodongo!" 8 Ge'enaka de yomalega 'ena 'iregu komoiwau so ka 'o Yesusou womatengoka.

9 Gedagee yo'uti ma gigieku ge'ena, de 'o Yesus wakisitari wi do-domoteke yaruangeka gee, "'Uwa niosikademo moikanika 'okia naga gee niamakekau kangano, ma 'orasi 'o Nyawa ma Ngowaka kowomomikuawasi 'o songenino."

10 'O Yesus wi do-domoteke yosano, "'Ido'oa so 'o 'agamaka yodoto-dotoko yongose 'ato ma Jo'oungu ma Dutu Wiiri-iriki gu'una kowoboawasi 'ena 'o Elia salingou woboakau?"

11 'O Yesus wosango, "'Ma goungu 'o Elia wobia de wosikadai 'okia sonaa 'iodumu. 12 Ma ngoi tinidongose nginika 'o Elia woboakau duga 'o nyawa kowinakowa; de widiai moteke ka to 'ona manga singina ma suka. De koge'enali mita dua yodiai 'o Nyawa ma Ngowakika."

13 Ge'enaka de 'o do-domoteke yasahe 'o Yesus 'awi bicara ma ngale 'o Elia ge'ena la 'o Yohanes wo'osi-'osiki.

**'O ngowaka 'o tokata yodo-dongosamuku
'o Yesus wosilaha**

14 Ge'enaka de 'o Yesus de 'awi do-domoteke yaruange yolio 'o nyawa yoku-kudaino gee, de wimoi waino 'o Yesus wi bionoka wosuba de wongose, 15 "'Aba, tanu nosingina 'ai ngowaka! 'Una wimusu-musuku widofoloi de wosangisara ma sala, do'oaka wootaka 'o 'ukuku de mita do'oaka 'o 'akeruku. 16 Ngoi towi'asakau 'ani do-domoteika ma koya'akunuwa wisilaha."

17 'O Yesus wongose, "'Etei, kaifoloiou ngini ne'ena! Ngini koniongaku-ngakuwa. Sigado kokiasi ma do'ingo ngoi de de ngini, de kokiasi ma do'ingo tosabari nginika? Nia'asano 'o ngowaka ge'ena."

18 Ge'enaka de 'o Yesus wasuloko 'o tokata gee 'o ngowakoka ge'ena 'isupu, so 'isupu de ma ngowaka ge'ena 'isanangiokau.

19 Ge'enaka de 'o Yesus wi do-domoteke ka 'ona yoma'uraku yaino 'unano de yosano, "'Aba, 'ido'oa so ngomi komia'akunuwa mioginiiki 'o tokata ge'ena?"

20 'O Yesus wosango, "Sababu nia ngo-ngaku koikatuwa. Niongano-nganono! Ngaro nia ngo-ngaku ma amoko 'isoka 'o sawi ma dodani, ma nako 'o diko ne'ena niosuloko, 'Nomato'oraka dokangika!' ma raiokau dua 'imato'oraka. Kokiawa moi la koidadiwa niodiai. 21 Duga 'o tokata koge'ena nioginiiki, ge'ena 'idadi duga kapolahidoa de popuasa."

'O Yesus wosidemoli ma ngale wosongene

22 Ma 'orasi 'o Yesus wi do-domoteke yomatoomuno 'o Galileaka, de 'o Yesus wosidemo 'onaka, "Koito'ingowau de 'o Nyawa ma Ngowaka widukula 'o nyawa manga giama ma soatika. 23 'Una 'asa wito'oma, duga ma wange sa'angeka 'asa de womomikokali." So 'awi do-domoteke manga singina 'ifoloi 'isusa.

'O Yesus wofangu ma Jo'oungu ma Dutu wi Woa ma lewo

24 Ma 'orasi 'o Yesus de wi do-domoteke ya'adonino 'o Kapernaumoka, de ma Jo'oungu ma Dutu wi Woa ma lewo yoga-ga'asoko yosano 'o Petrusika, "Nia guru wofangu bolo ko'uwa ma Jo'oungu ma Dutu wi Woa ma lewo?" 25 'O Petrus wosango, "Ia, wofangu!" Ge'enaka de 'o Petrus wowosama 'o woaka, de 'isira ka 'o Yesus wosano, "Simon, kokia moteke to ngona ni di-dibangi? Nago'ona salingou yofangu 'o lewo bolo 'o balasitengi 'o duniaka ma koa-koanika? 'O kawasa bolo 'o nyawa ma dudunino?"

26 'O Petrus wosango, "'O nyawa ma dudunino."

Ge'enaka de 'o Yesus wongose, "Nako koge'ena de 'o kawasa koiparaluuwau yofangu. 27 Duga 'uwa sigado ngone podiai 'ona yomadegese ma ngale, so notagi nogumaa 'o talagaka. De ma naoko ma di-disiraka natuono gee, dua ma 'uru ma dodaka namake 'o pipi ya'adonoka to ngone 'inamididi nanga balasitengi. Na'ese ma pipi ge'ena de nofangu nanga balasitengi ma ngale ma Jo'oungu ma Dutu wi Woa."

Nago'ona 'ifoloi yoamoko

18 Ma 'orasi ge'ena 'o Yesus wi do-domoteke yaino 'unano de yosano, "Nago'ona dua 'ifoloi yoamoko naga ma Jo'oungu ma Dutu 'awi kawasaka?"

2 'O Yesus wa'eseno 'o ngowaka ma dingoono moi de wa'okode manga bionoka. 3 De wongose, "Tinisidemo, duga kanimangali de

nimadiai 'isoka 'o ngowa-ngowaka, ge'ena 'asa niodadi ma Jo'oungu ma Dutu 'awi kawasa. 4 Nago'ona manga singina yositipokoku yomadiai 'isoka 'o ngowaka ne'ena, 'ona 'ifoloi yoamoko ma Jo'oungu ma Dutu wi kawasa ma sigoronaka. 5 De nago'ona yadawongo 'o ngowaka 'isoka ne'ena sababu ngoi, ge'ena ma ngale 'idawongo ngoi."

'O hali gee 'imadadi 'o nyawa 'o so-sowono yodiai

6 "Nago'ona yodiai sigado 'o ngowaka ma dingoono moi yongaku-ngaku ne'ena la koyongakuwau ngoino, ge'ena yaowa manga tomaroka 'o teto yosidupusuika de yakitapu 'o ngooto ma lukuku. 7 Tei, 'o dunia ne'ena ma raiokau 'itorouou, sababu 'o sagala moi-moi gee ma duanguku 'o nyawa yosowono. Ma raiokau ma hali 'isoka koge'ena ge'ena dua kaitaurika de ma 'ena, duga yotorouoka gee nago'ona yodadi sababu.

8 Nako nia giama bolo nia dou nisi'asa 'o sowonika, nia'ogu la nia'umoka. 'Ifoloi yaowa nio'ahu de ma Jo'oungu ma Dutu de nia giama bolo nia dou ka ma songonaka, ma 'uwa sigado nia giama de nia dou 'itoto-totomo de ni'umo 'o narakaka. 9 De nako nia ako nisi'asa 'o sowonika, niapeleuru la nia'umoka. Yaowa nio'ahu de ma Jo'oungu ma Dutu de nia ako ka ma songonaka, 'uwa sigado de nia ako 'itoto-totomo ni'umo 'o narakaka."

'O 'ade-'ade ma ngale 'o domba 'iisa-isanga

10 "Niongano-nganono! 'Uwa niakisiti-tingoono 'o ngowa-ngowaka ma di-dingoono no'ona ka moioni ma, sababu to 'ona manga mala'ekati daku 'ai Dea wi bionoka 'o sorogaaka.

11 Sababu 'o Nyawa ma Ngowaka woboa, ma ngale wosisalamati 'o nyawa yoliba-liba.

12 Kokia to ngini nia di-dibangi? Nako wimoi wi domba 'o ratusu moioka de 'o ngai moi 'iisangoka, dua kokia ma dutu? Ma raiokau dua wamada ma domba 'o nagi siwo de siwo ge'ena 'o dikoka daku de wotagi wanonu gee 'iisa-isangoka. 13 Tinisidemo ne'ena! Nako wamakeli wi dombage'ena, dua 'ifoloiosi wodomorene ngaro de 'o nagi siwo de siwo gee koiisa-isanguwa ma. 14 Koge'enali mita 'ania Dea 'o sorogaaka. Wooluku 'o nyawa moi yongaku-ngaku gee yoliba."

Nako 'ani manai yosowono

15 "Nako 'ani manai 'o sowono wodiai ngonaka, ge'ena naika 'unaka de nosidumutu 'awi sowono ka ngini nimididioka nimasiriidino. Nako la wodomoteke 'ani demo-demo, ge'ena ma ngale niodagakunu winisigilio 'ani manai gu'una. 16 Ma nako kowodomotekuwa, naki'asa moioli bolo yamididioli 'unaka. Sababu 'o Buku 'Itebi-tebinoka 'isilefoku: 'Salingou yaino ma kurangi yamididi bolo yaruange yasakisii ma ngale 'isinyata 'una wosowono."

17 Nako 'una kowosigisenuwa 'o nyawa go'ona manga demo, niosidemo 'o jamatika. De nako 'o jamati manga demo mita kowosigisenuwa, winidiai 'una ge'ena kaimatero de 'o balasitengi yoga-ga'asoko bolo ma Jo'oungu ma Dutu kawinako-nakowa."

18 "Ngoi tinisidemo, 'okia naga gee koniosidabiwa 'o duniaka, ge'ena 'o sorogaaka mita koge'ena. De 'okia naga niosimoteke 'o duniaka, dua 'o sorogaaka mita koge'enali."

19 De tinisidemo mita, ngini 'o duniaka ne'ena nako la yamididi manga singina ka moi 'o kianikia bato yoparaluu de yosilahidoa, manga lahidoa ge'ena 'asa 'ai Dea 'o sorogaaka gee wosimoteke. 20 Sababu kiaka yamididi bolo yaruangeka yomatoomuno ma ngale ngoi, ngoi naga de de 'ona."

21 Ge'enaka de 'o Petrus waino 'o Yesusino wosano, "Jou, nako 'ai manai yosowono ngoino de ma muruo salingou takisipidilika de kotomadonoakuwa? Ma tumudiingi?"

22 'O Yesus wosango, "Ko'uwa komatumudiinguwa, ma 'ena ma nagi tumudiingi 'isigali ma tumudiingi. 23 Sababu nako ma Jo'oungu ma Dutu wopareta, ge'ena 'isoka 'o 'ade-'ade ne'ena: Ma koana wimoi womau wi ro-riwo manga nagimi wakokipolu. 24 Ma 'orasi wokurue wodoimi, de wimoi wi'asano wi nagimi de ma juta. 25 Sababu kowa'akunuawau wafangu, so ma koana wosuloko la 'una de wi wekata de wi ngowaka de wi kia sonaa 'iodumu yawukunu la wi nagimi yosifangu. Deika 'ona yodadi yongosi. 26 De 'o ro-riwo gu'una wosuba ma koana wi bionoka de womasiga'asoko wongose, 'Jou, nosabariosi! Ngoi 'asa takokifangu 'ai nagimi ge'ena!' 27 Ge'enaka de ma koana gu'una widora wi ro-riwoka gu'una so wi nagimi 'iodumu ge'ena kowongano-nganonuwau."

28 Gedagee 'o ro-riwo gu'una wosupuokau ma koanoka so wotagika, de yomakadaene de wimoi ka 'o ro-riwoli mita gee wonagimoka

'unaka 'o caana muruo naga. Ge'enaka de wico'okoko wonagi-nagimi wi tomaroko, de wongose, 'Kone'enasi nofangunou!' 29 De wi manai gu'una wosubaku wi bionoka de wongose, 'Nosabariosi, 'esamoi, 'iodumu ge'ena 'asa tafangu!' 30 Ma 'una wooluku. 'Una wisingosama wi manai gu'una 'o buika sigado wafangu wabootoka 'awi nagimi. 31 Gedagee 'o ro-riwo 'iregu yamake ge'ena de manga singina 'isusa so ma koanika yokalaki. 32 De ma koana wi'asoko 'o ro-riwo woti-tingkai gu'una de widongose, 'E ngona 'o ro-riwo noti-tingkai! 'Ani nagimi 'iodumu koi'iwau sababu nomasiga'asoko ngoino. 33 Kongonawa? Mita salingou nakidora ni manaika 'isoka ngoioli tonidora ngonaka?' 34 Ma koana wi do'otasa 'irama so 'o ro-riwo woti-tingkai gu'una wisingosama 'o buika sigado wi nagimi 'iodumu wafanguoka."

35 Koge'enali mita dua 'ai Dea 'o sorogaaka wodiai nginika moi-moi, nako ngini koniakisimadawa nia 'esamoi manga sowono nginika de nia singina ma gou-goungu."

'O kangoluku

19 'O Yesus wosikokidemoka 'iodumu ge'ena, de woma'aiki 'o Galileaka so wosikaika 'o Yudea ma daeraaka 'o Yordan ma 'akere ma songonaka. 2 Manga gudai wimoteke, de ge'enaka dau manga panyake wosi'aiki.

3 Ge'enaka de 'o Farisioka yamuruo naga yaino witaili. 'Ona yosano, "Moteke to ngone nanga 'agama ma besesongo, kaidadi nanga wekata paoluku de ma sababu 'o kianikia bato?"

4 'O Yesus wosango, " 'O Buku 'Itebi-tebinoka 'ingose: Wosidadi-dadi wodiaiokau 'o nyawa 'o nauru de 'o ngeweka. Koniabacawasi?" 5 Ge'enaka de wosidemo, "Sababu ge'ena 'o nauru 'asa yamada manga 'esa de manga dea, de yomarimoi de manga wekata so yamididi go'ona 'idadi ka moi! 6 So 'ona koyamati-tingakuwau so ka moiou. Sababu ge'ena 'okia naga ma Jo'oungu ma Dutu wosikatoomuokau, 'o nyawa koidadiwa posikati-tingaka."

7 Ge'enaka de 'o Farisioka yongose, "Nako koge'ena de 'ido'oa so 'o Musa wosuloko 'o gangoluku ma surati yokula nako manga wekata yaoluku?"

8 'O Yesus wosango, "'O Musa wosidabi nia wekata niaoluku, sababu nia singina 'i'opini. Ma, ma si-siraka 'ena ko-koge'enawa."

9 Tinisidemo, nago'ona manga wekata koisongouwa de yaolukou, yaoluoka 'asa de yongaamokoli de 'o ngeweka 'iregu, 'ona ge'ena yosongou."

10 'O do-domoteke yongose 'unaka, "Nako 'o giaberekioka naga ma hali koge'ena ma rupa, de yaowa 'uwau pongaamoko."

11 'O Yesus wongose, " 'O nyawa koiodumuwa yosimoteke 'o demo ge'ena, duga ka gee nago'ona ma Jo'oungu ma Dutu wositatapuokau.

12 Sababu naga mita koidadiwa yongaamoko, ngano 'ona koge'enu kayomasidoboanosi. Naga mita koidadiwa yongaamoko, sababu yakikabirioka. De naga mita, 'ona ma sirete yooluku yongaamoko, ma ngale ma Jo'oungu ma Dutu wileleani. Nago'ona ya'akunu 'o do-dotoko ne'ena yasahe, madaka la yamoteke."

'O Yesus wakisibarakati 'o ngowa-ngowaka

13 Naga 'o nyawa 'o ngowa-ngowaka yaki'asano 'o Yesusoka la 'awi giama wakidatamiku manga saeoka de wakisilahidoa. Ma 'o do-domoteke yakingamo 'o nyawa go'ona. 14 Ma 'o Yesus wongose 'awi do-domoteika, "Niakimadaka 'o ngowa-ngowaka go'ona yaino ngoino. 'Uwa koniakisidabiwa, sababu 'o nyawa 'isoka no'ona ge'ena yodadi ma Jo'oungu ma Dutu 'awi kawasa."

15 Ge'enaka de 'o Yesus wi giama wakidatami manga saeuku de wakisibarakati. 'Asa deika womagoraka ge'enaka.

'O dogu'uru wokaya-kaya

16 Ma moi ge'ena wimoi waino 'o Yesusino de wongose, " 'Aba Guru, 'okia yaowa-owa tadiiai la tamake 'o 'ahu kaisi'ado-'adonika?"

17 'O Yesus wosango, " 'Ido'oa so ngona nosano ngoino ma ngale 'okia yaowa? Ka wimoi duga yaowa. Duga nako nomau namake 'o 'ahu kaisi'ado-'adonika, ge'ena salingou nosingounu ma Jo'oungu ma Dutu 'awi besesongo."

18 'O nyawa gu'una wosano 'o Yesusika, " 'O besesongo ka'ena gee?"

'O Yesus wosango, " 'Uwa noto'oma, 'uwa nosongou, 'uwa notosiki, 'uwa nodadi 'o sakisii ma ngeluku, 19 nakihoromati 'ani dea

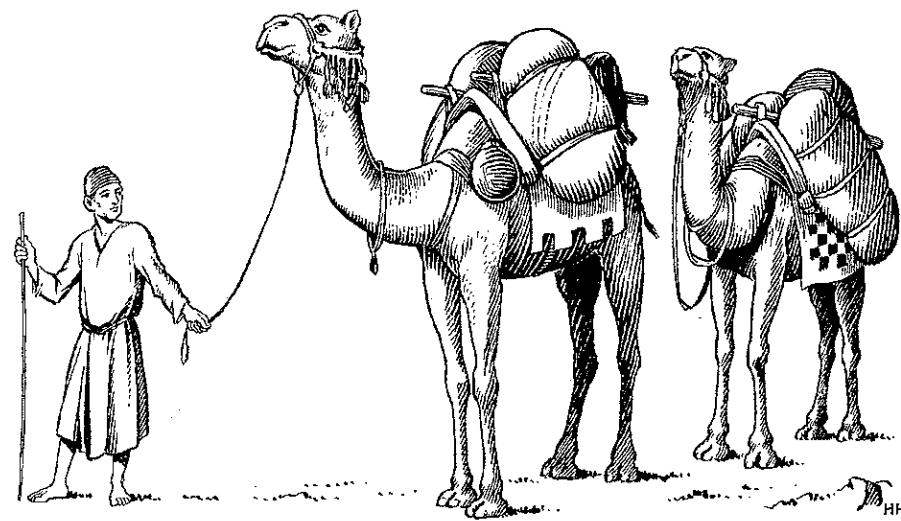
de 'ani 'esa, de nakisibosono 'o nyawa 'iodumu 'isoka ngona ma sirete nomasibosono."

20 'O dogu'uru gu'una wosango, " 'O besesongo 'iodumu ge'ena tamotekokau. 'Okiasi sonaa salingou?"

21 'O Yesus wongose, "Nako nomau nomadototomo, notagi 'ani harataa nakokiwukunu. De ma pipi nakisibula-bula 'o nyawa yosusa-susaka, de dua 'asa namake 'o harataa 'o sorogaaka. Ge'ena 'iduanga, de naino la noimoteke ngoi."

22 'O dogu'uru gu'una wo'isenoka 'o demo ge'ena, de wotagi de wi singina ma susa sababu wi harataa 'ikudai.

23 Ge'enaka de 'o Yesus wongose 'awi do-domoteika, "Ma gougoungou 'isusa 'o nyawa kaya yodadi ma Jo'oungu ma Dutu wi kawasa. 24 De moiosi ne'ena tinisidemo nginika: 'O nyawa kaya yowosama ma Jo'oungu ma Dutu wi Dunia ma Sungika, ge'ena 'ifoloi 'igapangi 'o 'onta 'o ngai moi 'o daiti ma sukonika 'iwosama."

'O 'onta (19:24)

25 'Awi do-domoteke yo'isenoka 'o Yesus 'awi demo ge'ena, de yakitodokana so yongose, "Nako koge'ena de nago'ona dua yosalamati?"

26 'O Yesus wakidiriidi 'awi do-domoteika de wongose, "Ma hali ne'ena nako ka 'o nyawa ge'ena koidadiwa, ma nako de ma Jo'oungu ma Dutu ge'ena 'iodumu 'idadi."

27 Ge'enaka de 'o Petrus wongose, "Namake ngomi miamadakau mia kia sonaa sababu minimoteke ngona, so dua 'okia ngomi miamake?"

28 'O Yesus wongose 'onaka, "Tonisidemo ne'ena: 'o Dunia ma Sungioka dua 'o Nyawa ma Ngowaka wogogerie 'o koana ma gogogeroaka, de ma 'orasi ge'ena ngini nimogiooko de modidi mita 'asa niogogerie niopareta niahakimi 'o Israeloka 'o suku mogiooko de modidi. 29 De nago'ona gee yamadakau manga woa, manga riaka dodoto bolo manga 'esa biranga, manga dea de manga 'esa, manga ngowaka bolo manga bairi sababu ngoi, 'ona 'asa yomadake 'isigali ma ratusu moi, de 'asa yamake 'o 'ahu kaisi'ado-'adonika. 30 Duga manga gudai yosira-sira ne'ena, dua 'idadi yotu-tu'uru. De gee yotu-tu'uru ne'ena, dua 'idadi yosira-sira."

'O 'ade-'ade yoma-manarama wi moi 'awi 'anggur ma rakioka

20 "Ma Jo'oungu ma Dutu wopareta 'isi'ade-'ade konee: "'O raki ma dutu ka 'o ngoru-ngorumikasi de wotagi wononu 'o nyawa la yomanarama 'awi 'anggur ma betuoka. 2 Gedagee womodekoka yomaka'aturu wofangu 'onaka 'o wange moi 'o pipi 'o saaka 'o ngai moi, de wosuloko yomanarama. 3 Poilia 'o gagini 'idudungu de ma raki ma dutu gu'una wotagioli, de wakimake yamuruo naga 'o pasarioka yosomoaku. 4 De wongose 'onaka, 'Tagi niomanarama 'ai rakioka; 'asa tinikula nia sewa 'imakadaenoka.' 5 Ge'enaka de yotagiokau. 'O wange 'ikorona de 'o wange 'imasiniporo, wotagioli de koge'enali mita wodiai. 6 De 'o wange 'alo, wotagioli de kawakimakesi yosomoaku, de wosano, 'Ido'oa so ngini kanimago-gogere 'o wange yamo-moi?' 7 'Ona yosango, 'Sababu komoiwa misewa miomanarama.' Ge'enaka de ma raki ma dutu wongose, 'Nako koge'ena, de tagi niomanarama 'ai rakioka."

8 'Iobirou, de ma raki ma dutu wongose yoma-manarama manga balusika, 'Tagi naki'asoko yoma-manarama de manga sewa nofangu 'ikurue gee yotu-tu'uruno yoboa, sigado gee yosira-sirano."

9 Ge'enaka de yoboa yoma-manarama gee yokurue 'o wange 'alo. 'Ona yomadake manga sewa 'o nyawa moi 'o pipi 'o saaka ngai moi.

10 Ge'enaka de yoboa mita yomanarama gee ka 'o ngoru-ngorumikasi yokurue. 'Ona yomangano-nganonono dua 'ona 'ifoloi 'iamoko yamadake, 'ena momongo 'ona mita 'o nyawa moi ka koge'enali. 11 Gedagee yadawongo manga sewa, de yokurubungu ma raki ma dutuka, 12 yongose 'ato, 'Yotu-tu'uruno yoboa, 'ona yomanarama ka 'o takoro moi. 'Ena ngomi 'o wange moi mimasidowoerika, ma ngona nofangu 'onaka kaimatero de ngomino! 13 Ma bairi ma dutu gu'una wosango yomanarama wimoi, 'Esamoi, ngoi kokiawa tasowono ngonaka. Ngonau ma sirete nosimotekokau nomanarama 'o wange moi 'ani sewa 'o pipi 'o saaka ngai moi? 14 Nee na'ese to ngona ni sewa la notagiou. Ngoi tomou takikula 'o nyawa yotu-tu'uruno gee, kaimatero de to ngini. 15 Koidadiwa? 'Ai kia sonaa 'iodumu ne'ena ta'aturu moteke ngoi? Bolo notaleana sababu 'ai singina 'ima'ai?"

16 Koge'enali mita 'o nyawa yotu-tu'uru 'asa 'idadi yosira-sira, de yosira-sira 'asa 'idadi yotu-tu'uru."

'O Yesus wobi-bicara ma sa'angeu ma ngale wosongene

17 Ma 'orasi 'o Yesus wosikaie 'o Yerusalemude, de wi do-dagi ma sigoronaka de wi do-domoteke yamogiooko de modidi waki'asokino ka 'onaka, de wakisidemo, 18 "Nio'isenika! Ne'ena posikaie 'o Yerusalemude, kadaku dua de 'o Nyawa ma Ngowaka wisisarakani 'o 'imam ma saekika de 'o 'agamaka yodoto-dotoika. Ge'enaka de wihukumu wiso-songene. 19 'Asa deika wisisarakani gee ko 'o Yahudiokawa ma nyawaka. 'Ona 'asa wisikahaga, wipesana, de wisidele. Duga ma wange sa'angeka, 'asa wisimomikoli."

'O Yakobus de 'o Yohanes manga 'esa 'ami ga-ga'asoko

20 Ge'enaka de 'o Zebedeus ma wekata de mi ngowa-ngowaka yaino 'o Yesusino. 'O Yesus wi bionoka de mobukuku, ma ngale moga'asoko 'o barangai moi.

21 'O Yesus wosano, "'Okia noparaluu, 'Esa?"

De muna mosango, "Ngoi tomou gee dua, 'Aba, nokoana, de 'ai ngowaka yamididi no'ona yogogere 'ani gubalioka de ni giniraoka."

22 'O Yesus wongose, "Ngini konianakowa 'okia nioga'asoko. Nia'akunoka? Niamoku 'o sangisara ma dubuso gee dua 'isoka ngoi tamoku?"

23 'O Yesus wongose, "Ma goungu ngini mita dua nia'okere 'ai sawokoka, ma gee dua nago'ona yogogere 'ai gubalika de 'ai ginirakoka, ge'ena ko ngoiwa tositantuu. 'O ngii ge'ena ma nyawa 'ai Dea wakisantuuokau."

24 Gedagee 'o do-domoteke yamogiooko yo'isenoka ge'ena, de yongamo 'o riaka dodoto ma dutu yamididika go'ona. 25 Sababu ge'ena 'o Yesus wakikoki'asokino de wakidongose, "Ngini nianakokau, gee ma Jo'oungu ma Dutu kowinako-nakowa yakipapareta, manga kawasa yahalebiru de 'o nyawa yola-laagomo manga kawasa yokido-doko. 26 Ma ngini koidadiwa koge'ena. Nago'ona yomau yoamoko nginioka ne'ena, salingou yodadi 'o nyawa 'ireguka yole-leleani.

27 De nago'ona nginioka naga yomau yomadadi ma di-disiraka, salingou yodadi 'o yongosi, 28 'isoka 'o Nyawa ma Ngowakoli gu'una. 'Una woboa, ge'ena ma ngale kowileleaniwa, ma 'ena woleleani de 'awi 'ahu wokula, la watuusu 'o nyawa gudai manga sowono."

'O Yesus wakisi'aiki 'o nyawa yamididi yopilo-piloko

29 Ma moi ge'ena 'o Yesus de wi do-domoteke yamada 'o Yerikho ma kotaka, de manga gudai 'o Yesus wimoteke. 30 'O ngekomo ma gagaroka yopilo-piloko yamididi yogogerie. Gedagee yo'isenoka 'o Yesus woboa, de yomapoapaoka, "'E Dautu wi Ngowaka! Minidora ngomi!"

31 'O nyawa yoku-kudai ge'enaka gee yakigorese la yomaogoro. Ma 'ona kayodaamoko monga yomapoaka, "'Aba, 'o Dautu wi Ngowaka, minidora ngomi!"

32 Ge'enaka de 'o Yesus womaogoruku so waki'asokino de wosano, "Niomau 'okia todiai nginika?"

33 'Ona yosango, "'Aba, ngomi miomau mimasimake!"

34 'O Yesus wakisingina, so wa'ao manga akoka, de kage'ena de yomasimakekau. Ge'enaka de yomotekokau de 'o Yesus.

'O Yesus wowosama 'o Yerusalemuka de wisibusuku de wisirame

21 Ma 'orasi 'o Yerusalem yodomoorika 'o Betfageka gee 'o Zaitun ma gigieka, ge'enaka de 'o Yesus wosuloko wi do-domoteke yamididi yosira. 2 'O Yesus wakisibesesongo 'onaka, "Niotagi 'o soanika doka nanga bionika gee. Ngini 'asa niamake

'o keledai^l ngai moi 'isipusuika de ma ngowaoka. Niasose 'o ngai modidi ge'ena, de nia'asano. 3 Nako moikani yosano, niongose 'ato ma Jou woparaluu. Dua 'asa yosidabi 'o keledai ge'ena nia'asa."

4 Ma hali ge'ena 'idadi, la 'isoka gee 'o nabii wimoi wosidemokau konee:

5 "Niosidemo 'o Sion ma nyawaka,

'Nia Koana naga winidoboa.

'Una wi singina 'ima'ai, de woparenuku 'o keledai moi ma balusoka,

de ma keledai moi ma gooka'."

6 Ge'enaka de 'o do-domoteke yamididi go'ona yaika de yadiai 'isoka gee 'o Yesus wosibesesonokau 'onaka. 7 'Ona ya'asa 'o keledai ge'ena de ma ngowaka. Ge'enaka de ma keledai ge'ena ma poretuku manga baju yosinao, deika 'o Yesus woparene. 8 Kadoka manga gudai manga baju 'o ngekomoko yosikokinao de manga gudai mita 'o gota ma sago ma di-dingoono ya'otono de yosikokibiakoro 'o tapakioko ma ngale wisiarene. 9 'O nyawa manga gudai gee 'o Yesus wi bionisa de wisidudunoko, yosigaso-gasoko, "'Alele 'o Dautu wi Ngowaka! Ma Jo'oungu ma Dutu wonisibarakati. Powisiarene ma Jo'oungu ma Dutu gee 'ifoloi wodaduie gu'una!"

10 Gedagee 'o Yesus wowosanga 'o Yerusalem ma kotaka, de ma kota moi ge'ena yakikokitodokana de yosano, "'Etei! Nagu'una ne'ena?"

11 'O nyawa yoku-kudai gee wisiduo-duono yongose, "'Una 'o Yesus, 'o nabii moi 'o Nazaretino gee 'o Galileaka."

'O Yesus wowosama ma Jo'oungu ma Dutu wi Woaka

12 Ge'enaka de 'o Yesus wowosama ma Jo'oungu ma Dutu wi Woa ma ginitarika, de wakikokiginiiki gee yomawuku-wukunu^m de yo'ija-'ija ge'enaka dau. De wakokileoto pagara 'o pipi yosita-tagali manga meja, de 'o pombo yomawuku-wukunu manga go-gogere. 13 Ge'enaka de 'o Yesus wakidongose, "'O Buku 'Itebi-tebinoka ma Jo'oungu ma Dutu wongose: 'To ngoi 'ai Woa dua yosironga 'o lahidoa ma ngii.' Ma ngini niadiai 'isoka 'o kago'ora ma ngii."

^l 'O keledai ge'ena 'isoka 'o kuda ma dingoono.

^m Ma Jo'oungu ma Dutu wi Woa ma ginitaroka 'o nyawa yomawuku-wukunu 'o su-suba ge'ena la 'o pombo mita.

14 Ge'enaka de 'o nyawa yopilo-piloko de yolugu-lugu yaino ge'ena ma Jo'oungu ma Dutu wi Woano so 'o Yesus wakisilaha. 15 Duga 'o 'imam ma saeke de 'o 'agamaka yodoto-dotoko gee yamake 'o no-nako 'ihera-herangi ge'ena, de yo'isene ma Jo'oungu ma Dutu wi Woaka 'o ngowa-ngowaka yosigaso-gasoko yongose, "Alele 'o Dautu wi Ngowaka!" De 'ona yakitu'uduku so yakingamo. 16 'Ona kayongosekau 'o Yesusika, "Ngonano'isene? 'Okianagayongose?" 'O Yesus wosango, "Ia, to'isene. 'O Buku 'Itebi-tebinoka 'ingose konee: 'O ngowa-ngowaka de 'o la'ekati nakisidotokokau yosiarene ma gou-goungu." So koniabcawasi?" 17 Ge'enaka de 'o Yesus wakimadakou ge'enaka, de wosikaisa 'o Betaniasa so womatoobiri ge'enaka.

**'O Yesus wosibobeto
'o 'ara ma gota**

18 Ma bibinoka 'o ngoru-ngorumika de 'o Yesus wolioli 'o Yerusalemuoko, so wi do-dagi ma sigoronaka de wisawini. 19 Ge'enaka de wamake 'o 'ara 'o utu moi 'o ngekomo ma gagaroka, de waika ma timika ma kowamakewa ma sowoko ka 'o ngai moi ma, duga ka ma soka. Ge'enaka de 'o Yesus wongose 'o gotaka ge'ena, "Ne'ena dua konosowokuawau!" De ma gota ge'ena kayasorogaku 'isongene. 20 Gedagee 'o do-domoteke yamake koge'ena 'idadi de yoherangi so yosano, "Ido'oa so 'o 'ara 'o utu moi ge'ena kayasorogaku 'isongene?" 21 'O Yesus wongose 'onaka, "Ma gou-goungu ne'ena, nako nia ngo-ngaku 'ikuata de nia singina koikapulawa, ge'ena dua nia'akunu niodiai 'okia naga gee todiaikau 'o 'ara ma gotaka. De duga kage'enawa, ma dua ngini ngaro niongose 'o gigieka ne'ena, 'Nomagoraka la 'o ngootuku notumunu!', de dua 'asa 'idadi. 22 'Okia naga bato niomaga'asoko de niolahidoa, ge'ena 'asa niomadama, 'itilai niongaku."

Yodasano 'o Yesus wi kuasa

23 Ge'enaka de 'o Yesus wolioli ma Jou wi Woaka, so wowosamika de wodotoko. Wodotoko ma gu-gudaioka de 'o 'imam ma saeke de 'o Yahudioka ma balu-balusu yaino yosano, "Kiano namake 'o pareta so ngona nodiai 'iodumu ge'ena?"

24 'O Yesus wosango, "Ngoi mita tosano nginika. De nako ngini niosango, ge'ena ngoi mita 'asa tosidemo nago'ona 'o kuasa 'ikula

ngoi todiai 'iodumu ne'ena. 25 'O Yohanes 'o nyawa wo'osiki ge'ena 'o kuasa nago'onano, ma Jo'oungu ma Dutuno bolo 'o nyawano?"

Ge'enaka de 'o 'imam ma saeke de 'o Yahudioka ma balu-balusu yomatoomu de yokurue yomasikadibangi, "Nako ngone pongose 'ato de ma Jo'oungu ma Dutu wi kuasa, dua 'una wongose, 'Nako koge'ena de 'ido'oa so koniongakuwa 'unaka?" 26 Ma nako pongose 'ato 'o nyawano, pakidomodongo 'o nyawa yoku-kudaika sababu 'ona yoodumu yanako 'o Yohanes ge'ena 'o nabii moi." 27 So 'ona yosango, "Ngomi komianakowa."

Ge'enaka de 'o Yesus wakidongose, "Nako koge'ena de ngoi mita kotosidemowa de nago'ona manga kuasa todiai 'iodumu ne'ena."

'O 'ade-'ade 'o ngowaka yamididi

28 Ge'enaka de 'o Yesus wongose, "Kokia ne'ena nako moteke to ngini nia di-dibangi? Naga wimoi 'awi ngowaka 'o nauru yamididioka. Waika wi ngowaka 'o riaika wongose, 'Ngowaka, tagi nomanarama 'ai 'anggur ma bairoka ne'ena ma wange.' 29 'O ngowaka gu'una wosango, 'Tooluku', ma gedagee wi di-dibangi 'ingali de wotagiokau ma 'anggur ma bairoka. 30 Ge'enaka de ma bereki gu'una waika wi ngowaka 'o dodotika wosidemo 'isoka koge'enali. 'O ngowaka gu'una wosango, 'Ia, 'Aba,' ma kowotagiwa. 31 'O ngowaka yamididi no'ona, nago'ona yamoteke ma dea 'awi mau?"

'O 'imam ma saeke de 'o Yahudioka yakidoto-dotoko yosango, "'O ngowaka 'o riaka."

So 'o Yesus wakidemo, "Ngoi tinidongose, dua 'o balasitengi yoga-ga'asoko de 'o nge-ngeweka yakika-ka'angara 'isira yodadi ma Jo'oungu ma Dutu wi kawasa, de ngini ne'ena gee. 32 Sababu 'o Yohanes wo'osi-'osiki woboa winisidumutu 'o 'ahu gee moteke ma Jou wi mau, ma 'awi do-dotoko koniongakuwa. Ma 'o balasitengi yoga-ga'asoko de 'o nge-ngeweka yoca-capurado, 'ona yongaku. De ngini ngaro niamakekau ge'ena 'iodumu ma konimangaliwa de nioluku niongaku ma Jouka."

**'O 'ade-'ade 'o nyawa yoma-manarama
'o 'anggur ma bairoka**

33 'O Yesus wongose, "Niosigisene 'o 'ade-'ade moioli ne'ena. 'O tonaka ma dutu wimoi wi 'anggur wotuduku 'o dae moi, de wahisa

wosikilolitoka. Ge'enaka de 'o sukono wodiai ma ngale ma 'anggur yode-deteo, de mita 'o woa 'ikuru-kurutie woditai ma bairi ma dodaka la ge'enaka yojaga. 'Asa de 'o 'anggur ma betuoka ge'ena wakisewa yoma-manaramika yojaga, de 'una wotagiokau 'o daeraa 'ireguka. ³⁴ Gedagee ma 'orasi ya'adono 'o 'anggur ma sowoko yotowi, ma tonaka ma dutu gu'una wosidingoto wi ro-riwo, ma ngale ya'ese ma bula. ³⁵ Ma yoma-manarama 'o 'anggur ma betuoka go'ona, yakitagoko ma tonaka ma dutu wi ro-riwo go'ona. So wimoi wipesana, de munuka yakito'oma, de munukali yakiteto. ³⁶ 'O tonaka ma dutu gu'una wosidingotoli wi ro-riwo 'iregu 'ifoloiosi yokudai de gee ma di-disiraka. Ma yakidiai ka koge'enali. ³⁷ Ma du-du'uruoka ge'ena tahani ka wi ngowakou ma dutu wasuloko. Watibangi 'ato, 'Ai ngowaka ge'ena dua ma raiokau wisingounu.' ³⁸ Ma gedagee yoma-manarama 'o 'anggur ma betuoka wimake 'o tonaka ma dutu wi ngowaka gu'una, de yomakadongose, 'Ee, nu'unau ma warisi ma dutu, so nou powito'oma la ngone pomadamake 'o warisi!' ³⁹ So 'o ngowaka gu'una witagoko, de wi'umo ma dudunika de wito'omaka."

⁴⁰ 'O Yesus wosano, "So kokia nako ma tonaka ma dutu gu'una woliono? 'Una dua kokia gee yoma-manaramika?"

⁴¹ 'Ona yosango, "Yotorouoka 'ona. Sababu ma raiokau 'una 'asa wakisotumu gee yoti-tingkai go'ona, de ma 'anggur ma betuoka ge'ena dua 'o nyawa 'iregukali wakisewa, gee ma bula yokula ma 'orasi ya'adono de."

⁴² So 'o Yesus wakidongose, "Koniabacawasi 'o Buku 'Itebi-tebinoka?"

'O teto gee kaya'umokou 'o woa yodi-diai,
'idadi ma ba-bangini ma guata.

Ne'ena ge'ena ma Jou wodiai;
duru de 'i'ofioka! "

⁴³ So niongano-nganono! Ma Jo'oungu ma Dutu 'asa winisisupu 'awi pareta ma sigoronaka, de wakipareta kiaka naga 'o nyawa gee ma Jo'oungu ma Dutu wi pareta yosidagi. ⁴⁴ De nago'ona yoruba 'o tetoku ge'ena, dua 'asa yopetetoka; de nago'ona yakitapadu 'o teto ge'ena, dua yowederoka."

⁴⁵ 'O 'imam ma saeke de 'o Farisioka yo'isenoka 'o Yesus wi 'ade-ade ge'ena de 'ona yanako 'ato 'o Yesus wobi-bicara ma ngale 'ona. ⁴⁶ So 'ona yosikadike ma 'akali la witagoko, duga kayododatoka

'o nyawa yoku-kudaika, sababu 'o nyawa yoku-kudai 'ona yanako 'o Yesus ge'ena 'o nabii moi.

'O 'ade-'ade 'o ngaamoko ma ngodomo

22 'O Yesus wobi-bicarali 'onaka de 'o 'ade-'ade, ² wongose, "Nako ma Jo'oungu ma Dutu wopareta, ge'ena 'isoka 'o 'ade-'ade ne'ena: Ma koana wimoi 'o rame wodiai ma ngale wi ngowaka wongaamoko. ³ Ma koana gu'una wosuloko wi ro-riwo yotagi yakitongoono 'o nyawa gee yaki'aso-'asoko 'o rameno, duga 'ona yoolukino. ⁴ Ge'enaka de ma koana gu'una wosulokoli wi ro-riwo 'ireguka, 'Niakidongose 'o ga-gasoko yamake-makekau go'ona: 'O biono 'iduangukou, 'ai sapi ma balusu de ma goo-gooka yaowa-owa ma 'ikokitoaukou. 'Iodumu 'ikokiduangukou so yainou 'o ngaamoko ma rameno!' ⁵ Ma gee 'o ga-gasoko yamake-make, koyokalesangikawa. Munuka 'ona kayosikaika moi-moi manga manaramika, munuka manga bairika, munuka naga manga manarama 'ireguka, ⁶ de munukali ge'ena yakitagoko ma koana wi ro-riwo go'ona, de yakipesana yakisongenoka. ⁷ Ma koana wo'isenoka ma hali ge'ena, de wi do'otasa 'irama so wosuloko wi solodado yaika yakito'oma gee yoto-to'oma go'ona, de manga kota gee yatuuku. ⁸ Ge'ena 'ipasa de ma koana gu'una waki'asokino wi ro-riwo de wakidongose, 'O ngaamoko ma biono 'iduangukou, ma 'o ga-gasoko yamake-make go'ona koyakisorawa yodobo. ⁹ Sababu ge'ena, ma 'orasi ne'ena niotagi naga 'o tapaika, la niakudaino 'o nyawa niaki'asoko 'o ngaamoka ma rameno ne'ena.' ¹⁰ Ge'enaka de 'o ro-riwo go'ona yotagi naga 'o tapaika, de yakikokitoomu nago'ona bato yakimake, 'o nyawa ma owa bolo ma dorou. Sigado 'o ngaamoko ma rame ma ngii ge'ena ya'oma-'omanga.

¹¹ Ge'enaka de ma koana wowosama wakikokilega wi woa ma gikiri go'ona, de wimake wimoi ge'enaka 'awi baju koyadaenuwa wosiwosanga 'o rameno. ¹² De ma koana gu'una wosano, 'Esamoi, kokia ngona 'idadi nowosama ne'enano konomasinoakuwa 'o rame ma baju?' Ma 'o nyawa gu'una kaworii-riidika. ¹³ Ge'enaka de ma koana wosuloko wi ro-riwoka, 'O nyawa gu'una wi dou de wi giama niapusuku, de wini'umo ma dudunika gee 'o ngii 'imoo-moongika. Ge'enakau doka dua 'o gari de 'o sangisara.' "

¹⁴ Ge'enaka de 'o Yesus wositogumu wi 'ade-'ade ge'ena, konee: "Manga gudai waki'asoko, ma ka munuka wakiiriki."

'O balasitengi

15 Ma moi ge'ena 'o Farisioka yomatoomu yomasikadibangi ma ngale kokia 'o Yesusika witaili de manga sa-sano. 16 So yakisuloko manga do-domoteika de 'o nyawa gee de 'o Herodes 'o paratei moi yaika 'o Yesusika. Yaika de yongose 'o Yesusika, "'Aba Guru, ngomi mianako ngona noloa. Ngona nodotoko kanositi-tiaika ma Jo'oungu ma Dutu wi mau 'o nyawaka, komoiwa moi manga di-dibangi nodomoteke, sababu ngona 'o nyawa konoiri-irikuwa. 17 So bika nosidemo ngomino, moteke to ngone nanga 'agama ma mau; kaidadi? 'O balasitengi pofangu 'o Kaisarika, bolo koidadiwa?"

18 'O Yesus wanako manga singina ma dorou ge'ena, so wongose, "Ee, ngini nioelu-eluku! 'Ido'oa so niomau nitaili? 19 Bika niosidumutino nia pipi gee niosifangu-fangu 'o balasitengi!"

Ge'enaka de 'ona yokula 'o pipi 'o saaka 'o ngai moi. 20 De 'o Yesus wakisano, "Nagu'una 'awi gambari de wi rong a ne'ena?"

21 'Ona yosango 'ato, "To Kaisar, ma koana ma amoko."

Ge'enaka de 'o Yesus wakidongose, "Nako koge'ena, de niokula ma koanika 'okia naga gee to ma koana, de niokula ma Jo'oungu ma Dutuka 'okia naga gee to ma Jo'oungu ma Dutu."

22 Gedagee yo'isenoka 'o Yesus wi demo ge'ena, de yoherangi. So kage'ena de yotagiokau so wimadakau 'una ge'enaka.

Posongenokau de pomomikoli

23 Ma wange ge'ena mita, 'o Sadukioka yamuruo naga yaino 'o Yesusino, 'ona ge'ena yanako 'o nyawa yosongenokau ge'ena dua koyomomikuawau. 24 'Ona yongose 'o Yesusika, "'Aba Guru, 'o Musa wosidotoko konee: Nako wimoi wosongene 'ena wi ngowaka koi'iwa, 'awi 'esamoi salingou mingaamoko 'o ba-bao gumuna, la wosonge-songenokau gee, 'unaka deuku 'awi 'asali 'uwa 'iisanga. 25 Ne'enaka naga ngomioka 'o 'esamoi yatumudiingoka. 'O riaka wongaamokino, duga wi ngowaka koi'iwa de wosongenokau. So 'awi bao gumuna wi dodotuku widamada. 26 Ge'enaka de wi dodotoli gu'una ma wi ngowaka koi'iwa de wosongenokau. Deuku wi dodotuku yaruange sigado yatumudiingi ge'ena ka koge'enali. 27 Ma du'uruku 'o ngeweka gumuna mita mosongene. 28 So dua gee yosonge-songenoka yokokimomikoli, de

muna dua to nagu'una wi wekata? Sababu yatumudiingi go'ona yoodumu mingaamokoka?"

29 'O Yesus wosango, "Ngini nioliba ma sala sababu koniasahewa 'o Buku 'Itebi-tebini de ma Jo'oungu ma Dutu wi guata. 30 Sababu dua nako 'o nyawa yosonge-songenoka yomomikie, ge'ena koyongaamokuawau ma yo'ahu 'isoka 'o mala'ekati 'o sorogaaka. 31 Koniabacawasi? Kokia ma Jo'oungu ma Dutu wosidemokau ma ngale 'o nyawa yosonge-songenoka yakisimomikoli? Ma Jo'oungu ma Dutu wongose, 32 'Ngoi ne'ena 'o Abraham de 'o Ishak, de 'o Yakub manga Jo'oungu ma Dutu.' 'Una ge'ena koyosonge-songenuwa manga Jo'oungu ma Dutu, ma 'ena yowango-wango."

33 'O nyawa yoku-kudai go'ona gee yo'isenoka 'o Yesus 'awi dotoko koge'ena, de yokokiherangi.

'O besesongo ma titi

34 Ge'enaka de 'o Farisioka yomatoomu sababu yo'isene 'ato 'o Yesus wakidomoi-moi 'o Saduki ma nyawaka so 'ona kokiawau yongose. 35 Ge'enu so manga 'agamaka wodoto-dotoko wimoi 'o Yesusika witaili wosano, 36 "'E 'Aba Guru, nanga 'agamaka 'o besesongo ka'ena 'ifoloi 'iamoko?"

37 'O Yesus wosango, " 'Winisibosono ma Jo'oungu ma Dutu de nia singina ma gou-goungu, de nia guata, de nia di-dibangi 'iodumu.' 38 Ge'ena 'o besesongo ma di-disiraka de ma titi. 39 De 'o besesongo modidi gee kaimatero de 'o besesongo ma di-disiraka, ge'ena: 'Niomasikabosono moi de moi 'isoka to ngini ma sirete nia roese niosibosono.' 40 'O 'agama ma besesongo gee 'o Musa wosidotodotoko de 'o nabii manga do-dotoko 'iodumu ge'ena ma titi 'o besesongo ngai modidino ne'ena."

'O Koana ma Jo'oungu ma Dutu Wiiri-iriki gu'una

41 'O Farisioka kayomatoomunosi ge'enaka de 'o Yesus wosano 'onaka, 42 "Kokia moteke ngini ma ngale 'o Koana ma Jo'oungu ma Dutu Wiiri-iriki? 'Una wi 'asali kiano?"

'Ona yosango, "'O Dautino."

43 'O Yesus wongose, "Nako koge'ena de 'ido'oa so 'o Dautu 'o Ngomasa 'Itebi-tebini widugutiku la 'o Koana ma Jo'oungu ma Dutu Wiiri-iriki gu'una wisironga ma Jou? Sababu 'o Dautu wongose:

44 'Ma Jou wongose 'ai Jouka:

Nogogeruku nopareta 'ai giniraoka,
sigado 'ani saturuu 'iodumu nisigisene!'

45 So nako 'o Dautu ma Jo'oungu ma Dutu wi Ngirikika
wisironga ma Jou, kokia so 'una 'awi 'asali 'o Dautino?'

46 Komoiwau yosango, de ge'enau ma 'orasi 'ikurue komoiwau
yomoroini yokasano-sano 'unaka.

**'Inasingano-nganono la pomasitiani 'o 'agamaka yodoto-dotoika
de 'o Farisioka**

23 Ge'enaka de 'o Yesus wongose 'o nyawa yoku-kudaika de wi
do-domoteika, ² 'O 'agamaka yodoto-dotoko de 'o Farisioka
'ona yakisiga-gao ma ngale yosiwaiti 'o Musa wi besesongo. ³ So 'okia
naga yosuloko ge'ena niamoteke, ma 'uwa niamoteke 'isoka kokia naga
'ona yokadi-diai, sababu 'ona koyamotekuwa 'isoka gee yosidoto-
dotoko. ⁴ 'Ona yogegoto 'okia sonaa 'isusa-susa, de yakikula 'o sagala
'atorangi 'itu-tubuso, ma 'ona ka ma eta ma koyakiriwowa gee 'o nyawa
yadi ai koge'ena. ⁵ 'Iodumu yokakadi ai ge'ena duga kayomau la
'o nyawa yamake. 'Ona yoduaka yomasinoa 'o Buku 'Itebi-tebini ma
no-noimi ma ngii ma bu-busuku ⁿ 'ila-laagomo, de 'o baju ma renda-
renda yaku-kurutuku. ⁶ Yoduaka 'o ngii de 'o go-gogere 'isure-sureka
nako 'o rameka bolo 'o lo-lomu ma woaka. ⁷ 'Ona yoduaka 'o nyawa
yakisiie-ie 'o pasarioka de yakisi'asoko, 'Rabi!' ^o ⁸ Ma ngini 'uwa
niomau nisi'asoko, 'Rabi!', sababu to ngini nia Guru duga
kawomatengoka, de ngini niodumu ge'ena ka 'o'esamoi. ⁹ De
'o duniaka ne'ena ka moika ma 'uwa nio'asoko niakisiie-ie, 'Aba!',
sababu to ngini nia 'Aba ge'ena kawomatengoka gee daku 'o sorogaaka.
¹⁰ De 'uwa ngini niomau nisi'asoko, 'Tuang ma amoko' sababu to ngini
nia Tuang ma amoko duga kawomatengoka, ge'ena la ma Jo'oungu ma
Dutu wi Ngiriki, gee ma Jo'oungu ma Dutu wojajokau 'asa woboa.
¹¹ 'O nyawa gee 'ifoloi yoamoko de de ngini salingou yodadi nia
yongosi. ¹² 'O nyawa gee yomadaduie ma Jo'oungu ma Dutu 'asa
wakisidaduuku de 'o nyawa gee yomasidaduuku 'asa wakisidaduie."

ⁿ 'o Buku 'Itebi-tebini ma noi-noimi ma ngii ge'ena la 'isoka 'o supini manga
mengaka de manga betekonoka yosidupusukino.

^o 'O rabi ge'ena 'o Yahudioka manga guru yakiho-horomati yakisi'asoko.

'O Yesus wakisitobionika gee yoma'uca-'uca

¹³ Niatorouoka ngini 'o 'agamaka niodoto-dotoko de 'o Farisioka!
Ngini niomataba'uca-'uca. Ngini niakitatoko 'o nyawa gee yomau
yodadi ma Jo'oungu ma Dutu wi kawasa. Ngini ma sirete niooluku
niodadi ma Jo'oungu ma Dutu wi kawasa, de gee 'o nyawa yomau-
mau, ngini koniakisidabiwa.

¹⁴ Niatorouoka ngini 'o 'agamaka niodoto-dotoko de 'o Farisioka!
Ngini niomataba'uca-'uca. Ngini niakasihaga 'o ba-bao de manga kia
sonaa nia'ese niabo-bootoka, de nia di-diai 'ito-torou ge'ena
niositamunu de 'o lahidoa 'ikuru-kurutika. Ge'enau so to ngini nia
hukumani dua 'ifoloi 'itubuso.

¹⁵ Niatorouoka ngini 'o 'agamaka niodoto-dotoko de 'o Farisioka!
Ngini niomataba'uca-'uca. Ngini niokakadagi 'o gurutika ma ngale
niomau la moi yowosama to ngini nia 'agamaka. De gedagee
yowosamokau de ngini niakidiai 'onasi 'ifoloika manga di-diai 'itorou
de to ngini.

'O Buku 'Itebi-tebini ma no-noimi ma ngii (23:5)

¹⁶ Niatorouoka ngini niomau 'o nyawa niakituda 'ena momongo ngini
ma konimasimakewa! Sababu ngini niodotoko 'ato, 'Nako 'o nyawa yosasi
de ma Jo'oungu ma Dutu wi Woa, ge'ena ngaro koyadi ai wama koido 'oawa.

Duga nako yosasi de ma Jo'oungu ma Dutu wi Woaka ma guraci, manga sasi ge'ena salingou yadi'ai.' 17 Ngini niohaga-haga de niopilo-piloko! Ka'ena 'ifoloi 'ibaraguna, 'o guraci bolo ma Jo'oungu ma Dutu wi Woa gee yositebini 'o guraci ge'ena? 18 Ngini niodotoko koneda mita: 'Nako moi yosasi de 'o su-suba yodu-dutuuku ma ngii, ge'ena ngaro manga sasi koyadi'aiwa ma koido 'oawa, ma nako yosasi de 'o su-suba gee to 'ena ma ngiioka, ge'ena salingou yadi'ai.' 19 Ngini posironga de niopilokoka! Ka'ena 'ifoloi 'ibaraguna? 'O su-suba bolo 'o su-suba yodu-dutuuku ma ngii gee yositebi-tebini ma su-suba ge'ena? 20 Sababu ge'ena, nako la moi yosasi de 'o su-suba yodu-dutuuku ma ngii, ge'ena ma ngale yosasi de 'o su-suba gee ma ngiioka mita. 21 De nako moi yosasi de ma Jo'oungu ma Dutu wi Woa, ge'ena ma ngale mita ma Jo'oungu ma Dutuka. Sababu 'una womanoa ge'enaka. 22 De nako la moi yosasi de 'o sorogaa, ge'ena ma ngale yosasi de ma Jou wi go-gogere, de mita ma Jo'oungu ma Dutuka gee wogogerie ge'enaka. 23 Niotorouoka ngini 'o 'agamaka niodoto-dotoko de 'o Farisioka! Ngini nimataba'uca-'uca. 'O rapa-rapa ma bo-bula mogiooko niokula ma Jouka. 'Ena momongo 'okia naga gee 'ifoloi 'ibaraguna 'o 'agama ma besesongoka 'isoka 'o loa, 'o sikamara'ai de 'o singounu, koniamotekuwa. 'Ena ge'ena 'ifoloi 'ibaraguna niamoteke, de 'iregu-regu mita niamoteke. 24 Ngini ne'ena niosi'asa-'asa niopilo-piloko! 'O gu'uuru nia 'akeroka ge'ena niati-tisiokasi, 'ena momongo 'o 'onta ge'ena kanioasirou. 25 Niotorouoka ngini 'o 'agamaka niodoto-dotoko de 'o Farisioka! Ngini nimataba'uca-'uca. Ngini nia 'ahu 'isoka 'o sawoko de nia sude ma dudunino nia 'isoko niatebi-tebini monga, 'ena momongo ma dodaka kaige-ge'ewere, ngano 'okia sonaa niamake ge'ena ka de nia singina ma dorou de nia dopokana. 26 Ee ngini 'o Farisioka konimasido-dongoowa! 'Isira nia 'isoko niatebinikasi nia sawoko de nia sude ma dodaku, la ma dudunino mita 'itebini.

27 Niotorouoka ngini 'o 'agamaka niodoto-dotoko de 'o Farisioka gee niomataba'uca-'uca! Ngini 'isoka 'o bo'osuku gee ma dudunino yacetioka, ma cet 'i'are-'arese so ma dudunika pamakeka ma sureka 'ena ma dodaka doka 'o kobongo de 'o boanga. 28 Koge'enali mita ngini! 'O nyawa niamakeka nioloa, 'ena momongo nia singina ma dodaka ka 'o ngeluku de 'o dorou.

29 Niotorouoka ngini 'o 'agamaka niodoto-dotoko de 'o Farisioka gee nimataba'uca-'uca! Ngini niodiai 'o nabii manga bo'osuku de 'o nyawa yoloa-loa manga tugu ma ngale niakingano-nganono. 30 De

niongose 'ato, 'Nako ngomi mio'ahu ma 'orasi 'amia edete de mia dotumosi, tanu ngomi komiomotekuwa mioto'oma 'o nabi-nabii.' 31 So nginiou ma sirete nimasidemo 'ato ngini ge'ena 'o nabi-nabii yakito-to'oma manga dango-dangono. 32 Nako koge'ena de tagi niosigila de niositotomika 'o so-sowono gee nia edete de nia dotumu yosikuruekau. 33 Ee ngini ne'ena 'o ngowosana ma ngowa-ngowaka! Kokia ngini 'idadi nimasimada niahukumanioka gee 'o narakaka? 34 Sababu ge'ena, ngoi dua takisidingoto nginika 'o nabi-nabii de 'o nyawa yoca-cawaro de yodoto-dotoko; munuka dua niakito'oma, de munuka niakisidele 'o salipoka, de munukali niakisikisaa 'o lo-lomu ma woa-woaka, de niakiginiiki 'o kota moioka de 'o kota 'ireguka. 35 Ge'ena so, ngini 'asa nihukumu sababu niakito'oma 'o nyawa gee manga sala koi'iwa 'ikurue 'o Habelioka, sigado 'o Zakharia 'o Berekhya wi ngowaka gee winito'oma ma Jo'oungu ma Dutu ma sirete 'awi Woa de 'o su-suba yodu-dutuuku ma ngii ma sigoronaka. 36 Ngoi tinisidemo, ma hali ne'ena 'iodumu dua 'o nyawa-nyawa ma 'orasi ne'ena naga yamoku."

'O Yesus 'o Yerusalem wasingina

37 " 'Ei Yerusalem! Ngini niakito'oma 'o nabi-nabii gee ma Jo'oungu ma Dutu wakisulo-suloko nginika, de munuka niakiteto sigado yosongene. Ma muruou tinitoomu 'isoka 'o tosoana ma ngowaka 'iti-tingoono yaporonuku ma ngini niooluku. 38 Sababu ge'ena ma Jo'oungu ma Dutu ko de de nginiwau. 39 Niongano-nganono! Ngini 'asa konimakewau ngoi. Dua sigado niongose 'ato, 'Wisibarakati 'una gee woboa de ma Jou wi guata', 'asa de nimakeli."

'O Yesus wobi-bicara ma ngale ma Jo'oungu ma Dutu wi Woa 'ipiakoro

24 Ge'enaka de 'o Yesus wosupuokau ma Jo'oungu ma Dutu 'awi Woaka, de 'awi do-domoteke yaika 'unaka de yatumutu ge'ena ma Jo'oungu ma Dutu 'awi Woa 'iodumika. 2 'O Yesus wongose 'onaka, "Niamakekau? 'Iodumu ge'ena? Tinisidemo, dua ma teto ge'ena ka 'o ngai moi ma koimakaretenukuwau ma ngiioka. 'Iodumu dua yakokitotaoka."

**'O susa de 'o sangisara
dua 'iboa**

3 Ge'enaka de 'o Yesus 'o Zaitun ma gigieka waika so wogogeruku, de wi do-domoteke yaika ma ngale yomabi-bicara ka 'onaka. 'Ona yosano, "Muruoka ge'ena 'iodumu 'idadi? De kokia ma no-nako dua gee ngona noboali, de mita 'o dunia ma do-dogumu?"

4 'O Yesus wosango, "Nimasitiari 'uwa sigado 'o nyawa nisiliba. 5 Sababu dua manga gudai 'ai ronga ya 'asa de yongose, 'Ngoi ne'ena 'o Koana ma Jo'oungu ma Dutu Woiriokau!" 'Ona ge'ena dua yosiliba 'o nyawa gudai. 6 Ngini 'asa nio'isene 'o parangi ma 'ilingi de ma habari, ma 'uwa nimodongo sababu ge'ena 'iodumu salingou 'idadi, ma ge'ena ko ma ngalewa 'ato ya 'adonou 'o dunia ma do-dogumu. 7 'O suku de 'o suku, 'o negara de 'o negara 'asa 'imakakudoti. Kiaka naga bato dua 'idadi 'o baulaco de 'o 'osu. 8 Ge'ena 'iodumu 'asa ka ma gurue, ma siri 'isoka mimoi momaku'arenu.

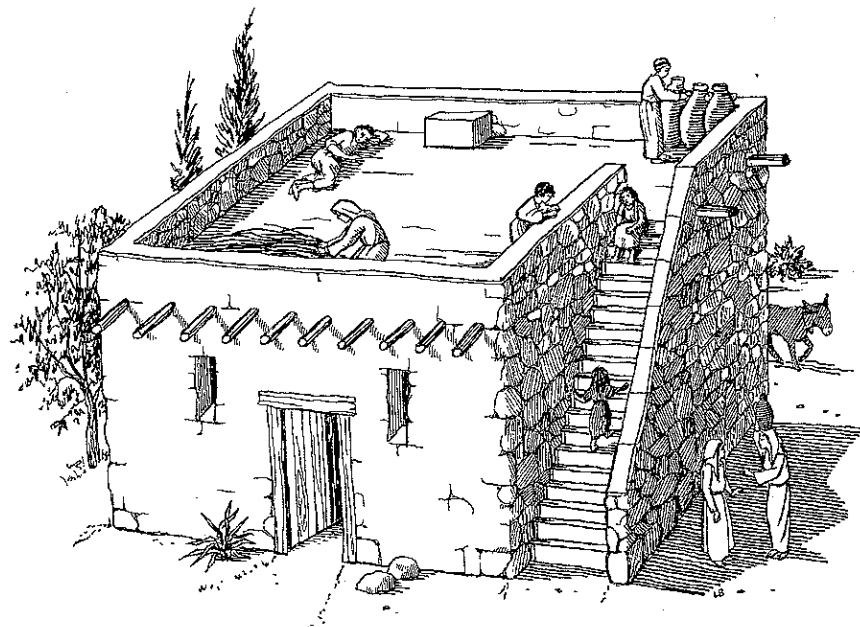
9 De ngini 'asa nitagoko de nisisarakani la nisikisaa de nito'oma. 'O duniaka yoodumu 'asa nidu'uduku sababu ngini to ngoi 'ai do-domoteke. 10 Ma 'orasi ge'ena dua 'o nyawa manga gudai koyongakuwau, de yomakawukunu de yomakadu'uduku. 11 'O nabii yoelu-eluku 'asa manga gudai yoboa de yosiliba 'o nyawa manga gudai. 12 'O dingkai 'asa 'imarajalela sigado manga gudai koyomakasinginawau. 13 Ma godagee yomatahani sigado ma do-dogumika, 'ona ge'ena 'asa ma Jo'oungu ma Dutu wakisisalamati. 14 De 'o Habari ma Owa ma ngale ma Jo'oungu ma Dutu kokia wopareta 'asa yosihabari 'o dunia yasuluunuku, la 'o nyawa 'iodumu yo'isene. Ge'ena 'ipasa 'asa de 'o dunia ma do-dogumu."

**'O dorou yamediri ma
Jou 'awi Woa^P**

15 "Ngini 'asa niamake "o dorou gee 'isito-torou', 'isoka ma nabii Daniel wosidemokau, gee woma'okode ma Jo'oungu ma Dutu 'awi ngii 'itebi-tebinoka. (Ngini gee niabaca-baca, bika niatibangi la tanu ma ngale niasahe.) 16 Ma 'orasi ge'ena gee 'o Yudeaka salingou

^P 'O gomanga ma dutu yosingosama ma Jo'oungu ma Dutu 'awi Woaka so yamediri ma Jo'oungu ma Dutu 'awi Woa. Posidelega Daniel 9:27; 11:31; 12:11.

yoowara 'o gigieka. 17 'O nyawa gee daku manga woa ma dekuoka 'uwa yadongosamoli manga woa ma dodaku ma ngale manga kianikia yo'ese. 18 Gedagee manga bairoka yaika 'uwa yogilio manga juba. 19 Ma 'orasi ge'ena yo'iraka 'o nge-ngeweka gee yotu-tubuso, de 'o ngowa'esa. 20 Niomalahidoa la 'uwa 'o besa-besaka bolo Pomaomasuku ma Wange de ngini nioowara! 21 Ma 'orasi ge'ena dua 'o sangisara 'idadi gee koma'iwasi 'idadi ka ma gurue 'o dunia 'idadi sigado ne'ena, de dua koma'iwau. 22 Nako ma Jo'oungu ma Dutu kowositipokowa ma 'orasi, ma raiokau komoiwau yo'ahu-'ahuosi. Ma ngano 'awi kawasa, so wositipoko ma 'orasi ge'ena.

'O woa 'o Palestinaka (24:17)

23 Ma 'orasi ge'ena nako moi yongose nginika 'ato, 'Ma Jo'oungu ma Dutu wi Ngiriki nongoka bolo ge'enaka naga', 'uwa niongaku. 24 Sababu dua 'asa yoboa yosisa-salamati ma ngeluku de 'o nabi-nabii ma ngeluku. 'Ona 'asa yodiai 'okia sonaa gee kobiasawa de 'o no-nako 'ihera-herangi la yosiliba, de poilia ma Jo'oungu ma Dutu wi kawasa mita. 25 Ngoi tinisidemokau koma'orasuwasi ma hali ge'ena 'idadi, so niongano-nganono.

26 Nako 'o nyawa yongose nginika 'ato, 'Una doka 'o tonaka 'ikakakasaka de 'iga-gamamuoka,' 'uwa niaika. Bolo nako yongose 'ato, 'Una woma 'iunika nongoka 'o kamaroka,' 'uwa niongaku. 27 Sababu 'o Nyawa ma Ngowaka woboa 'isoka 'o tawi-tawi ma letongo dinaoko de 'isiwara sigado 'o wange ma dumunoko.

28 Kiaka naga 'o haewani ma songene, ge'enaka 'o wogono 'imatoomu."

'O Nyawa ma Ngowaka wibo-boa

29 "Gedagee 'o sangisara 'ipasa, koito'ingowa de 'o wange ma ako 'itarusu de 'o mede koiiswaruwau. 'O ngoma 'o diwangoka 'asa 'ikokitotaka, de 'o ngawa-ngawaka ma kuasa 'asa 'ikawecara. 30 Ge'enaka 'asa deika 'o Nyawa ma Ngowaka woboa ma no-nako niamake 'o diwangoka. Ma 'orasi ge'ena 'o nyawa 'o jiko 'isinoimi 'o duniaka gee 'asa yokoki'ari. 'Ona 'asa wimake 'o Nyawa ma Ngowaka woboa daku 'o kakamoroka de wi pareta de wi ku-kumati 'iamoko. 31 Gedagee 'o guli-guli 'itemo de 'o Nyawa ma Ngowaka 'asa wakokisuloko wi mala'ekati yatoomu 'awi kawasa 'o 'alami ma libuku soata gee 'o dunia ma do-dogumoka naga de 'isiino."

'O do-dotoko 'o 'ara ma gotano

32 "Nia'ese 'o do-dotoko 'o 'ara ma utuno. Nako la 'iboboko ge'ena nianako 'o ngogoro ma tepu 'isoriokau. 33 Koge'enali mita nako la niamakekau koge'ena gee 'idadi, ngini nianakokau ma 'orasi ge'ena 'isori ma gougokau. 34 Tinisidemo! Ma hali ge'ena 'idadi dua gee 'o nyawa yo'ahu-'ahu ma 'orasi ne'ena koyobootuawasi yosongene." 35 'O diwanga de 'o tonaka dua 'asa 'iisanga, ma 'ai demo ge'ena koiisanguwa kaisi'ado-'adonika.

Komoiwa yanako ma wange de ma 'orasi

36 "Komoiwa yanako muruoka ma wange de ma 'orasi. 'O mala'ekati 'o sorogaaka mita koyanakowa, ma Jo'oungu ma Dutu wi Ngowaka ma kowanakowa, ka ma Dea duga wanako. 37 Nako dua 'o Nyawa ma Ngowaka woboa, dua ma lugo 'isoka ma sira ma 'orasi 'o Nuh. 38 Gee 'o ngu'uisi ma amoko koiboawasi, ge'ena yomangodomo de yomagokere de yomakangaamoko. Koge'enau koitoakuwa sigado 'o Nuh 'o kapalika wowosamoka. 39 'Ona

koyanakowa 'okia dua 'idadi, so gee ma ngu'uisi ma amoko yakikokiolu, 'asa de yanako-nako idadiokau. Koge'ena mita dua 'idadi gee 'o Nyawa ma Ngowaka woboa. 40 Ma 'orasi ge'ena nako yamididioka 'o bairoka yomanarama, ge'ena wimoi wi'asaka, wimoi wimadaku. 41 Nako 'o ngeweka yamididioka 'o bira yotutuku, ge'ena mimoi mi'asaka, mimoi mimadaku. 42 So salingou nimajaga-jaga sababu konianakowa muruoka de nia Jou woboa. 43 Nionganonganono ne'ena! Nako 'o woa ma dutu wimoi wanakokau 'o takoro muruo 'iobiruku de yotosi-tosiki yoboa, 'una dua kowoma'iduwa la 'uwa yowosama. 44 So ngini mita salingou niomajaga-jaga. Sababu 'o Nyawa ma Ngowaka dua woboa ma 'orasi konianakowa."

'O ro-riwo wosingou-ngounu de kowosingou-ngounuwa

45 'O Yesus wongoseli, "'O ro-riwo gee wosingou-ngounu de wobarija, 'unau manga balusu wigoraka widiai 'o ro-riwo 'iregu manga saeke la wakikula 'o 'inomo gee ma 'orasuku. 46 Posironga wosanangioka 'o ro-riwo gu'una nako wi balusu woboa 'ena wi manarama ge'ena wadi ai ma gu-gudaioka. 47 Tinisidemo, ma gougoungu 'o ro-riwo gu'una dua wisijaga 'o harataa 'iodumu ge'ena. 48 Ma nako 'o ro-riwo gu'una 'awi singina 'itorou, dua wi singina ma dodaka 'ato, 49 "'Ai balusu 'o do'ingosi 'asa de wolio, so wakipesana 'o ro-riwo 'iregu gee, de yomasido'odomo de yomasido'okere de 'o nyawa yakitaba'eto.' 50 Ge'enaka de 'awi balusu dua wolio gee ma wange de ma 'orasi kowosidongoowa. 51 So 'o ro-riwo gu'una 'asa wi balusu witeto-tetorie de wi'umo yomataba'uca-'uca manga ngiika. 'Ona 'asa yo'ari de yosangisara ge'enaka doka."

'O 'ade-'ade 'o mosolese yamogiooko

25 "Nako ma Jo'oungu ma Dutu wapareta, 'isi'ade-'ade 'isoka 'o mosolese yamogiooko 'o modoka yosiduono. Moi-moi manga poci yo'ese de wisibusuku womo-modoka. 2 Ge'enaka dau yamotoa yohaga-haga, de yamotoa yoba-barija. 3 'O mosolese yamotoa yohaga-haga go'ona, manga poci yo'asa, ma manga gooro yositatu-tatu koya'asawa. 4 'O mosolese yamotoa yoba-barija go'ona, manga poci yo'asa de mita manga gooro yositatu-tatu yadua-duangou. 5 Womo-modoka gu'una 'ilati woboa so 'o mosolese go'ona yaki-ki'ooko so yoma'iduokau.

6 'O utu gorona de yo 'isene yosigasoko, 'Womo-modoka woboa! Tagi winisoboko!' 7 'O mosolese yamogiooko go'ona yomomiki de yosiamoko manga poci ma lurusu. 8 'O mosolese yohaga-haga gee yongose yoba-barijaka, 'Minikulanosi ma eta nia goooro sababu mia poci 'isongenou so!' 9 'O mosolese yoba-barija go'ona yosango, 'Koidadiwa! Sababu dua kapomasi'adonuwu! Niotagi la nio'ija yomawuku-wukunoka.' 10 So 'o mosolese yohaga-haga go'ona yotagi yomadi'ija. Gee yopasaka de womo-modoka gu'una woboa. 'O mosolese yamotoa gee yomadudu-duangou go'ona yomasidowosama de womo-modoka gu'una 'o rame ma ngiika, de ma ngorana yabenokau.

11 Ge'enaka de 'o mosolese 'iregu go'ona yoboa de yomasigasoko, 'Abae! 'Abae! 'O ngorana minidebelengakasi!' 12 Ma womo-modoka gu'una wosango, 'Ngoi kotininakowa ngini.' "

13 Ge'enaka de 'o Yesus wosiduanga wi 'ade-'ade ge'ena konee: "Sababu ge'ena nimajaga-jaga de nimadudu-duanga, sababu konianakowa 'okia ma wange de 'o takoro muruo 'o Nyawa ma Ngowaka dua woboa."

'O 'ade-'ade gee 'o ro-riwo yaruange

14 "Koge'enali mita nako ma Jo'oungu ma Dutu wopareta ge'ena 'isoka 'o 'ade-'ade ne'ena. Wimoj wotagi 'o daeraa 'ikuru-kurutika. 'Una waki'asoko wi ro-riwo wakisijaga wi harataa. 15 Wi ro-riwo go'ona wakisijaga moteke moi-moi manga barija. Wimoj wikula 'o pipi guraci 'o caana motoa, wimoj 'o caana modidi, de wimoj 'o caana moi, de wotagiokau. 16 'O ro-riwo gee wa'ese 'o pipi guraci 'o caana motoa, wotagi womapoti-poti so wamake 'o caana motoali. 17 Koge'enali mita 'o ro-riwo gee wa'ese 'o pipi guraci 'o caana modidi, 'una wamakeli 'o caana modidioli. 18 Ma 'o ro-riwo gee wa'ese 'o pipi guraci 'o caana moi, wotagi 'o guruku wodiai so wosibaituku dau 'o tonaoka 'awi balusu ma pipi ge'ena.

19 Ge'enaka de 'o do'ingo 'asa de 'o ro-riwo go'ona manga balusu woboa de wokurue wakido-doimi. 20 'O ro-riwo gee wa'ese 'o pipi guraci 'o caana motoa, woboa de wokula 'o caana mogiooko. Wongose, 'Aba, ngona nokula ngoino 'o caana motoa, nalega neda ngoi tamakekau 'o caana motoali.' 21 Manga balusu gu'una wongose, 'Isure! Ngona ge'ena 'o ro-riwo ma owa de 'idadi toningaku. De sababu ngona na'akunu 'o hali ma di-dingoono, dua 'asa tonisijaga

'okia sonaa 'ila-laagomo. Nowosama la nomoteke nomasa-sanangi de de ngoi!

22 Ge'enaka de 'o ro-riwo gee wa'ese 'o pipi guraci 'o caana modidi woboa de wongose, 'Aba, ngona nokula ngoino 'o pipi guraci 'o caana modidi. Nalega nee ngoi tamake ma giliono 'o caana modidioli.' 23 Manga balusu gu'una wongose, 'Isure! Ngona ge'ena 'o ro-riwo ma owa de 'idadi toningaku. Sababu ngona na'akunu 'o hali ma di-dingoono, so dua tonisijaga 'o hali 'ila-laagomo. Nowosamino la nomoteke nomasa-sanangi de de ngoi!' 24 Ge'enaka de 'o ro-riwo gee 'o pipi guraci 'o caana moi wa'ese-'ese woboa de wongose, 'Aba, ngoi tanako ngona 'o nyawa ma singina 'i'opi-'opini. Ngona konomadutudukuwa ma nomau nomadugutuku ma sowoko. Ngona konopiakoruwa ma nomau nomadunguunu. 25 Nedau ma ni pipi! 'Imodongo so ta 'iunika tosbaituku dau 'o tonaoka.' 26 Ma pipi ma dutu gu'una wosango, 'Ngona 'o ro-riwo ma dorou de ma debeturu! Ngona nanakokau ngoi kotomadutudukuwa ma tomou tomadugutuku ma sowoko! De kotopiakoruwa ma tomou tomadunguunu! 27 Nako koge'ena de salingou ma pipi ge'ena nokula yomapoti-potika la yosiputari, la gee ma 'orasi ngoi toliono de ta'ese ma pipi ge'ena de ma 'utungu.' 28 So wosuloko 'awi ro-riwo 'ireguka, 'Nia'ese ma pipi 'unaka, de niokula gee kiaka wi pipi guraci 'o caana mogiookoka.' 29 Sababu to nago'ona de ma 'ena, dua 'asa 'iganapu 'ifoloiosi 'ikudai, de 'ona 'asa yofoloiku. Ma to nago'ona koi'iwa, dua ma etakasi ma ya'eseka. 30 De 'o ro-riwo gee ma faedaa koi'iwa, wini'umoka doka ma dudunika 'o darusika, ge'enaka doka dua 'una wo'ari de wosangisara."

'O dero 'isigogere 'o dunia ma do-dogumoka

31 'O dunia ma do-dogumoka 'o Nyawa ma Ngowaka 'asa wahakimi 'o nyawa 'iodumu 32 'O nyawa 'iodumu 'asa wakikokitoomu. Deika wosikati-tingaka wadai 'o bolu modidioka 'isoka 'o haewani yosowohi yosikati-tingaka 'o domba de 'o kabingi. 33 'O nyawa gee yamote-moteke ma Jo'oungu ma Dutu wi mau, yakitoomu wi giniraoka, de gee koyamote-motekuwa, wi gubalioka. 34 Ge'enaka de ma koana gu'una dua wakidongose gee wi giniraoka, 'Nou, ngini gee 'ai Dea winisiba-barakati, niowosama wi pareta ma dodaka gee 'idudu-

duangou ka ma gurue 'o duniyasi 'idadi. ³⁵ Sababu gee ngoi 'isawini, ngini 'o 'inomo nikula. Gee 'ai kibiti 'idudungu, ngini nikula 'o 'akere. Gee ngoi 'o nyawa ma dudunino, ngini nidawongo nia woaka. ³⁶ Gee ngoi 'ai baju 'isidukuranguku, ngini nikula. Gee ngoi 'igogama, ngini nileleani, gee ngoi 'o buioka, ngini nioboa nilega.'

³⁷ Ge'enaka de 'o nyawa go'ona dua yongose, 'Jou, kauruo ngomi minimake ngona nisawini, de ngomi 'o 'inomo minikula? Bolo ni kibiti 'idudungu de 'o 'akere minikula? ³⁸ Kauruo ngomi minimake ngona 'isoka 'o nyawa ma dudunino, de minidawongo 'amia woaka? Kauruo ngomi minimake 'ani baju nisidukurangi de ngomi minikula? ³⁹ Kauruo ngomi minimake ngona nigogama de nobuika, de ngomi miaika minilega?' ⁴⁰ Ma koana gu'una 'asa wosango, 'Tinisisidemo ne'ena, gedagee ngini niodiai koge'ena, ngaro ka 'ai nyawaka moi gee koyopake-pakewa, ge'ena kaimatero de niodiaikau ngoino.'

⁴¹ Ge'enaka de ma koana gu'una dua 'asa wakidongose gee wi gubalioka, 'Nioma'aikika gee 'o gorosau niamake-make! Niwosama 'o narakaka gee 'idua-duangou ma ngale 'o Tokata ma Koana de ma mala'ekati. ⁴² Sababu gee ngoi 'isawini, ngini konikulawa 'o 'inomo, de gee ngoi 'ai kibiti 'idudungu, ngini konisi'okeruwa. ⁴³ Gee ngoi 'isoka 'o nyawa ma somoa, konisidabinowa nia woaka. Gee ngoi 'ai baju 'isidukuranguku, ngini konikulawa. Gee ngoi 'igogama de 'ibuioka, ngini konilegawa.' ⁴⁴ Ge'enaka de dua 'ona yongose 'unaka, 'Jou, kauruo ngomi minimake ngona nisawini, bolo ni kibiti 'idudungu, bolo 'isoka 'o nyawa ma somoa. De kauruo ngomi minimake ni baju nisidukuranguku, bolo nigogama, bolo nobuika de ngomi kominiriwowa?' ⁴⁵ Ma koana gu'una dua 'asa wosango, wongose 'ato, 'Tinisisidemo ne'ena, nako ngini koniakiriwowa 'o nyawa gee kokiawa yakidae-daene, ge'ena ma ngale koniriwowa ngoi.' ⁴⁶ So 'o nyawa go'ona dua yakihukumu kaisi'ado-'adonika. Ma gee yomote-moteke ma Jo'oungu ma Dutu wi mau, dua yamake 'o 'ahu kaisi'ado-'adonika."

**'O Yahudioka manga balu-balusu
yomau 'o Yesus wito'oma**

26 'O Yesus wosidotoko 'iduanga 'iodumu ge'ena, de wongose wi do-domoteika, ² 'Ngini nianako 'o wange modidiosu de prame

ma ngale posinganonie Wakisisupu ma Wange ⁹ de 'o Nyawa ma Ngowaka 'asa wisisarakani la wisidele 'o salipoka."

³ Ma 'orasi ge'ena 'o 'imam ma sae-saeke de 'o Yahudioka manga balu-balusu yomatoomu ma 'Imam ma Amoko 'o Kayafas wi woaka. ⁴ 'Ona yomaka'aturu la kayomasiriidino 'o Yesus witagoko de wito'oma. ⁵ Ma yomakadongose 'ato, "'Uwa gee 'o rame-rame ma 'orasi, sababu dua naga 'o kawasaka 'iruahe."

**'O ngeweka mimoi 'o Yesus wi saeuku 'o gooro
ma bounu yaowa-owa modarisi**

⁶ Ma 'orasi 'o Yesus 'o Betaniaka, 'o Simon (gee ma sira wi panyake 'isoka 'o pado) wi woaka, ⁷ ge'enaka de mimoi maino 'o Yesusino mo'asa 'o gooro ma bounu yaowa-owa de 'ihali-hali 'o botoli ma dingoanuku moi. Gedagee 'o Yesus wogogeruku wo'odomo, de 'o ngeweka gumuna 'o gooro modarisi 'o Yesus wi mumuuku. ⁸ 'O do-domoteke yamake ge'ena de yakitu'uduku. Yongose, "'Ido'oa so ma halebiru ge'ena 'iodumu?' ⁹ 'O gooro ge'ena nako mawukunu, ge'ena ma 'ija 'ihali, de ma pipi 'idadi mokula 'o nyawa yosusa-susaka."

¹⁰ 'O Yesus wanako manga singinaka ge'ena so wongose, "'Minimadaka! Muna modiai 'okia naga yaowa-owa ngoino. ¹¹ 'O nyawa yosusa-susa ge'ena kaitaurika naga de de ngini, ma ngoi kaitaurikawa de de ngini. ¹² De 'o gooro ma bounu yaowa-owa moidarisi 'ai roesuku, ge'ena ma ngale moidudu-duangou 'ipo'osuku. ¹³ Tinisisidemo ne'ena, 'o duniaka ne'ena gee kiaka naga bato ma Jo'oungu ma Dutu wi habari 'isitotara, 'o ngeweka numuna 'ami di-diai dua 'asa kayosija-jarita mita, de kamingano-nganono."

'O Yudas wosimoteke 'o Yesus wiwukunu

¹⁴ Ge'enaka de wimoi gee 'o do-domoteke yamogiooko de modidino wi ronga 'o Yudas Iskariot wotagi 'o 'imam ma sae-saekika. ¹⁵ 'Una wosano 'onaka, "'Okiau dua nikula nako 'o Yesus towisarakani nginika?" Ge'enaka de 'ona yokula 'unaka 'o pipi 'o saaka 'o nagi sa'ange. ¹⁶ Ge'enau 'ikurue 'o Yudas 'o 'orasi wononu la 'o Yesus wisisarakani.

⁹ Wakisisupu ma Wange ge'ena la ma 'orasi 'o Israeloka ma Jo'oungu ma Dutu wakisisupu 'o Mesirioka.

**Wakisisupu ma Wange ma 'inomo 'o Yesus de
wi do-domoteke yo'odomo**

17 Ma wange ma di-disiraka 'o Roti Koiragi-ragiwa ma rameka 'r 'awi do-domoteke yaino 'o Yesusino yosano, " 'Aba, kiakau ngona nomau ngomi miosidaoto nanga 'inomo ma ngale Wakisisupu ma Wange ma ngodomo?"

18 'O Yesus wosango, "Niotagi doka wimoika 'o kotaka de niongose 'ato 'O 'Aba Guru wongose, 'Ma 'orasi ya'adonokau ma ngale ngoi. Ngoi tomou de 'ai do-domoteke mio'odomo 'ani woaka ma ngale Wakisisupu ma Wange.' "

19 'O Yesus wi do-domoteke yamoteke 'okia naga wongosekau gee. 'Ona yotagi yosidaoto ma rame ma 'inomo ge'ena.

20 'Iobiruku de 'o Yesus de wi do-domoteke yamogiooko de modidi yogogeruku yo'odomo. 21 Yo'odomo ma gu-gudaioka de 'o Yesus wongose, " 'Ena nio'isenika, ne'ena nginioka naga wimoiki dua woiwukunu!"

22 'O do-domoteke yo'isene ge'ena, de manga singina 'isusa ma sala. Ge'enaka de moi-moi yomadasano 'o Yesusika, "Ma raiokau kongoiwa 'Aba?"

23 'Una wosango, "Gee 'awi roti wositubuku 'o sawokuku de de ngoi, gu'unau dua woisarakani. 24 Ma gongu 'o Nyawa ma Ngowaka dua wosongene 'isoka 'isidemokau 'o Buku 'Itebi-tebinoka, duga wotorouoka 'o nyawa gu'una gee wisisa-sarakani 'o Nyawa ma Ngowaka. 'Ifoloi yaowa nako 'o nyawa gu'una koma'iwa woboano 'o duniaka."

25 Ge'enaka de 'o Yudas gee 'o Yesus wiwuku-wukunu wongose, "Ma rai ko ngoinowa gee, 'Aba Guru, 'ani dumutu?"

Ge'enaka de 'o Yesus wosango, "Ka to ngona ni demo ge'ena!"

Ma Jou wi Ngodomo 'Itebi-tebini

26 Gedagee yo'odomo, de 'o Yesus wa'ese 'o roti de wo'amalaha ma Jo'oungu ma Dutude, deika waeta-eta so wakikula wi do-domoteika de wongose, "Nia'ese de nia'odomo; ne'ena to ngoi 'ai roese."

27 Ge'ena 'iduanga de wa'ese 'o 'anggur 'o sawoko moi, de wo'amalaha ma Jo'oungu ma Dutude. Ge'enaka de wokula 'awi do-domoteika de

^r 'O Yahudioka 'o Roti Koiragi-ragiwa yo'odomo 'o wange tumudiingino ge'ena ma ngale yosirame Wakisisupu ma Wange.

wongose, "Nia'okere niiodumu 'o sawokoka ne'ena. 28 Ne'ena ge'ena 'ai 'aunu gee 'ipoa ma ngale 'o nyawa 'iodumu, la manga so-sowono ma Jo'oungu ma Dutu kowosi-singinawau. Ma Jo'oungu ma Dutu 'awi jaji wositiai de ne'ena. 29 Tinisidemo ne'ena, ngoi dua kota'okeruawau 'o 'anggur kone'ena, sigado ma 'orasi ngoi ta'okere 'o 'anggur ma sungi de de ngini 'ai Dea wi Dunia ma Sungioka."

30 Ge'enaka de 'ona yosinyanyi 'o nyanyi moi ma Jo'oungu ma Dutu wisiarene. Ge'ena 'iduanga deika yotagi 'o Zaitun ma gigieka.

'O Petrus dua womasipongono

31 Ge'enaka de 'o Yesus wongose 'awi do-domoteika, "Ne'ena ma eta 'iobiruku ngini niiodumu dua 'ania ngo-ngaku 'igiwioka ngano 'okia naga gee 'idadi ngoino. Sababu 'o Buku 'Itebi-tebinoka 'isilefoku konee: 'Ngoi dua towito'oma 'o so-sowohi gu'una de ma domba 'asa 'ikokiowara 'imakati-tingaoka.' 32 Ma gee dua tomomiki-eli, de ngini koniotagiwasi 'o Galileaka 'ena ngoi tomatisirakau doka."

33 De 'o Petrus wongose 'o Yesusika, "Ngaro 'iregu-regu 'ona yoodumu nimada, ma ngoi ma gou-goungu ko'uwa."

34 'O Yesus wongose 'o Petrusika, "Ma gou-goungu 'o obiri ne'ena 'o namoro koisorenuawasi, ngona nomasipongono ngoino ma sa'angeu."

35 'O Petrus wongose, "Ngaro tosongene de de ngona, ma dua kotomasipongonowa."

De 'o do-domoteke 'iregu mita koge'ena yongose.

'O Yesus wolahidoa 'o Getsemanioka

36 Ge'ena 'ipasa de 'o Yesus de wi do-domoteke yotagi 'o ngii moika ma ronga 'o Getsemani. Kadoka yaika de 'o Yesus wongose wi do-domoteika, "Niogogerukosi ne'enaka, ngoi totagi tolahidoasi." 37 Ge'enaka de wakisigaro 'o Petrus de 'o Zebedeus wi ngowangowaka yamididi wimoteke. 'Una wamao wi singina 'isusa de wobalisa. 38 'Una wosidemo 'onaka, "Tamao tobalisa ma sala ma tero tosongenoka. Ngini ne'enakasi de niomajaga-jaga de de ngoi."

39 Ge'enaka de 'o Yesus wotagi ma etasi 'ikurutika de wotalibukuku wolahidoa wongose, " 'Aba, nako yaowa de noisikurutu 'o sangisara gee salingou tamoku, ma 'uwa ka to ngoi 'ai mau 'idadi, la 'ena ka to ngona, 'Aba."

40 Ge'enaka de 'o Yesus wolio 'awi do-domoteika gee yaruangeka, 'ena 'ona yakoki'ookoka. 'Una wongose 'o Petrusika, "Ka 'o takoro moi ma koidadiwa nimajaga-jaga de de ngoi? 41 Nimajaga-jaga de nimalahidoa la 'uwa nitaili. Ngini nia singinaka niomau niadai ma owa, ma ngini niolamahani."

42 Ma moioli 'o Yesus wotagi wolahidoa wongose, "'Aba, nako 'o sangisara 'o sawooka ne'ena salingou tamoku de koidadiwa 'isiresene, madakau la moteke to ngona 'ani mau." 43 Ge'ena 'ipasa de 'o Yesus wolioli 'ena wakidaenino wi do-domoteke kayoma'iduokasi sababu kaifoloi manga ako 'itubuso.

44 Ma moioli 'o Yesus wakimadaku de wotagi wolahidoali wosigali ma sa'angeu, ma betongo ka koge'ena. 45 Ge'ena 'iduanga de wolioli wi do-domotekino de wongose, "Kanionisukosi? De kaniomaomasosi? Niamake ma 'orasi ya'adonokau 'o Nyawa ma Ngowaka wisisarakani 'o nyawa yosowo-sowono manga giama ma soatika. 46 Niomomikieu! Potagiou! Woiwuku-wukunu gu'una woboau."

'O Yesus witagoko

47 'O Yesus kawobicarasi, de 'o Yudas gee 'o do-domoteke wimoi yamogiooko de modidino, woboa de 'o nyawa yoku-kudai 'o samarangi de 'o palo-palo yo'asa. 'Ona 'o 'imam ma sae-saeke de 'o Yahudioka manga balu-balusu yakisuloko. 48 'O nyawa gee 'o Yesus wisisa-sarakani wakidongosekau ma no-nako konee: "'O nyawa gee towiame, ge'ena gu'unau so winitagoko!"

49 Gee ya'adonika ge'enaka de 'o Yudas kawogila-gila waika 'o Yesusika de wongose, "Tabea, 'Aba Guru!" Deika wiame.

50 'O Yesus wongose, "'E 'esamoi! 'Okia nodo'oa ne'enano?"^s Ge'enaka de yoku-kudai go'ona wida-dagi witagoko. 51 'O do-domoteke wimoi wi samarangi wagoraka de wi'oto 'o 'imam ma amoko wi ro-riwoka so wi ngauku ma 'itoaoka. 52 Ge'enaka de 'o Yesus wongose wido-domoteika gu'una, "'Ani samarangi nosigilioku ma sarumuku, sababu nago'ona 'o wase yosisasaru, 'asa yosisongene de 'o wase. 53 Bolo ngona nongose ngoi koidadiwa tomaga'asoko 'ai Dea woiriwo? Nako toga'asoko ge'ena 'una 'asa kawataitino wasidingoto 'o mala'ekati 'o solodado gee 'o bolu

^s Ma ngale: 'itaitika nadiai 'okia naga gee nomau nadiai.

mogiooko de modidi 'ifoloi! 54 Ma nako koge'ena, kokia la 'idadi moteke ma Jo'oungu ma Dutu 'awi demo? Sababu 'o Buku 'Itebi-tebinoka 'isidemokau salingou 'idadi 'isoka gee ma 'orasi ne'ena."

55 Ge'enaka de 'o Yesus wongose yoku-kudaika gee, "Ngoi ne'ena to'ora-'ora? So 'o samarangi de 'o palo-palo nidagasa la nitagoko? 'O wange 'isinoi-noimi ngoi todotoko ma Jo'oungu ma Dutu wi Woaka, ma konitagokuwa! 56 Ma ngano salingou koge'ena la 'idadi 'isoka 'o nabii yosilefokau 'o Buku 'Itebi-tebinoka!"

Ge'enaka de wi do-domoteke yoodumu yooara wisidamadaku.

'O Yesus 'o 'Agamaka ma Hakimi manga bionoka

57 'O Yesus witagokino de wi'otaka 'o Kayafasika ma 'Imam ma Amoko gu'una. Ge'enaka doka 'o Yahudioka manga 'agamaka yodoto-dotoko de 'o Yahudioka ma balu-balusu yomalomunou. 58 'O Petrus doka 'o gurutika 'o Yesus wisidu-du'uru sigado ma 'Imam ma Amoko wi ginitaroka waino. Ge'enaka de wowosama ma dodaka so wogogerie de yojaga-jaga gee, ma ngale womau wanako 'iodumu ge'ena dua kokia ma do-dogumuku. 59 'O 'Agamaka ma Hakimi 'ona ge'ena la 'o 'imam ma sae-saeke de 'o 'agama ma balu-balusu yoodumu yosikanonu yomau yodamake 'o sakisii ma ngeluku, la 'o Yesus wihukumu wiso-songene. 60 Ma ngaro manga gudai yosidemo manga sakisii, ma ka ma eta ma koyodamakewa 'awi sowono. Sababu ge'ena yamididi yoma'okode ma bionoka, 61 de yongose, "'O nyawa nu'una wongose, 'Ngoi 'idadi taruba ma Jo'oungu ma Dutu wi Woa, de ka 'o wange sa'ange ma dodaka de tosigokoli.'"

62 Ge'enaka de ma 'Imam ma Amoko woma'oko de wongose 'o Yesusika, "Nooluku nasango manga galaki ge'ena?" 63 Ma 'o Yesus kaworii-riidika. Ge'enaka de ma 'Imam ma Amoko wongoseli 'o Yesusika, "De ma Jo'oungu ma Dutu wowango-wango, nosidemo ngomino ngona ne'ena ma Koana Wiiri-iriki ma Jo'oungu ma Dutu Wosijajokau gu'una? Ma Jo'oungu ma Dutu wi Ngowaka?"

64 'O Yesus wosango, "'Isoka to ngona ni demo! Duga tinidongose, dua 'asa winimake 'o Nyawa ma Ngowaka wogogerie wopareta ma Jo'oungu ma Dutu wi giniraoka, gee wi pareta 'ifoloi 'iamoko. 'O Nyawa ma Ngowaka gu'una dua woboa daku 'o kakamoroka 'o diwangino!"

65 Ge'enaka de ma 'Imam ma Amoko 'awi baju waracanga de wongose, "'Una ma Jo'oungu ma Dutu wisiti-tingoono! Ngaro ma sakisii koi'iwau sababu ngini ma sirete nio 'isenokau 'awi demo-demo

gee ma Jo'oungu ma Dutu wisiti-tingoono. ⁶⁶ Kokia ne'ena moteke ngini?"

'Ona yosango, "'Una salingou wihukumu wiso-songene."

⁶⁷ Ge'enaka de wi bionoko yakibiti de wipesana, de munuka wipoka, ⁶⁸ de kayongosekau, "Ngona ma Jo'oungu ma Dutu wi Ngiriki. Bikano pasinago'ona nipesana?"

'O Petrus womadidumu

⁶⁹ Ma 'orasi ge'ena 'o Petrus doka ma dudunoka 'o ginitaroka wogogerie, de 'o ro-riwo mimoi moboa de mongose, "Ngona mita nomote-moteke de 'o Yesus 'o Galileano?"

⁷⁰ Ma 'o Petrus womadidumu ge'ena 'o nyawa ma gu-gudai manga bionoka wongose, "Ngoi kotasahewa 'okia ni dumutu." ⁷¹ Ge'enaka de womato'oraka 'o ginitara ma ngoranika. 'O ro-riwo mimoioli mimake 'o Petrus de mongose 'o nyawa-nyawaka ge'enaka dau gee, "'O nyawa nu'una mita kangano womote-moteke de 'o Yesus 'o Nazaretino."

⁷² Ge'enaka de 'o Petrus womasipongonoli de wosasi, "Ma gougoungu ngoi kotowinakowa 'una."

⁷³ Koito'ingowa de yoma'oko-'okode ge'enaka yaika 'o Petrusika de yongose, "Ma raiokau ngona mita de de 'ona. Ma nyo-nyata ni bicaraka gee."

⁷⁴ Ge'enaka de 'o Petrus womasibo-bobeto de wongose, "Ma gougoungu ngoi kotowinakowa 'o nyawa gu'una!"

Ma 'orasi ge'ena mita 'o namoro 'isorene. ⁷⁵ De 'o Petrus wonganonino 'o Yesus wongosekau, "'O namoro koisorenuawasi 'ena ngona nomasipongono ma sa'angeu." Ge'enaka de 'o Petrus wosupu ge'ena ma 'Imam ma Amoko wi ginitaroka 'ena wo'ari kawidomo-domo.

Ma Yesus 'o Pilatusika wisisarakani

27 Kayaika 'ikinitara de 'o 'imam ma saeke yoodumu de 'o Yahudioka manga balu-balusu yomatoomu 'o butusangi yodiai ma ngale 'o Yesus wito'oma. ² 'Ona wipusuku de wi'asa wisisarakani 'o Pilatusika 'o Romaka manga sangaji.

'O Yudas wosongene

³ 'O Yudas gee 'o Yesus wisisa-sarakani wolega-lega 'ena 'o hukumani 'iotaokau 'o Yesusuku, de womatoduba so 'o pipi

'o saaka 'o nagi sa'ange wosigilio 'o 'imam ma sae-saekika de 'o Yahudioka manga balu-balusika. ⁴ 'Una wongose, "Ngoi tosowonokau. Ngoi towiwukunu 'una gee wi sala koi'iwa, sigado wihukumu wiso-songene!"

Ma 'ona yongose, "Ngomi komianakowa ge'ena! Ge'ena to ngona ni 'urusangi."

⁵ Ma pipi ge'ena 'o Yudas wa'umo ma Jou wi Woa ma dodaku, de wotagiokau womasidele.

⁶ 'O pipi ge'ena 'o 'imam ma saeke yatoomu de yongose, "'O pipi ne'ena 'o 'aunu ma pipi. Moteke 'o 'agama ma 'atorangi, 'o pipi ne'ena koidadiwa 'isingosama 'o sadakaa ma ngiiku ma Jou wi Woaka." ⁷ Ge'enaka de yomaka'aturokasi 'asa de ma pipi ge'ena 'o tonaka yosi'ija, gee yosironga 'o boso wodi-diai 'awi tonaka. 'O tonaka ge'ena yadiai 'o nyawa ma dudunino yakido-dobo'osuku. ⁸ Ge'enau so 'o tonaka ge'ena sigado ne'ena yosironga, "'O 'Aunu ma Tonaka."

⁹ De ge'enau, 'idadiokau 'isoka 'okia naga 'o Yeremia wosidemokau 'ato: "'Ona ya'ese 'o pipi 'o saaka 'o nagi sa'ange, ge'ena 'o Israeloka yomodekokau yofangu to 'una wi 'ija. ¹⁰ De ma pipi ge'ena yosi'ija 'o boso wodi-diai 'awi tonaka, 'isoka gee ma Jo'oungu ma Dutu wosulokokau ngoino."

'O Yesus 'o Pilatus wi bionoka

¹¹ Ge'enaka de 'o Yesus wotaari 'o Pilatusika, ma sangaji ge'ena ma daeraaka gee, de 'o Pilatus wosano, "Ngona ne'ena 'o Yahudioka manga koana?"

'O Yesus wosango, "'Isoka to ngona 'ani demo."

¹² Ma gedagee 'o 'imam ma sae-saekika de 'o Yahudioka manga balu-balusu wikalaki 'ikudai, de 'una kowosangowau.

¹³ Sababu ge'ena 'o Pilatus wongose, "Kono'isenuwa nikalaki ge'ena ma gudai?"

¹⁴ Ma 'o Yesus kowosangowa ka ma eta ma, so ma sangaji gu'una woherangi ma sala.

'O Yesus 'o hukumani widubutusu ma ngale wiso-songene

¹⁵ 'O taunu 'isinoi-noimi gee Wakisisupu ma Wange ma rame yodiai, ma sangaji 'o Pilatus biasa wosisupu 'o bui ma nyawa moi

moteke 'o kawasa yoiriki. 16 Ma 'orasi ge'ena wobui-buika wimoi gee wikokinako-nakokau sababu 'o dorou wodi-diai, 'awi ronga 'o Yesus Barabas. 17 Gedagee 'o kawasa yomakokitoomuno de 'o Pilatus kawongosekau, "Ngini niomau nagu'una towisisupu nginika? 'O Yesus Barabas bolo 'o Yesus gee wisironga ma Kristus?" 18 'O Pilatus wongose koge'ena sababu 'una wanako 'ona wisisarakani ma ngale witaleana.

19 Ma 'orasi 'o Pilatus wogogeruku wosi'adi-'adili ma ngioka, de ma wekata mobesesongo konee: "Tanu 'uwa wonido'oanikia 'o nyawa gee wi sala koi'iwa. Sababu ma ngale 'una ngoi 'ai naneroka 'imodongo ma sala kangano ne'ena." 20 Ma 'o 'imam ma sae-saeke de 'o Yahudioka manga balu-balusu koyomaogoruwa yosisau-sauku 'o kawasaka go'ona la yoga'asoko 'o Pilatusika 'ato 'o Barabas wisisupu de 'o Yesus wihukumu wiso-songene. 21 Ge'enaka de ma sangaji gu'una wosanoli 'onaka, "'O nyawa yamididi no'ona, ka 'una towisisupu nginika?"

'Ona yosango, "'O Barabas."

22 'O Pilatus wongose 'onaka, "Nako koge'ena, kokia todiai 'o Yesusika gee wisironga ma Kristus?"

'Ona yoodumu yosango, "Powisidele 'o salipoka!"

23 'O Pilatus wosano, "Ma ka'ena wadaii gee 'ito-torou?"

Ge'enaka de 'ona yosigasoko 'ifoloiosi 'iamokie, "Powisidele 'o salipoka!"

24 'O Pilatus wamaoku kowomado-do'oawau, de yoku-kudai go'ona wiridutukou, so 'o 'akere wa'ese de yoku-kudai manga bionoka de wi giama wa'isoko de wongose, "Ngoi kotomadamokuwa 'o nyawa nu'una wi songene. Ge'ena ngini nimadamoku."

25 Yoku-kudai go'ona yoodumu yosango, "Ia, ngaro ngomi de mia ngowa-ngowaka 'asa miamoku wi songene ma hukumani ge'ena!"

26 Ge'enaka de 'o Pilatus 'o Barabas wisisupu 'onaka, de wosuloko 'o Yesus wipa'asana de wisisarakani 'onaka la wisidele 'o salipoka.

'O solodado 'o Yesus wisisasaru

27 Ge'enaka de 'o Pilatus wi solodado 'o Yesus wi'asa ma sangaji wi gogerika, de 'o solodado yoodumu yomatoomu wisigilolotino. 28 'Ona yaawene 'o Yesus wi baju so yositagali 'o baju gee yate-

tereboko. 29 'Ona yodiai 'o tuala ngai moi 'o da'ara 'idodo-dowoko, de yosinoa 'o Yesus wi saeuku. Ge'enaka de 'o papadi ngai moi wi giama ma ginirakoka yokulaka de wi bionoka yobukuku de wisisasaru yongose, "Tabea, 'o Yahudioka manga Koana!" 30 'Ona wikibiti de 'o papadi ge'ena ya'ese so yosipesana wi mumuuku. 31 Gedagee wisisasaru 'iduanga, de 'o baju ge'ena yaawene so wisinoali gee to 'una. Ge'enaka de 'una wi'asa 'o kota ma dudunika ma ngale wisidele 'o salipoka.

'O Yesus wisidele

32 'O ngekomo ma goronaka, de yomakamake de 'o Kirene ma nyawa wimoi wi ronga 'o Simon. 'O solodado go'ona wigegoto wamoku 'o Yesus wi salip. 33 Gee ya'adono 'o ngii moi ma ronga 'o Golgota, ma ngale 'o Saeke ma Kobongo ma Ngii, 34 ge'enaka dau de 'o Yesus wisi'okere 'o 'anggur gee 'o haewani ma miringi yosiganuku. Ma 'o 'anggur ge'ena watailoka de waolukou.

35 Ge'enaka de 'o solodado go'ona wisidele 'o salipoka, de wi baju yomasibula-bula yodu'undi. 36 Ge'ena 'ipasa de 'ona yogogerieu ge'enaka wilega-lega. 37 'Awi saeke ma dekude 'isilefoka kokia naga 'una wikalaki gee, ge'ena la, "Nu'una 'o Yesus, 'o Yahudioka manga Koana." 38 Yamididi 'o dorou yodi-diai mita yakisididele 'o salipoka de 'o Yesus, wimoi wi giniraoka, de wimoi wi gubalioka.

39 'O nyawa gee yotoaka ge'enano kayomagiwi-giwi wisitingoono 'o Yesus. 40 Yongose 'ato, "Ngonau ne'ena nomau ma Jou wi Woa natotaka de nosigokoli ka 'o wange sa'ange ma dodaka! Nako ngona ma gou-goungungu ma Jo'oungungu ma Dutu wi Ngowaka, bika no'uti 'o salipoka de ngona ma sirete nomasilaha!"

41 Koge'enali mita 'o 'imam ma sae-saeke de 'o Yahudioka manga 'agamaka yodoto-dotoko, de mita 'o Yahudioka manga balu-balusu, 'o Yesus wisiti-tingoono. 'Ona yongose, 42 "'O nyawa 'iregu wakisilaha, 'ena momongo 'una ma sirete koidadiwa womasilaha! Nako 'una 'o Israeloka manga koana de yaowa kone'ena wo'uti 'o salipioka, 'asa de ngomi miongaku 'unaka. 43 'Una wongaku ma Jo'oungungu ma Dutuka. So bika dua wisisalamatioka. Sababu 'una wongose 'ato 'una ge'ena ma Jo'oungungu ma Dutu wi Ngowaka."

44 Yo'ora-'ora gee yakisidi-disidele de 'o Yesus, 'ona mita koge'enali yositi-tingoono 'o Yesusika.

'O Yesus wosongene

45 'O wange 'ikoronako, de ma daeraa ge'ena 'itarusu ka ma moiku ma do'ingo 'o takoro sa'ange. 46 'O takoro sa'ange de 'o Yesus wopoaka womasigasoko ma Deaka, "'Eli, 'Eli, lamasabatani!" ma ngale, "'Ai Jo'oungu ma Dutu, 'Ai Jo'oungu ma Dutu, 'ido'oa so ngona noimadaka?"

47 Yamuruo naga ge'enaka gee yo'isene wi 'ilingi de kayongosekau, "Ee! 'O Elia wi'asoko!" 48 Wimoj ge'enaka dau wosijai-jai 'o spons wa'ese de wositubuku 'o 'anggur 'icuka-cukaku, ge'enaka de 'o gotaka wosisagatuku de widotobe 'o Yesus wi 'uru ma kaide la bari wo'okere.

49 Ma munuka yongose, "'Uwasi! Nou, polega-lega bika dua 'o Elia woboa wisisalamat!"

50 Ge'enaka de 'o Yesus womapoakoli woamo-amokie de wi ngomasa 'ipidili.

51 Ge'enaka de ma Jo'oungu ma Dutu ma sirete 'awi Ngii^t ma da-datoko 'iside-sideluku ma 'iracanga 'itagi modidioka kadaku de 'isikauku, de 'o 'osu de 'o gigie 'iteto-teto 'ikapelaka. 52 'O bo'osuku 'ikokipelenga, de manga gudai ma Jo'oungu ma Dutu wi kawasa yosonge-songenokau wakismomiki, de yamada manga bo'osuku. 53 Gedagee 'o Yesus womomioka de yowosanga 'o Yerusalemuka so manga gudai yakimake.

54 'O solodado ma balusu de ma solodado gee 'o Yesus wijaga-jagano yosawanoka gee yamake 'o 'osu de 'okia naga gee 'ikokidadi. 'Ona yongose, "Ma gou-goungu nu'una ge'ena ma Jo'oungu ma Dutu wi Ngowaka."

55 Ge'enaka mita manga gudai 'o nge-ngeweka yolega-lega 'o gurutika. 'Ona ge'ena gee 'o Yesus wimote-moteke de wiriwo-riwo ka 'o Galileakasi de 'isikaino. 56 Ge'ena la ngo Maria 'o Magdalenano de ngo Maria 'o Yakobus de 'o Yusuf manga 'esa, de mita 'o Zebedeus wi ngowa-ngowaka manga 'esa.

'O Yesus wipo'osuku

57 'Iobirou de 'o Arimateano wokaya-kaya wimoj waino wi rongga 'o Yusuf. 'Una mita 'o Yesus wimote-moteke. 58 'Una wotagi

^t Ma Jo'oungu ma Dutu ma sirete wi Ngii ma ngale 'o ngii moi 'itebi-tebini 'awi Woaka 'o Yerusalemoka.

'o Pilatusika, woga'asoko 'o Yesus 'awi songene. Ge'enaka de 'o Pilatus wosuloko 'o Yesus 'awi songene yosiguti la yokula 'o Yusufika. 59 Ge'enaka de 'o Yusuf wa'ese 'o maieti ge'ena de wosisao de 'o mosa 'i'are-'arese de 'i'alu-'alusu de 'itebi-tebini. 60 Ge'enaka de 'o maieti ge'ena wapo'osuku to 'una ma sirete wi bo'osuku ma sungika, gee wa'aruika 'o teto ma dodaka. Ge'enaka de 'o teto 'iamo-amoko moi wodololoika de wotagiokau. 61 'Ena ngo Maria 'o Magdalenano de ngo Maria 'iregu, ge'enaka yogogerie ma bo'osuku yodaarika.

'O bo'osuoka yojaga-jaga

62 Ma bibinoka 'o Yahudioka Pomaoma-omasuku ma Wangeka, 'o 'imam ma sae-saeke de 'o Farisioka yotagi 'o Pilatusika, 63 de yongose, "Jou, ngomi kamiongano-nganonosi gee wotabaeluku kawowango-wangosi, 'una wongosekau, 'Dua 'o wange sa'angeka 'asa ngoi tomomiki 'o songenoka.' 64 Sababu ge'ena nosuloko la 'o bo'osuku ge'ena yojaga yosidi-diai sigado 'o wange sa'ange, la 'uwa sigado 'awi do-domoteke yatosiki 'awi maieti ge'ena de yongose 'o nyawa-nyawaka 'ato, "'Una womomiokau 'o songenino.' De manga ngeluku ma du-du'uruoka ne'ena dua 'ifoloiosi 'itorou de gee ma si-siraka."

65 'O Pilatus wongose, "To ngini nia jo-jaga de ma 'ena so tagi niakisoloko la yojaga yosidi-diai!"

66 Ge'enaka de 'ona yotagi 'o bo'osuika de yano-nakokau 'o tetoka gee ma bo'osuku ma da-datoko ge'ena de yojaganou.

'O Yesus womomiki

28 'O Yahudioka Pomaoma-omasa ma Wange 'ipasa, 'o 'Ahadi ma wange kaitaru-tarusikasi, ngo Maria 'o Magdalenano de ngo Maria mimoioli yotagi yalega 'o bo'osuku ge'ena. 2 De kayasorogano 'o 'osu ma kiamati sababu ma Jo'oungu ma Dutu 'awi mala'ekati 'i'uti 'o sorogaaku yaloloko 'o teto gee ma bo'osuku ma da-datoko ge'ena, de 'igogerieu ma dekuoka. 3 'O mala'ekati ge'ena ma biono 'isoka 'o tawi-tawi de ma baju ma garese 'isoka 'o kapa. 4 'O solodado gee yojaga-jaga ge'enaka, yakimodongo kayoti-tirine sigado yotitooka. 5 'O mala'ekati ge'ena 'ingose 'o nge-ngewekaka, "'Uwa nimodongo! Ngoi tanako ngini wininonu 'o Yesus gee wisidelokau 'o salipoka.

6 'Una kowi'iwau ne'enaka. 'Una womomiokau 'isoka ma sira wosidemokau. Nou, nialega 'awi ngioka gee winoa-noaku. 7 Ne'ena, niotagiou nimatai-taiti niosidemo wi do-domoteika, "'Una womomiokau yosonge-songene ma sigoronaka, de ne'ena womatisirakau doka 'o Galileaka, ge'enaka doka 'asa dua winimake!' Niongano-nganono 'okia naga gee tinisidemokau." 8 'O nge-ngeweka go'ona ka manga japatioka yamada ma bo'osuku ge'ena. Yakimodongo ma yomorene ma sala kayooa-oara yosidemo ma hali ge'ena 'o Yesus wi do-domoteika. 9 Koito'ingowa 'ena 'o Yesus woboanou 'o nge-ngewekaka de wongose, "Tabea!" Ge'enaka de yomasisori 'unaka de yomasigao wi douno de wisuba. 10 'O Yesus wongose, "'Uwa nimodongo. Niotagi niosidemo 'ai 'esamoika la yotagi 'o Galileaka. Ge'enaka doka 'asa de 'ona 'imake."

**'O solodado gee yojaga-jaga
manga demo**

11 Gedagee 'o nge-ngeweka go'ona yotagi de 'o solodado yamuruo naga gee 'o bo'osuku yojaga-jaga yolio 'o kotaka, de yosidemo 'o 'imam ma sae-saekika 'okia naga gee 'idadiokau. 12 'O 'imam ma sae-saekika yomaka'aturu de 'o Yahudioka manga balu-balusu, ge'enaka de 'o pipi ma amoko yokula 'o solodado gee 'o bo'osuku yojaga-jagaka. 13 De yongose, "Ngini salingou niongose 'ato, 'iobiruku nima'iduoka de wi do-domoteke yaino yatosioka 'o maieti ge'ena. 14 De nako ma sangaji wo'isene ma hali ge'ena, ngomi 'asa mibaja la konido'oawa." 15 So 'o solodado gee yojaga-jaga go'ona 'o pipi ya'ese de yodiai 'isoka yakisibesongokau gee. Sababu ge'ena 'o jarita ge'ena kaitagiosi 'o Yahudioka sigado ne'ena.

**'O Yesus wakisuloko 'o habari
ma owa yosidagi**

16 'O do-domoteke yamogiooko de moi yotagi 'o gigie moika 'o Galileaka 'isoka kokia naga gee 'o Yesus wosulokokau. 17 Gedagee 'ona wimake 'o Yesus ge'enaka doka, de wisuba. Ma 'onaka naga de ma 'ena koyongakuwasi rekeni. 18 'O Yesus womasisori 'onaka de wongose, "'O sorogaaka de 'o duniaka ma kuasa 'iodumu 'isidukulakau ngoino. 19 Sababu ge'ena niotagi 'o sagala nyawaka 'o dunia niakiloliti, niakidotoko la yodadi to ngoi 'ai do-domoteke. Niaki'osiki

de 'o 'Aba wi rongga, wi Ngowaka, de 'o Ngomasa 'Itebi-tebini. 20 Niakidotoko yamoteke 'okia naga gee tinisidemokau. De niongano-nganono, ngoi dua naga de de ngini sigado 'o dunia ma do-dogumika."